

СЛАВИЦА ЈОВАНОВИЋ

ОРИЈЕНТАЦИОНИ
РАСПОРЕД
НАСТАВНОГ ГРАДИВА
СРПСКОГ ЈЕЗИКА

ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ, БЕОГРАД

Рецензенти
др Драгана БОГАВАЦ,
Учитељски факултет, Београд
Мирјана МАЛЕТИЋ, учитељица,
ОШ „Краљ Александар Карађорђевић“, Рибари

Уредник
мр Бранислава МАРКОВИЋ

Одговорни уредник
Слободанка РУЖИЧИЋ

За издавача
проф. др Радош ЉУШИЋ,
директор и главни уредник

ISBN 978-86-17-15435-4

Садржај

Предговор	5
Наставни план и програм за српски језик у другом разреду основне школе	7
Глобални план	12
Оперативни план	19
1. наставна тема ХАЈДЕ ДА РАСТЕМО	20
2. наставна тема РАСТИМО, СА ЛАСТАМА ЛАСТИМО	43
3. наставна тема ХАЈДЕ ДА СЕ ЧУДИМО	68
4. наставна тема СНОВИ И ЖЕЉЕ	90
5. наставна тема ВРЕДНЕ СТВАРИ	110
6. наставна тема ХАЈДЕ ДА УЧИМО	139
7. наставна тема У СВЕТУ ЖИВОТИЊА	160
8. наставна тема У СВЕТУ ЛИВАДА И ШУМА	176
9. наставна тема ШТА ЈЕ ЛЕПО ДА СЕ РАДИ ЛЕТИ	195

Предговор

Годишњи (глобални) и оперативни план наставе Српског језика у другом разреду основне школе, понуђени у овом приручнику за наставнике, заснивају се на:

- захтевима изложеним у *Правилнику о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања* (Просветни гласник бр. 10, од 12. 8. 2004. године);

- *Читањем за други разред основне школе*, Славице Јовановић (Београд, Завод за уџбенике, 2007);

- уџбенику *Српски језик за други разред основне школе*, истог аутора (Београд, Завод за уџбенике, 2007);

- *Наставним листовима за српски језик за други разред основне школе*, истог аутора (Београд, Завод за уџбенике, 2007);

- образовном софтверу *Узми миша један крућ*, истог аутора (Београд, Завод за уџбенике, 2007);

- уџбенику *Учим латиницу* Десанке Стојић-Јањушевић (Београд, Завод за уџбенике, 2007);

- савременој методичкој литератури;

- dobrим решењима из наставне праксе.

Глобални и оперативни план омогућиће наставнику увид у програмску структуру наставе Српског језика у другом разреду основне школе, указаће му на ритам обраде наставних садржаја из појединих наставних области и назначити могућности стварања система знања код ученика.

Програмирани садржаји су груписани у наставне теме, а онда конкретизовани у наставне јединице, са одређеним бројем часова за обраду, утврђивање, вежбање, обнављање, систематизацију, проверу знања.

Оперативни план садржи скице за стручну и методичку поставку рада на часовима, са назначеним специјалним циљевима, методологијом и организацијом часова, које наставнику могу послужити као модел, подсетник или као идеја за непосредан рад.

Напомене

1.

Када је у питању настава књижевности, *Правилник о наставном плану и програму* предвиђа исти наставни третман за све текстове (не прави се

разлика између школске и домаће лектире, као што је то у ранијим програмима био случај), што је, у овим плановима, доследно спроведено.

Такође, у *Правилнику* се истиче да „текстови из лектире представљају програмску окосницу. Учитељ има могућност да понуђене текстове прилагођава наставним потребама у свом разреду, али и могућ слободан избор – према захтевима програма“. У састављању годишњег и оперативног плана ова могућност је коришћена спорадично и само да би се наставнику указало на њу. Ти, изборни, текстови нису обрађивани (интерпретирани), већ су служили као подстицај (мотивација) за говорне и писане вежбе, као илустрација у настави језика, материјал за уочавање одређених језичких појава (Д. Ђорђевић: *Киша*, М. Данојлић: *Рођквнице* и сл.).

Наставнику је у програмираној (обавезној) лектири дата и могућност следећих избора:

- из поезије Љубивоја Ршумовића и Добрице Ерића,
- из *Анџолоџије српске поезије за децу* Душана Радовића,
- из бајки Ханса Кристијана Андерсена,
- из српских народних бајки,
- из наших народних умотворина (шаљиве приче, пословице),
- из енциклопедија и часописа за децу.

Уз сугестију да би наставник приликом избора ових текстова требало да уважи и жеље и интересовања ученика, истичемо да је састављач плана, по природи ствари, овде морао понудити свој избор. Ради прегледности, наводимо га на овом месту.

Љубивоје Ршумовић: *Хајде да расџемо, Шћа је лејо да се ради лејти;*
Добрица Ерић: *Еколошка азбука, Ђилим-џоље Калиџоље, Ноћи кад нам је жао да засџимо.*

Избор из *Анџолоџије*

Душко Трифуновић: *Два јарца*

Бранислав Црнчевић: *Кад би мени дали*

Влада Стојиљковић: *Кад бих знао*

Ханс Кристијан Андерсен: *Девеџоро, Палчица, Царево ново одело*
српске народне бајке: *Бидерче* и *Чардак ни на небу ни на земљи*
шаљиве приче: *Чудне децје жеље* и *Мени један а џеби остџало*

2.

Учење другог писма – латинице, *Правилник* смешта у друго полугодиште. Мада нам је позната пракса учења латинице у првом полугодишту другог разреда, због страног језика, у годишњем и оперативном плану поштовани су захтеви изнети у *Правилнику о насџавном џлану и џроџраму*.

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК У ДРУГОМ РАЗРЕДУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ (180 часова годишње)

Оперативни задаци:

- уочавање и схватање реченице као основне језичке категорије; препознавање и разумевање главних реченичних делова;
- упознавање са фонетским и морфолошким појмовима према захтевима програма;
- савладавање нових програмских захтева из правописа;
- овладавање техником читања и писања латиницом;
- мотивисање, подстицање и усмерење на читање лектире;
- увежбавање читања наглас; усавршавање читања у себи у функцији тумачења текста;
- уочавање и тумачење битних чинилаца текста према захтевима програма;
- симултано усвајање књижевних и функционалних појмова;
- овладавање основним облицима језичког изражавања и даља усавршавања и неговање језичке културе;
- систематско и доследно реализовање програмираних и њима сличних вежбања у говору и писању.

ЈЕЗИК

Граматика

Реченица – обавештење, питање и заповест. Уочавање потврдних и одричних реченица. Обележја реченице у говору (интонација и пауза) и у тексту (велико почетно слово и знаци интерпункције: тачка, упитник, узвичник).

Препознавање главних делова реченице (предикат, субјекат).

Именице и глаголи (уочавање и препознавање). Разликовање основних глаголских облика за исказивање садашњег, прошлог и будућег времена; разликовање потврдних и одричних глаголских облика. Разликовање рода и броја именица.

Глас и слог, самогласници и сугласници; слоготворно р. Подела речи на слоге у изговору (једноставнији случајеви).

Правопис

Употреба великог слова у писању личних имена и презимена, надимка уз лично име, имена животиња, вишечланих географских имена и улица (једноставнија решења).

Писање адресе.

Растављање речи на крају реда (основна правила).

Писање речце **ли** у упитним реченицама и речце **не** уз глаголе у одричним реченицама.

Скраћенице за мере (корелација са наставом математике).

Тачка. Упитник. Узвичник. Две тачке и запета у набрајању.

Усвајање латинице – читање и писање у другом полугодишту.

КЊИЖЕВНОСТ

Лектира

Лирика

Народна песма: *Мајка Јова у ружи родила*

Народна песма: *Смешно чудо*

Породичне и шаливе народне лирске њесме – избор

Јован Јовановић Змај: *Паћак и жабе*

Момчило Тешић: *Пролећно јућиро у шуми*

Мира Алечковић: *Песма за мамине очи*

Бранко Ћопић: *Болесник на њри сјрајћа*

Душан Радовић: *Лейо је све шћо је мало*

Стеван Раичковић: *Кад њочне киша да њада*

Драган Лукић: *Школа*

Мирослав Антић: *Тајна*

Љубивоје Ршумовић: *Једноћа дана*

Владимир Андрић: *Дај ми крила један крућ*

Добрица Ерић: *Чуо сам*

Избор из поезије Љубивоја Ршумовића и Добрице Ерића

Избор из *Анђолоије срјске њоезије за децу* (приредио Душан Радовић)

Епика

Народна песма: *Марко Краљевић и орао*

Народне приповетке: *Сћаро лијино лукавсћиво; Седам њрућова*

Народна прича: *Свејћи Сава, оћнац и син*

Срјске народне дајке – избор

Народне басне: *Коњ и маћарац; Лисица и јавран*

Доситеј Обрадовић: *Пас и њејова сенка*

Десанка Максимовић: *Сликарка зима*

Гроздана Олујић: *Шаренореја*

Бранко Ћопић: *Доживљаји мачка Тоше* (одломци)

Ханс Кристијан Андерсен: *Бајке* (избор)
Јакоб и Вилхелм Грим: *Три браћа*
Александар Сергејевич Пушкин: *Бајка о рибару и рибици*
Лав Н. Толстој: *Врабац и ласије*
Феликс Салтен: *Бамби* (одломак)
Избор из народног усменог стваралаштва (шаљиве приче, пословице)

Драма

Гвидо Тартаља: *Зна он унајред*
Драган Лукић: *Сјара слика на зиду*
Александар Поповић: *Два њисма*
Појуларни и информативни њексјови
Избор из енциклопедија и часописа за децу

Читање текста

Увежбавање и усавршавање технике читања наглас и у себи с разумевањем прочитаног. Усклађивање интонације и темпа читања са природом текста (приповедање, опис, дијалог). Поступно и доследно увођење ученика у начин вођења дневника о прочитаним књигама; повремено читање и коментарисање записа на посебним часовима. Читање дијалошког текста по улогама.

Читање наглас и у себи са ограниченим временом и унапред постављеним захтевима (усмерено читање). Читање у себи као припрема за самостално читање и учење.

Тумачење текста

Слободно (самостално) саопштавање утисака о прочитаном тексту.

Разумевање прочитаног текста. Уочавање хронологије и повезаности догађаја у приповедању. Запажање карактеристичних детаља у описивању лика и амбијента. Разумевање намера и осећања садржаних у тексту. Заузимање властитих ставова према поступцима ликова. Откривање и тумачење порука у тексту.

Схватање важнијих целина у тексту (одељак) и одређивање поднаслови. Схватање одељка у целини и у његовим битним појединостима.

Уочавање различитих значења речи у тексту и тумачење њихове изражајне функције.

Систематично усвајање књижевних и функционалних појмова.

Књижевни појмови

Лирика

Песма, осећања; стих, строфа – на нивоу препознавања и именовања.

Епика

Фабула – редослед догађаја (препознавање).

Главни и споредни ликови, њихове особине и поступци.

Поруке.

Епска песма, бајка, басна – препознавање.

Драма

Драмски јунак, драмска радња, драмски сукоб, дијалог; позорница, глумац – на нивоу препознавања.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Основни облици усменог и писменог изражавања

Препричавање садржине краћих текстова, филмова, позоришних представа, радијских и телевизијских емисија за децу – слободно детаљно препричавање; детаљно препричавање по заједничком плану; препричавање садржаја у целини и по деловима (слободно и по заједничком плану).

Причање о догађајима и доживљајима – индивидуално и по заједничком плану; предметност причања: ближе и даље окружење, стварност и машта, непосредно доживљавање и сећање/раније стечено искуство; причање према низу слика изложених у целини, које представљају целовит, занимљив и динамичан догађај.

Описивање предмета са којим се ученик први пут среће; властити избор предмета за описивање – слободно или по раније утврђеном плану. Описивање биљака и животиња на основу непосредног посматрања – особине које се најочљивије намећу у тренутку посматрања. Усвајање основних елемената приступа описивању – стварање заједничког и индивидуалног плана описа.

Усмена и писмена вежбања

Ортоепске вежбе: правилан изговор речи, исказа, краћих реченица и пословица.

Ортографске вежбе: преписивање реченица и краћих одломака текстова ради усавршавања технике и брзине писања; увежбавање читког и уредног рукописа.

Аутодиктат и контролни диктат: провера тачности запамћивања и усвојености правописних правила.

Лексичке и семантичке вежбе: основно и пренесено/фигуративно значење речи; грађење речи – формирање породица речи; синоними и хомоними; некњижевне речи и њихова замена језичким стандардом и др.

Синтаксичке вежбе: самостално и подстицајно састављање реченица, проширивање задатих реченица, прилагођавање реда речи комуникативним потребама у контексту.

Загонетање и одгонетање, решавање и састављање ребуса и укрштених речи.

Казивање напамет научених текстова (лирских, епских и драмских).

Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.

Служење речником и енциклопедијом за децу и писање сопственог речника.

Слушање и вредновање/критичко процењивање говора/разговора у емисијама за децу на радију и телевизији.

Неговање културе слушања саговорника; писање разгледнице и краћег писма.

Израда домаћих писмених задатака (до осам) и њихова анализа на часу.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН

Наставна област	број часова обраде, утврђивања, обнављања
КЊИЖЕВНОСТ	70
ЈЕЗИК	42
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	43
Систематизација, провера и анализа провере знања	25
УКУПНО	180

Ред. бр	Наставна тема	Књиж.	Језик	Јез. култ	Сист. пров.	Свега
1.	ХАЈДЕ ДА РАСТЕМО	8	3	8	3	22
2.	РАСТИМО, СА ЛАСТАМА ЛАСТИМО	9	6	5	3	23
3.	ХАЈДЕ ДА СЕ ЧУДИМО	9	6	3	3	21
4.	СНОВИ И ЖЕЉЕ	8	4	5	2	19
5.	ВРЕДНЕ СТВАРИ	11	8	6	3	28
6.	ХАЈДЕ ДА УЧИМО	7	7	4	2	20
7.	У СВЕТУ ЖИВОТИЊА	6	3	4	3	16
8.	У ВЕТУ ЛИВАДА И ШУМА	9	3	6	3	21
9.	ШТА ЈЕ ЛЕПО ДА СЕ РАДИ ЛЕТИ	3	2	3	2	10
	Укупно:	70	42	43	25	180

Наставна област	Час	Наставна јединица	Тип часа
	1	ШТА СЕ У НОВИМ КЊИГАМА КРИЈЕ – упознавање са уџбеницима	уводни час
језичка култура	2	РАСПУСТ ЈЕ БИО, А НА РАСПУСТУ – говорна вежба	вежбање
језичка култура	3	НА РАСПУСТУ САМ ПРВИ ПУТ/БИО НА МОРУ/ВИДЕО/ПУТОВАО ВОЗОМ... - домаћи задатак	вежбање
језик	4	ВЕЛИКО СЛОВО – на почетку реченице, у личним именима, именима места, насловима	обнављање
књижевност	5	МАЈКА ЈОВУ У РУЖИ РОДИЛА – народна успаванка	обрада
књижевност	6	ЛЕПО ЈЕ СВЕ ШТО ЈЕ МАЛО – Душан Радовић	обрада

Наставна област	Час	Наставна јединица	Тип часа
књижевност	7	ЛЕПО ЈЕ СВЕ ШТО ЈЕ МАЛО – Душан Радовић	утврђивање
језичка култура	8	ЈА КАО БЕБА – описивање (говорна вежба)	вежбање
језичка култура	9	НИЈЕ УВЕК ЛАКО БИТИ МАЛИ – говорна и писмена вежба	вежбање
књижевност	10	О ЧЕМУ ГОВОРЕ ПРИЧЕ – прича, догађај, место и време збивања	обнављање
књижевност	11	ЛИКОВИ – ГЛАВНИ И СПОРЕДНИ, ДИЈАЛОГ	обрада
језичка култура	12	ПРЕПРИЧАВАЊЕ – слободно препричавање познате приче	вежбање
књижевност	13	ХАЈДЕ ДА РАСТЕМО – Љубивоје Ршумовић	обрада
књижевност	14	ХАЈДЕ ДА РАСТЕМО – Љубивоје Ршумовић	утврђивање
језик	15	СПОРАЗУМЕВАЊЕ И ГОВОР – обнављање знања о реченици	обнављање
књижевност	16	КЊИГЕ ЗА ОНЕ КОЈИ РАСТУ – час у школској библиотеци	вежбање
језик	17	ОБАВЕШТАЈНА РЕЧЕНИЦА	обрада
језичка култура	18	ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ ЗА ОНЕ КОЈИ РАСТУ – преглед деље штампе	вежбање
језичка култура	19	МАЛИ И ВЕЛИКИ – говорна и писмена вежба	вежбање
језичка култура	20	ИСПРИЧАЋУ ВАМ СВОЈ ДОЖИВЉАЈ – писмена вежба	вежбање
	21	ШТА ЗНАМ И ШТА МОГУ	систематизација и провера знања
	22	КОЛИКО ЗНАМ И КОЛИКО МОГУ	анализа провере знања
књижевност	23	ЗА СВУ ДЕЦУ СВЕТА – према Декларацији ОУН	обрада
језик	24	ПОТВРДНЕ И ОДРИЧНЕ РЕЧЕНИЦЕ	обрада
језик	25	ПОТВРДНЕ И ОДРИЧНЕ РЕЧЕНИЦЕ	утврђивање
језичка култура	26	ШЕТАМО, ЋУТИМО, СЛУШАМО – говорна вежба	вежбање
књижевност	27	ЧУО САМ – Добрица Ерић	обрада
књижевност	28	ЧУО САМ – Добрица Ерић	утврђивање
језик	29	ИМЕНИЦЕ – речи које означавају имена бића	обрада
књижевност	30	ШКОЛА – Драган Лукић	обрада
књижевност	31	ШКОЛА – Драган Лукић	утврђивање
језик	32	ИМЕНИЦЕ – речи које означавају имена предмета	обрада
књижевност	33	ЗНА ОН УНАПРЕД – Гвидо Тартаља	обрада
књижевност	34	ЗНА ОН УНАПРЕД – Гвидо Тартаља	обрада
језик	35	УПИТНА РЕЧЕНИЦА	обрада
језик	36	ПИСАЊЕ УПИТНЕ РЕЧЦЕ <i>ЛИ</i>	обрада
језичка култура	37	НАША УЧИОНИЦА – говорна вежба	вежбање

Наставна област	Час	Наставна јединица	Тип часа
језичка култура	38	НАША УЧИОНИЦА – писмена вежба	вежбање
књижевност	39	ТАЈНА – Мирослав Антић	обрада
књижевност	40	ТАЈНА – Мирослав Антић	утврђивање
језичка култура	41	КАЗИВАЊЕ НАПАМЕТ НАУЧЕНИХ СТИХОВА	вежбање
језичка култура	42	ЗНА ОН УНАПРЕД – сценско приказивање	вежбање
	43	РАСТИМО ЗАЈЕДНО	систематизација
	44	КОЛИКО ЈЕ ПОРАСЛО НАШЕ ЗНАЊЕ	провера знања
	45	МЕРИМО СВОЈЕ ЗНАЊЕ	анализа провере знања
језичка култура	46	ХАЈДЕ ДА СЕ ЧУДИМО – говорна вежба	вежбање
књижевност	47	СМЕШНО ЧУДО – народне шаљиве песме	обрада
књижевност	48	ЈА САМ ЧУДО ВИДЕО – народне шаљиве песме	утврђивање
језик	49	БУМ-БАР, ДЕ-ЛИ-ПАР – слог	обрада
књижевност	50	НА ДАНАШЊИ ДАН – Вук Стефановић Караџић, сакупљач народних умотворина	обрада
књижевност	51	БИБЕРЧЕ – српска народна бајка	обрада
књижевност	52	БИБЕРЧЕ – српска народна бајка	обрада
језик	53	ЗАПОВЕДНА РЕЧЕНИЦА	обрада
језик	54	ЗАПОВЕДНА РЕЧЕНИЦА	утврђивање
језик	55	САМОГЛАСНИЦИ И СУГЛАСНИЦИ	обрада
књижевност	56	ШТА СЕ КРИЈЕ У ГРУДВИ СНЕГА – Симо Тесла	обрада
језичка култура	57	ЧУДНИ ИЗУМИ – говорна и писмена вежба	вежбање
језик	58	ВЛАСТИТЕ И ЗАЈЕДНИЧКЕ ИМЕНИЦЕ; ВЕЛИКО СЛОВО У ПИСАЊУ ГЕОГРАФСКИХ НАЗИВА	обрада
књижевност	59	ЦАРЕВО НОВО ОДЕЛО – Ханс Кристијан Андерсен	обрада
књижевност	60	ЦАРЕВО НОВО ОДЕЛО – Ханс Кристијан Андерсен	утврђивање
језик	61	ВЕЛИКО СЛОВО У ГЕОГРАФСКИМ НАЗИВИМА	вежбање
књижевност	62	БОЛЕСНИК НА ТРИ СПРАТА – Бранко Ћопић	обрада
језичка култура	63	КАКО ИЗЛЕЧИТИ ЖИРАФУ – говорна и писмена вежба	вежбање
	64	ЧЕМУ СМО СЕ ЧУДИЛИ, ШТА СМО НАУЧИЛИ	систематизација
	65	НАУЧИЛИ СМО	провера знања
	66	КОЛИКО СМО НАУЧИЛИ	анализа провере знања
језичка култура	67	ЖЕЉЕ – говорна и писмена вежба	вежбање
књижевност	68	КАД БИ МЕНИ ДАЛИ – Бранислав Црнчевић	обрада

Наставна област	Час	Наставна јединица	Тип часа
језичка култура	69	РАДОСТ ПОДЕЉЕНА СА ДРУГОМ – писмена вежба	вежбање
књижевност	70	БАЈКА О РИБАРУ И РИБИЦИ – Александар Сергејевич Пушкин	обрада
књижевност	71	БАЈКА О РИБАРУ И РИБИЦИ – Александар Сергејевич Пушкин	утврђивање
језичка култура	72	НЕСКРОМНЕ ЖЕЉЕ – препричавање према низу слика	вежбање
књижевност	73	ЧУДНЕ ДЕЧЈЕ ЖЕЉЕ – шаљива народна прича	обрада
књижевност	74	КАД БИХ ЗНАО – Влада Стојиљковић	обрада
језик	75	ГЛАГОЛИ – речи које означавају радњу	обрада
језик	76	ГЛАГОЛИ	утврђивање
језичка култура	77	ЖЕЉЕ КОЈЕ УПУЋУЈЕМО ДРУГИМА – говорна и писмена вежба	вежбање
језик	78	ВЕЛИКО СЛОВО У НАЗИВИМА УЛИЦА; ПИСАЊЕ АДРЕСЕ	обрада
језичка култура	79	У СУСРЕТ ПРАЗНИЦИМА – преглед децје штампе	вежбање
језик	80	ОД РЕЧИ ДО РЕЧЕНИЦЕ – именице, глаголи, врсте реченица по значењу	вежбање
	81	ШТА СМО НАУЧИЛИ	полугодишња провера знања
	82	ИЗМЕРИМО СВОЈЕ ЗНАЊЕ	анализа провере знања
књижевност	83	СЛИКАРКА ЗИМА – Десанка Максимовић	обрада
књижевност	84	СЛИКАРКА ЗИМА – Десанка Максимовић	утврђивање
	85	НА КРАЈУ ПРВОГ ПОЛУГОДИШТА	систематизација
језичка култура	86	ДОГОДИЛО МИ СЕ НА РАСПУСТУ – говорна вежба	вежбање
језичка култура	87	У СЛАВУ СВЕТОГ САВЕ	вежбање
књижевност	88	СВЕТИ САВА ГРАДИ ПРОЗОРЕ – народна прича	обрада
језик	89	ГЛАВНИ ДЕЛОВИ РЕЧЕНИЦЕ – СУБЈЕКАТ И ПРЕДИКАТ	обрада
језик	90	УЧИМО НОВО ПИСМО – штампана слова А, Е, Ј, О, К, М, Т	обрада
књижевност	91	МАРКО КРАЉЕВИЋ И СОКО – епска народна песма	обрада
књижевност	92	МАРКО КРАЉЕВИЋ И СОКО – лик Марка Краљевића	утврђивање
језик	93	УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова N, Nj, I	обрада
књижевност	94	СЕДАМ ПРУТОВА – народна приповетка	обрада
језик	95	ЈЕДАН СНОП – СЕДАМ ПРУТОВА (број речи - једнина и множина)	обрада

Наставна област	Час	Наставна јединица	Тип часа
језик	96	УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова U, S, Š	обрада
књижевност	97	ТРИ БРАТА – браћа Грим	обрада
књижевност	98	ТРИ БРАТА – браћа Грим	обрада
језичка култура	99	ТРИ БРАТА – препричавање; латиничко С, Š, Ѕ	вежбање
језик	100	УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова V, В	обрада
књижевност	101	ЈЕДНОГА ДАНА – Љубивоје Ршумовић	обрада
језичка култура	102	ЈЕДНОГА ДАНА – вежбање изражајног читања	вежбање
језик	103	УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова Р, R, G	обрада
језичка култура	104	ЈЕДНОГА ДАНА – казивање напамет научених стихова	вежбање
књижевност	105	СТАРА СЛИКА НА ЗИДУ – Драган Лукић	обрада
књижевност	106	СТАРА СЛИКА НА ЗИДУ – Драган Лукић	обрада
језик	107	УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова D, Dž, Ђ	обрада
књижевност	108	ШАРЕНОРЕПА – Гроздана Олујић	обрада
књижевност	109	ШАРЕНОРЕПА – Гроздана Олујић	обрада
језичка култура	110	УПОЗНАЋУ ВАС СА МОЈОМ ОМИЉЕНОМ ЖИВОТИЊОМ – писмена вежба	вежбање
	111	СВЕ ВРЕДНЕ СТВАРИ	систематизација
	112	ЗНАЊЕ ЈЕ ВРЕДНОСТ	провера знања
	113	КОЛИКО ЗНАМО – ТОЛИКО ВРЕДИМО	анализа провере знања
језик	114	ДА ОБРАДУЈЕМО МАМУ – научена (Z, Ž) и нова слова латинице L, Lj	обрада
књижевност	115	ПЕСМА ЗА МАМИНЕ ОЧИ – Мира Алечковић	обрада
књижевност	116	ПЕСМА ЗА МАМИНЕ ОЧИ – Мира Алечковић	утврђивање
језичка култура	117	ЧЕСТИТКА ЗА МАМУ; латиничка слова F, H	вежбање
језичка култура	118	МОЈА МАМА – писмена вежба	вежбање
књижевност	119	ДВА ПИСМА – Александар Поповић	обрада
књижевност	120	ДВА ПИСМА – Александар Поповић	утврђивање
језичка култура	121	ДВА ПИСМА – драмска импровизација	вежбање
језик	122	ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова A, E, J, O, K, M, T	обрада
језик	123	РОД ИМЕНИЦА	обрада
језик	124	ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова N, Nj, I	обрада
књижевност	125	ЛИСИЦА И ГАВРАН – народна басна	обрада
језичка култура	126	ЛИСИЦА И ГАВРАН – препричавање по плану (говорна вежба)	вежбање
језик	127	ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова U, S, Š	обрада

Наставна област	Час	Наставна јединица	Тип часа
језик	128	ГЛАГОЛСКИ ОБЛИЦИ ЗА ИСКАЗИВАЊЕ САДАШЊЕГ, ПРОШЛОГ И БУДУЋЕГ ВРЕМЕНА	обрада
књижевност	129	ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ – српска народна бајка	обрада
књижевност	130	ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ – српска народна бајка	обрада
језик	131	ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова С, Џ, Џ	обрада
	132	УЧИЛИ СМО	систематизација и провера знања
	133	НАУЧИЛИ СМО, ИДЕМО ДАЉЕ – писана слова латинице V, В	анализа провере знања
књижевност	134	СТАРО ЛИЈИНО ЛУКАВСТВО – народна прича; писана слова латинице Р, R, G	обрада
књижевност	135	ПАС И ЊЕГОВА СЕНКА – Доситеј Обрадовић	обрада
језичка култура	136	ПРИЧАЊЕ ПРИЧЕ ПРЕМА ДАТИМ РЕЧИМА – говорна и писмена вежба	вежбање
књижевност	137	КОЊ И МАГАРЕ – народна басна	обрада
језичка култура	138	ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКИ ТЕКСТОВИ О ЖИВОТИЊАМА	вежбање
језик	139	ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова D, Dž, Џ	обрада
књижевност	140	ВРАБАЦ И ЛАСТЕ – Лав Толстој	обрада
језик	141	ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова Z, Ž	обрада
књижевност	142	ПАТАК И ЖАБЕ – Јован Јовановић Змај	обрада
језик	143	ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова L, Lj	обрада
књижевност	144	ДЕВЕТОРО – Ханс Кристијан Андерсен	обрада
језичка култура	145	ДЕВЕТОРО – препричавање; писана слова латинице F, H	вежбање
језичка култура	146	ДЕВЕТОРО – представљање бајке у стрипу	вежбање
	147	ШТА СМО УЧИЛИ	систематизација
	148	ШТА СМО НАУЧИЛИ	провера знања
	149	НАУЧИЛИ СМО	анализа провере знања
језичка култура	150	ЛЕПОТА КОЈУ СМО ОТКРИЛИ – говорна вежба	вежбање
књижевност	151	БАМБИ (одломак) – Феликс Салтен	обрада
књижевност	152	БАМБИ (одломак) – Феликс Салтен	утврђивање
језичка култура	153	ПОСМАТРАМО; УОЧАВАМО; ОПИСУЈЕМО – говорна и писмена вежба	вежбање
језик	154	ПРИДЕВИ – Када описујемо, које речи тражимо	обрада
књижевност	155	ПРОЛЕЋНО ЈУТРО У ШУМИ – Момчило Тешић	обрада

Наставна област	Час	Наставна јединица	Тип часа
књижевност	156	ПОЛЕЋНО ЈУТРО У ШУМИ – Момчило Тешић	утврђивање
језичка култура	157	ПРОЛЕЋЕ У МОЈОЈ УЛИЦИ – описивање (писмена вежба)	вежбање
књижевност	158	ПАЛЧИЦА – Ханс Кристијан Андерсен	обрада
језичка култура	159	ПАЛЧИЦА – препричавање одломка (говорна вежба)	вежбање
језик	160	ВЕЖБАМО ЛАТИНИЦУ – преписивање са једног писма на друго	вежбање
књижевност	161	КАД ПОЧНЕ КИША ДА ПАДА – Стеван Раичковић	обрада
језик	162	ПАДАЈ, ПАДАЈ, КИШИЦЕ – заповедне реченице (обнављање)	вежбање
књижевност	163	МАЧАК ОТИШАО У ХАЈДУКЕ – Бранко Ћопић	обрада
књижевност	164	МАЧАК ОТИШАО У ХАЈДУКЕ – Бранко Ћопић	утврђивање
језичка култура	165	МАЧАК ОТИШАО У ХАЈДУКЕ – сажето препричавање (писмена вежба)	вежбање
књижевност	166	БИЛИМ-ПОЉЕ КАЛИПОЉЕ – Добрица Ерић	обрада
језичка култура	167	ТО ЈЕ МОЈЕ МЕСТО – описивање (говорна вежба)	вежбање
	168	ОТКРИВАЛИ СМО ЛЕПОТУ ПРИРОДЕ	систематизација
	169	ПРОВЕРИМО ШТА СМО НАУЧИЛИ	провера знања
	170	ШТА СМО НАУЧИЛИ	анализа провере знања
књижевност	171	ДАЈ МИ КРИЛА ЈЕДАН КРУГ – Владимир Андрић	обрада
језичка култура	172	НА КРИЛИМА МАШТЕ – путовање са дечаком из песме Владимира Андрића (писмена вежба)	вежбање
књижевност	173	ШТА ЈЕ ЛЕПО ДА СЕ РАДИ ЛЕТИ – Љубивоје Ршумовић	обрада
језичка култура	174	ШТА ЈЕ ЛЕПО ДА СЕ ЧИТА ЛЕТИ – час у школској библиотеци	вежбање
језик	175	ДА СЕ ПОДСЕТИМО – систематизација и обнављање знања из граматике	вежбање
језик	176	ДА СЕ ПОДСЕТИМО – систематизација и обнављање наученог из правописа	вежбање
књижевност	177	НОЋИ КАД НАМ ЈЕ ЖАО ДА ЗАСПИМО – Добрица Ерић	обрада
језичка култура	178	СВАКО ИМА ЖЕЉУ – проширивање приче (говорна вежба)	вежбање
	179	ШТА СВЕ ЗНАМО	годишња провера знања
	180	СРЕЋНИ СМО ШТО ЗНАМО	систематизација

ОПЕРАТИВНИ ПЛАН

Наставне теме:

септембар	ХАЈДЕ ДА РАСТЕМО
октобар	РАСТИМО, СА ЛАСТАМА ЛАСТИМО
новембар	ХАЈДЕ ДА СЕ ЧУДИМО
децембар	СНОВИ И ЖЕЉЕ
јануар и фебруар	ВРЕДНЕ СТВАРИ
март	ХАЈДЕ ДА УЧИМО
април	У СВЕТУ ЖИВОТИЊА
мај	У СВЕТУ ЛИВАДА И ШУМА
јун	ШТА ЈЕ ЛЕПО ДА СЕ РАДИ ЛЕТИ

1. наставна тема

ХАЈДЕ ДА РАСТЕМО

Месец: септембар	Број часова:	22
	Књижевност:	8
	Језик:	3
	Језичка култура:	8
Уводни час, провера знања, анализа провере знања, систематизација:		3

Васпитно-образовни задаци

Општи

Подстицање ученика да слободно изражавају задовољство што расту, што све више знају, што боље умеју, што су бржи, спретнији

Буђење интересовања за нова сазнања, за нове садржаје из *Чишанке*, нове књиге

Развијање самосталности у раду, али и смисла за заједништво и сарадњу, рад са другом у клупи, рад у групи

Упознавање са радом библиотеке

Књижевност

Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевног текста

Упућивање ученика да доживљено у књижевном делу повезују са сопственим искуством

Уочавање главних и споредних ликова, уочавање њихових поступака и заузимање критичког односа према њима

Усвајање појмова прича, стих, строфа, песма

Усвајање појма дијалог, уочавање дијалога у причи

Језик

Реченица, реч, знаци интерпункције (тачка, упитник, узвичник) – понављање

Понављање употребе великог слова (почетак реченице, имена и презимена људи, имена градова и села)

Велико слово у називима песама, прича, књига; надимци (ново)

Језичка култура

Истицање битног у препричавању, причању и описивању
Састављање и писање реченица и краћих састава о доживљеном или прочитаном
Богаћење речника

Скица за најаву прве наставне теме

У наредних двадесетак часова упознаћемо (читаћемо их и разговарати о њима) песме и приче које говоре о ономе што је мало – о малим стварима, малим животињама, малој деци. Лепо је све што је мало, каже се у једној песми, али у неким другим песмама истиче се да деца желе што пре да порасту. Веома ме интересује шта ви о томе имате да кажете.

Разговараћемо о томе шта сте радили на летњем распусту, о томе колико сте порасли, шта сад знате, а нисте знали, шта умете, а нисте умели.

Подсетићемо се и онога што смо научили у првом разреду, научићемо нешто ново о великом слову, реченици, причи, ликовима.

Ваш задатак ће бити да свима нама испричате нешто занимљиво са летовања, да напишете састав о томе шта сте на распусту први пут видели или радили, да читате и вежбате како би ваше читање било што лепше.

А сада, најпре да се упознамо са новим књигама...

1. Уводни час

ШТА СЕ У НОВИМ КЊИГАМА КРИЈЕ – упознавање са уџбеницима

<i>Циљеви часа</i>	упознавање са програмом и уџбеницима за српски језик, договор о важнијим правилима за успешан рад
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, рад у пару
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстовна, показивања
<i>Средства</i>	уџбенички комплет за српски језик

Упознавање са програмом и уџбеницима за српски језик

После наставникове уводне речи (сажетог и репрезентативног представљања), упознавање има облик дијалога између ученика и наставника, ученика и ученика.

Разговор може започети наставниковим интересовањем за то да ли су ученици још код куће погледали своје уџбенике, колико су били радознали, да ли су нешто већ прочитали, допадају ли им се илустрације... Ученици читају поједине, краће, текстове или одломке, дају своја запажања.

Наставник и ученици, заједно, посматрају структуру уџбеника (то ће се наставити и на следећим часовима), запажају и коментаришу.

Чишанка садржи песме, приче и текстове који се изводе на позорници; испод текстова су објашњења непознатих речи, а на крају *Чишанке* налази се речник (подсећање на начин којим се њиме служимо); после сваког текста налази се позив за разговор о њему, вежбања којима унапређујемо изражавање и учимо наш језик.

Уџбеник *Српски језик* бави се граматиком и правописом, али покрива и област језичке културе. У њему се јављају и садржаји књижевне уметности, како би се настава језика и књижевности (језичке уметности) учинила недељивом.

Као и *Српски језик*, *Наставни листови* су радни уџбеник, у коме ће ученици решавати задатке у школи и код куће, сами или са другом из клупе, у групи. У њима се налазе и занимљиви задаци за „мозгање“, за које се треба посебно потрудити. Ученици у пару могу решавати једну мозгалицу, ребус или загонетку.

Учим латиницу је програмирани уџбеник, који ученике води корак по корак у савладавање новог писма, омогућава индивидуализацију наставе и напредовање темпом који одговара сваком ученику понаособ.

Игром до знања – CD-ROM *Узми миша један круи*, покрива наставу језика у другом и трећем разреду. Може се користити за вежбање на часу или за додатна вежбања код куће (уколико има могућности, одиграти једну игрицу).

Сви уџбеници имају садржај, а *Чишанка* и речник – подсећање како се служи њима. Подстицање ученика за писање сопственог речника.

Ученици говоре о лепим навикама, чувању књига и пажљивом односу према њима.

Заједно са наставником, подсећају се већ познатих правила о заједничком раду – слушање другог, толеранција, стрпљење, тимски рад, сарадња и др.

2. Језичка култура – вежбање

РАСПУСТ ЈЕ БИО, А НА РАСПУСТУ... – причање доживљаја (говорна вежба)

<i>Циљеви часа</i>	подстицање слободног и спонтаног причања о доживљају, истицање битног у причању (време, место, учесници...), богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна, показивања
<i>Средства</i>	апликације, разгледнице, сувенири, шкољке

Мотивација

На основу неколико апликација, ученици откривају где су њихови другари Маја, Иван и Саша били на летњем распусту (сунцобран, лежаљка, маска за рођење, шкољка; крава, ливада, срп, поток; трамвај, базен, сладолед, телевизор или сл.).

Слободно и спонтано ученичко причање о доживљајима са летовања – о томе где су били, шта су видели, шта су радили, шта им се посебно лепо десило, кога су упознали, с ким су се дружили, коју су нову игру научили... При томе, ученици показују и описују разгледнице, сувенире и друге предмете које су донели.

Заједничко коментарисање испричаног и наставниково дискретно истицање важности наглашавања битног у причању – време, место, учесници, редослед догађања, природност и живост казивања, лична осећања, јасност реченица.

Припрема за писање домаћег задатка: састављање тематског речника (летње речи).

Сваки ученик, у складу са својим летовањем, саставља речник (место летовања, превозно средство којим је путовао, временске прилике, активност којом се бавио, игра коју је научио – нпр. воз, перон, локомотива, возна карта, вагон, спаваћа кола, купе, тунел; море, таласи, брод, чамац, маестрал, бура, понта, галеб).

Читање и коментарисање, дојуњавање урађених задатака.

Домаћи задатак – диференциран, у складу са ученичким доживљајима, али са повезујућим фактором да се то о чему ће се писати доживело први пут (На распусту сам први пут био на мору, На распусту сам први пут путовала возом, На распусту сам научила да пливам, На распусту сам прочитао књигу, На распусту сам научио нову игру...).

Упутства за домаћи задатак односиће се на избор доживљаја, одговарајућег наслова, редослед у причању, важност описа и осећања, јасност и повезаност реченица, правописна правила, рукопис и уредност задатка.

3. Језичка култура – вежбање

НА РАСПУСТУ САМ ПРВИ ПУТ/ БИО НА МОРУ/ВИДЕО/ ПУТОВАО ВОЗОМ... – домаћи задатак (писмена вежба)

Циљеви часа	неговање језичке културе, писмено изражавање доживљеног, богаћење речника
Облици рада	фронтални и индивидуални
Методе	монолошка, дијалогска, ученичких задатака
Средства	ученички домаћи задаци, <i>Узми миша један круи</i>

Читање и анализа домаћих задатака.

(Напомена: Како је квалитет домаћих задатака у тесној вези са систематским увидом у резултате који се њима постижу, већ од првог домаћег задатка ученици треба да схвате и понесу у искуству да им се рад увек вреднује, као и да представља важну копчу у даљем наставном процесу. Сваки ученик у току године треба да прочита неколико домаћих задатака, а бар два пута у току полугодишта, наставник врши контролу домаћих задатака код куће, како би стекао увид о раду, напредовању и успеху сваког ученика.)

Ученици читају своје задатке, а затим слушају оцене својих другова и наставника.

Током анализе, наставник упућује ученике да процењују задатке у складу са постављеним захтевима, да своја критичка запажања образлажу, да уочавају занимљивост и живост у представљању доживљаја, осећања, лепе слике и описе, јасне реченице, добро одабране изразе, одговарајуће речи.

Наставник у сваком раду открива нешто што се може похвалити и заједно са ученицима издваја најуспешније радове.

Свеске ученика који нису читали своје радове наставник узима и прегледа код куће.

У завршном делу часа – лексичко семантичка игра

По избору ученика, одиграти неколико игрица – CD-ROM *Узми миша један крућ, Играј се, слажи, ређај, укришћај* (препоручују се игре из блока *Направи ланац*).

4. Језичка култура – обнављање

ВЕЛИКО СЛОВО – на почетку реченице, у личним именима, именима места, насловима

<i>Циљеви часа</i>	обнављање знања о писању великог слова
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, рад у пару
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстозна,
<i>Средства</i>	ученички домаћи задаци, табла, <i>Наставни листови</i>

Мотивација

Наставник обавештава ученике о домаћим задацима које је прегледао. Истиче њихове вредности и даје критичке примедбе. Његова запажања и примедбе тичу се и правописних правила о писању великог слова.

Наставник диктира ученицима неколико реченица из ученичких радова (по потреби их и сам формулише), у којима се огледају правила, научена у првом разреду, али и нека нова о употреби великог слова:

- почетак реченице,
- имена и презимена,
- надимци,
- називи градова и села,
- наслови песама, прича, књига.

Реченице се исписују и на табли, запажају се и утврђују правописна правила.

Самостални рад ученика на вежби бр. 1 у *Наставним листићима* (стр. 5 и 6).

Утврђивање резултата – повратна информација на нивоу целог одељења.

Решавање мозгалица (*Наставни листићи*, стр. 6) у пару.

Извештавање, објашњавање.

У завршном делу часа фонолошка вежба

CD-ROM *Узми миша један круи, Ирај се, слажи, ређај, укршћај*, блок *На слово, на слово* (гласови Р, Ћ и Ч, Ћ и Џ).

5. Књижевности – обрада

МАЈКА ЈОВУ У РУЖИ РОДИЛА – народна успаванка

<i>Циљеви часа</i>	остваривање дубљег доживљавања песме и уживања у њеној лепоти; развијање читалачке радозналости за народну поезију; развијање поштовања према баштини
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	дијалошка, монолошка, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка, наставни листићи, музички запис

(За *наставникову припрему*: Успаванке су песме са којима се дете први пут среће. Певају се детету приликом успављивања и са циљем да оно заспи. Упркос том практичном циљу, успаванке су песме изразите лепоте, остварене исказивањем мајчинске љубави и нежности, сликама које носе жеље упућене детету. У успаванкама се често говори о рађању детета – које је увек жељено и праћено наклоношћу судбине – у првом додиру са светом дете је даровано вилинским даровима и општом пажњом и бригом биљног и животињског света. У њима се пева о здрављу и расту детета, о срећној будућности. Нежна мелодија, једноличан ритам, једноставност и љупкост израза, бројни деминутиви и хипокористици, граде атмосферу присности, сигурности и спокојства.

Из *Народне ђедајоције у Срба* Ј. Миодраговића: „Лежући дете у колевку, увек га мати прекрсти својом руком, чита му молитвицу и зевне више њега да му дође сан. Како дете сведе очицама, она вади сламку, па је пре-

ломи и на четири краја баци око колевке и онда обично још плуне преко колевке од урока.“)

Сазнајно-доживљајна мотивација

Слушање *Успаванке за будамару* (Дечји хор ВиВа, CD Анаволимилована).

Најава и наставниково интерпретативно читање успаванке

Саопштавање доживљаја

После емоционалне паузе, спонтано, или подстакнути наставниковим питањима, ученици изражавају своје утиске, осећања и расположења, које је песма изазвала. Ученици се присећају успаванки које су њима певали пред спавање.

Ученичко (доживљајно) читање песме у себи.

Тумачење песме

Наставникова подстицајна питања темеље се на питањима из *Чишанке* (*Хајде да разговарамо о њесми*, стр. 6)

За продубљивање доживљаја и самостални стваралачки рад, подстакнут сазнатим текстом, ученици се упућују да у *Чишанци* (*Вежбајмо изражавање*, стр. 6) прочитају народна поређења. Њихов даљи задатак је да на наставним листићима (које је наставник припремио и поделио), допишу нове жеље за малог Јову. Ако им остане времена, могу нешто лепо и нацртати.

Нек је здрав као _____

Нек је _____

Читање, коментарисање и вредновање ученичких одговора. Истицање најлепших поређења.

6. Књижевност – обрада

ЛЕПО ЈЕ СВЕ ШТО ЈЕ МАЛО – Душан Радовић

Циљеви часа остваривање дубљег доживљаја песме, богаћење речника, подстицање радозналости и богаћење чулног и поетског сензибилитета, развијање емпатије, јачање самопоуздања

Облици рада фронтални, индивидуални

Метод дијалогска, монолошка, текстовна

Средства *Чишанка*, илустрације (апликације)

Мотивација

Ученици читају народну успаванку *Мајка Јову у ружи родила* и показују колико су код куће вежбали изражајно читање.

Кратак разговор о већ обрађеној песми – Ко пева успаванку детету; Ко се све обрадовао Јовином рођењу; Шта мајка жели Јови?

А шта мислите ко пева успаванку малим бубама, птицама, рибама? Ко се њима радује? Ко их храбри и жели здравље и лепоту? (Ученици размишљају и замишљају, одговарају на наставникова питања.)

Ево шта о томе каже песма *Лейо је све шиио је мало* песника Душана Радовића – најава песме.

Наставниково интерпретативно читање песме.

Емоционална пауза.

Саопштавање доживљаја

(Наставникови подстицаји: Слажете ли се са песником да је лепо све што је мало? Покажите то на неком примеру. Све што је мало није могло стати у песму, али ми можемо замислити – наставник подстиче ученике – Свака буба од хиљаду буба, свака птица од хиљаду птица, свака бреза од хиљаду бреза, сваки зечић од хиљаду зека, сваки... ученици настављају.)

Ученичко доживљајно читање у себи

(Наставников налог: Прочитајте у себи песму и откријте ко пева успаванку малим животињама и биљкама кад се роде.)

Тумачење песме

Рад на тексту у оквиру питања у *Чишанци* (стр. 11).

Објашњење непознатих речи у склопу тумачења.

Додатни налог – позив за самостални стваралачки рад ученика подстакнут сазнатом песмом – Хајде да тепамо малом мраву, малом меди, малој бубамари, малим што су се родили у трави, у реци, на дрвету, у земљи. Напишите у свеске три реченице у којима ћете им пожелети нешто лепо, охрабрити их. Одаберите, на пример, за малог мравца и мало име, именице, да му се обратите.

Читање радова, коментарисање и вредновање (уочавање и истицање добро одабраних деминутива и хипокористика, евентуално, добро скованог неологизма, жеља формулисаних у складу са животињом, њеном величином, особинама, способностима).

7. Књижевност – ујврђивање

ЛЕПО ЈЕ СВЕ ШТО ЈЕ МАЛО – Душан Радовић

Циљеви часа	увежбавање и усавршавање технике читања наглас, поступно усвајање књижевних појмова: песма, осећање, стих, строфа
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	текстовна, монолошка, дијалошка
Средства	Чишанка, графофолија (наставни листићи)

Мотивација

Пошто су ученици добили задатак да код куће још једном прочитају песму *Лејо је све шио је мало* Душана Радовића, као мотивација за увежбавање и усавршавање технике читања наглас, могу послужити ученички одговори на наставниково питање да ли су, читајући сами песму код куће открили у њој нешто о чему се није разговарало на часу. Можда су песму прочитали родитељима, баки или деки, брату или сестри – шта су они рекли. На основу ученичких одговора, наставник позива да сви заједно то у песми пронађемо, тако што ћемо песму још једном прочитати.

Читање песме наглас

Ако се песма чита више пута, могуће су комбинације:

један ученик чита целу песму,

песма се чита штафетно, сваки ученик чита једну строфу,

песма се чита „по улогама“ – један ученик чита оно што говори песник (стихови у свакој непарној строфи до две тачке), пар из клупе чита „успаванку“ (оно што дан уз љуљашку тепа – последњи стих сваке непарне строфе и наредну парну строфу).

Наравно, наставникова упутства, кад је о последњој комбинацији реч, биће прилагођена узрасту и знању ученика.

Током продубљавања ученичког доживљаја песме, кроз додатни разговор и утврђивање већ доживљеног и сазнатог, наставник ће водити рачуна да се код ученика, у препознавању и именовању, изграђују и учвршћују појмови: песма, осећање, стих, строфа.

Ово може бити остварено и кроз писмено вежбање (користити графофолију или наставне листиће) са задацима:

– Која осећања се могу везати уз песму *Лејо је све шио је мало*:

нежност

туга

радост

страх

– Колико стихова има друга строфа?

– Које речи се слажу, слично звуче, у прва два стиха?

– Наведи бар једну реч која се у песми више пута понавља.

И мале речи су лепе – лексичко-семантичка вежба (речи које означавају нешто умањено):

Кад је нешто мало – кажемо...

Мали камен је камичак, а мала грана, мала вода, мали дан...

Нешто што је мало лепо је лепушкасто, а што је мало плаво, мало бело, жуто...

Мала риба пливуцка, мала птица певуцка, а мало читати, а мало радити, гледати... каже се...

8. Језичка култура – вежбање

ЈА КАО БЕБА – описивање (говорна вежба)

<i>Циљеви часа</i>	оспособљавање ученика да самостално, убедљиво и допаљиво описују, неговање културе слушања саговорника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, рад у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, показивања (запажања)
<i>Средства</i>	фотографије, играчке, сликовнице

Ученици на час треба да донесу своју прву фотографију или фотографију кад су били сасвим мали, омиљену играчку или сликовницу из раног детињства; да се припреме да о себи као беби испричају нешто занимљиво (прва реч, необичан доживљај којег се сећају). Уколико је могуће, обезбедити занимљивог госта (родитељ, деда или бака, директор школе, библиотекар, школски психолог, нека позната личност) који би испричао нешто интересантно и подстицајно на ову тему.

Мотивација

Подстицање ученика да што спонтаније причају о себи, својим играчкама, жељама, доживљајима, искуствима, показујући своје фотографије, сликовнице, драге успомене. И гост у томе узима учешће и показује заинтересованост за ученичко причање.

Описивање

Рад у пару: Сваки ученик другу из клупе описује себе када је био беба – изглед, особине, понашање, жеље... Као подсетник за опис служе донете фотографије, омиљене играчке и др.

Када је „размена“ извршена, сваки ученик описује друга из клупе, када је био беба, трудећи се да на најбољи начин пренесе оно што је од њега чуо.

Коментарисање и вредновање описа.

Домаћи задатак

Парови у клупама добијају различите задатке – једни треба да прочитају песму *Кад сам био велики* Мирослава Антића (*Чиианка*, стр. 12 и 13), други причу *Храбар дечак* Алексе Микића (*Чиианка*, стр. 16). Сви треба да прочитају и питања испод текста, да размисле и припреме се за разговор на тему *Није увек лако бићи мали*.

9. Језичка култура – вежбање

НИЈЕ УВЕК ЛАКО БИТИ МАЛИ – говорна и писмена вежба

<i>Циљеви часа</i>	учавање и тумачење битних чинилаца текста, решавање проблема и развој стваралачког мишљења, подизање нивоа ученичке језичке културе
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	дијалошка, монолошка, брејнсторминг
<i>Средства</i>	Читанка, табла, ученички радови

Мотивација

Ученичко читање песме *Кад сам био велики* и приче *Храбар дечак*.
Кратак разговор о доживљајима и запажањима.

Додатна наставникова питања и налози

Зашто дечак из песме прича (измишља) шта је све радио кад је био велики? Је ли он био велики или ће то тек бити? Може ли се из песме закључити чега се дечак боји? Шта дечак из песме не воли, а мора да ради?

Миланов мали брат, кога боли зуб, није ништа рекао. Шта би нам могао испричати да смо га срели по изласку из зубарске ординације? Упореди те дечака из песме и Милановог брата. Шта им је заједничко? Песма и прича се у многим стварима разликују, али им је заједничко то што показују:

- да је лепо маштати,
- да се не треба бојати,
- да није лако бити мали.

Наставник на табли исписује

Није лако бити мали:

– *зато што те терају да будеш храбар, а ниси;*

– ...

Ученици допуњавају, предлажу, и оно што сви сматрају одговарајућим, исписује се на табли. Очекују се одговори: што мораш да једеш супу, а одрасли не морају; што не смеш да гледаш телевизију кад ти хоћеш; што не смеш да уђеш обувен у собу; што те сви грде, што је дутме у лифту високо и не могу да га дохватим...

Није ми било лако – писмена вежба

У неколико реченица, ученици треба да опишу свој доживљај када им је било тешко, када су се осећали повређеним, када се неко према њима ружно понашао само зато што су мали.

Читање, коментарисање и вредновање задатака (избор доживљаја, адекватно описивање осећања и расположења, искреност).

10. Језичка култура – вежбање

О ЧЕМУ ГОВОРЕ ПРИЧЕ – прича, место и време збивања, ликови

<i>Циљеви часа</i>	препознавање и обнављање књижевних појмова <i>прича</i> , <i>место</i> и <i>време збивања</i> , ликови
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна, приказивања
<i>Средства</i>	<i>Српски језик</i> , лутка, маска (бркови, шешир)

Мотивација

Наставниково изражајно читање приче *Лујка без главе* Драгана Лукића (*Српски језик*, стр. 16). Разговор о причи – ученици износе своје утиске и запажања.

Три ученика читају текст приче по улогама – један чита пишчеве (приповедачеве) речи, други речи девојчице, трећи чикине речи.

Уочавање збивања, места и времена, ликова и њихових поступака.

Драмска импровизација

Једна ученица (са лутком без главе) и један ученик (чика са брковима и шеширом) импровизују, играју, по сећању и личном осећању, ситуацију из приче (Играње се, пошто је прича кратка, може више пута поновити).

После критичког процењивања одиграног (карактеризација ликова, израженост сукоба), наставник упућује ученике да прочитају текст у *Српском језику* (испод Лукићеве приче).

Даљи разговор темељи се на наставниковим питањима:

О чему говори ова прича?

Да ли бисмо јој могли дати другачији наслов?

Ко се у причи појављује?

Које име бисмо могли дати девојчици, а које чики?

Како њих једним именом зовемо?

Ко су ликови у причи *Црвенкаја*? А у причи *Три њрасејша*?

Ко су ликови у причи *Два јарца*?

Домаћи задатак

Прочитати у *Српском језику* (стр. 16) текстове *Басне* и *Бајке*.

11. Књижевност – обрада

ЛИКОВИ – ГЛАВНИ И СПОРЕДНИ, ДИЈАЛОГ

<i>Циљеви часа</i>	уочавање битних чинилаца прозног књижевног текста, упознавање са књижевним појмовима лик (главни и споредни) и дијалог
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Читанка, Српски језик</i>

Мотивација

Ученичко читање приче *Храбар дечак* по улогама – један ученик чита оно што говори писац (приповедач), други оно што говори дечак Милан, трећи оно што говори зубар.

Упознавање са књижевним појмовима

Разговор о ликовима из приче:

Ко се све појављује у причи?

Децу, људе, животиње, биљке, предмете о чијим доживљајима читамо у причама називамо ликови.

Неки ликови у причи су важнији, неки су мање важни. Лик који је у причи најважнији зовемо главни лик. Други ликови су споредни.

Ко је у причи *Храбар дечак* главни лик?

Који су споредни ликови?

Разговор између два лица називамо дијалог. Реч дијалог потиче из грчког језика и значи управо то – разговор два лица. Ко у причи *Храбар дечак* води дијалог?

Примена наученог

Ученици отварају *Српски језик*, стр. 18 и одговарају на питања:

С ким ти најчешће водиш дијалог?

О чему највише волиш да разговараш?

Који ти је разговор био пријатан?

С којом познатом личношћу желиш да водиш дијалог?

Читање и коментарисање урађеног.

Домаћи задатак – ученици треба да још једном прочитају текст код куће и да се припреме да његов садржај испричају својим речима. Задатак може да буде диференциран – у складу са наученим о ликовима – припремите се да препричате причу тако као да је прича један од ликова (Милан, млађи брат, зубар).

12. Језичка култура – вежбање

ПРЕПРИЧАВАЊЕ – слободно препричавање познате приче (говорна вежба)

<i>Циљеви часа</i>	неговање језичког изражавања, оспособљавање ученика да својим речима репродукују садржину краћег текста, богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка
<i>Средства</i>	<i>Чишанка</i>

Мотивација

Ученичко читање приче *Храбар гечак* и кратак разговор о тексту (препричавање помоћу питања и одговора:

Чеге се плаше готово сва деца?

По чему се Милан разликује од остале деце?

Како је он са својим малим братом ушао у зубарску ординацију?

Шта је рекао зубару?

Шта је Милан рекао зубару када је овај покушао да га охрабри?

Шта је на то зубар рекао?

Шта се тада догодило?

Ученичко самостално и слободно препричавање приче.

Препричавање приче са променом гледишта (приповедача)

Коментарисање и вредновање (уочавање битних појединости, поштовање хронологије, откривање узрочно-последичних веза, истицање особина ликова).

Лексичко-семантичка вежба (основно и пренесено/фигуративно значење речи)

Све о зубу – према *Чишанци*, стр. 19.

Пренесена значења речи откривају се у некој животној ситуацији или ситуацији из приче. На пример:

стиснути зубе – отрпети, оћутати. (Неко нас, вређа, грди или задиркује, а ми не кажемо ништа да се не бисмо свађали и сукобили, отрпимо то. И мали брат у причи је стиснуо зубе, а могао је да се успротиви брату, да се посвађа са њим јер није тражио ништа за ублажавање болова.)

Решавање загонетки (*Чишанка*, стр. 19)

Објашњавање пута којим се долази до њиховог решења – уочавање фигуративног значења. На пример:

Беле коке испод стрехе вире – зуби

Буквална, конкретна слика која се нуди – Кров и стреха, на греди, испод стрехе нанизане беле коке (обично виђамо голубове).

Та слика подсећа на усну испод које вире бели зуби.

13. Књижевност – обрада

ХАЈДЕ ДА РАСТЕМО – Љубивоје Ршумовић

Циљеви часа остваривање дубљег доживљаја песме, богаћење чулног и поетског сензибилитета, јачање осећања животне радости и оптимизма, богаћење речника

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна, креативног писања

Средства *Чишанка*

Мотивација

Слушање музичке композиције *Здравица*, на текст Душана Радовића.
(У недостатку звучног записа, може се организовати разговор на тему зашто желим да порастем.)

Најава песме и њено интерпретативно читање
(полетна интонација, брз темпо, живост, динамика).

Саопштавање доживљаја

Док још увек звони песниково последње *Расћимо*, наставник може изрећи:

Докле? Докле је то до последњег милиметра?
(или) Колико нам треба да порастемо до лова? А до љубави?
(или) Можемо ли порасти до неба? Како?
(или) Коју је вашу скривену жељу препознао песник?

Ученичко истраживачко читање

Истраживачки задатак – Уочите имена којима вам се песник обраћа.

Тумачење песме

Могућа наставникова питања и налози:

– Какво је расположење у песми (у свету у којем се расте)?
– Којим именима се песник обраћа деци? Ко је од вас хејдевија, а ко хајдетић, ко доколић? Шта значе ове речи?
– Докле све деца желе да порасту?
– Како разумете стих *Не дирајмо начине – расћимо*?
– Како се све може расти – у знању, способностима, снази, спретности?

(Видети и питања и налоге у *Чишанци*, стр. 15).

Самостални стваралачки рад ученика подстакнут доживљајем песме
Помагање песми да расте, настављање песме:

Растимо

До грана

До гнезда

До Сунца
До звезда...

Домаћи задатак – вежбање изражајног читања (упутства).

14. Књижевност – утврђивање

ХАЈДЕ ДА РАСТЕМО – Љубивоје Ршумовић

Циљеви часа продубљивање доживљаја песме, богаћење речника, креативно писање

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалогска, креативног писања, брејнсторминг

Средства Чистићанка, наставни листићи, плакат

Мотивација

Ученичко изражајно читање песме

(Наслов песме могуће је читати одвојено од саме песме, што је и уобичајено, али и заједно с песмом, као целину с прва четири стиха. И током даљег читања могућа су бројна, различита, груписања стихова у мисаоне, синтаксичке и ритмичке целине – строфе. За све варијанте карактеристични су: полетна интонација, брз темпо, живост и динамика, непрекидан раст у ређању и набрајању.)

Хајде да растемо	или	До стола
До стола		До столице
До столице		До кашике
До кашике		До полице
До полице		Растимо

Креативна лексичка вежба

Подстакнути песниковом игром, на наставним листићима, ученици стварају нове речи.

Са лапама ластимо

Са срнама

Са рибама

С лептирима

С.....

С.....

Читање, коментарисање и вредновање урађеног (уочавање и истицање одговарајућих, свежих и оригиналних неологизама).

Креативно писање – слободно изражавање доживљаја песме

Ученици су подељени у неколико група и на добијеним папирима (формата плаката) цртају раст и растење, исписују речи из песме, речи које означавају раст, речи које расту, речи које су измислили...

Завршни део часа могао би да буде и креативан наставак игре коју је песник започео (лексичко-семантичка вежба). Задаци могу бити диференцирани:

Поред дате речи испиши што више речи које су од ње настале (можеш неку и измислити):

рука: рукавица

нога: ножица

15. Језик – обнављање

СПОРАЗУМЕВАЊЕ И ГОВОР – обнављање знања о реченици

Циљеви часа обнављање знања о реченици, схватање реченице као основне језичке категорије

Облици рада фронтални, индивидуални, рад у пару

Методе монолошка, дијалошка, показивања

Средства *Српски језик*, слике (графофолије)

Мотивација

По доласку на час, наставник спонтано чини неки покрет, неки гест, или мимиком исказује неку мисао, осећање, расположење или поруку. Пошто то ученици препознају, наставља се разговор о различитим начинима споразумевања међу људима.

Наставник и ученици дају (и показују) разноврсне примере споразумевања:

Само кажипрстом се, на пример, може „изрећи“ више порука:

Не, Дођи овамо, Иди тамо, Не смеш то да радиш, Размишљам, Тишина...

Споразумевање мимиком – срећан сам, тужан сам, чудим се, бесан сам... (одговарајуће слике и ученичке гримасе)

Споразумевање знацима – саобраћајни знаци (неколико карактеристичних знакова на сликама или графофолијама).

Индивидуални рад на решавању задатака у *Српском језику* (*Споразумевање и говор*, стр. 4 и 5, изузимајући последње вежбање).

Читање и коментарисање одговора.

Рад у паровима (према налогу из *Српског језика*):

Без речи, покушај на било који начин да другу пренесеш поруку – Ја говорим српски језик. У школи учим и енглески.

Анализа и закључивање.

Припрема ученика за час у школској библиотеци.

Књига се на грчком каже библија. Библиотека је збирка књига (библија). Библиотека је и место где се чувају књиге – сандуци, полице, собе, зграде. Прве књиге су писане на глиненим (земљаним) плочицама и зато су сандуци били zgodни за чување. Данас се књиге штампају на папиру.

Постоје кућне библиотеке, одељењске, школске, градске, националне.

16. Књижевност – вежбање

КЊИГЕ ЗА ОНЕ КОЈИ РАСТУ – час у школској библиотеци

<i>Циљеви часа</i>	подстицање читалачке радозналости, упознавање са новим књигама, начином рада библиотеке
<i>Облици рада</i>	фронтални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, показивања
<i>Средства</i>	књиге и часописи за децу

Према договору са наставником, школски библиотекар упознаје ученике са радом библиотеке, са књижном фондом, временом рада библиотеке, начином на који се може позајмити књига...

Библиотекар је већ припремио избор књига, који одговара узрасту и читалачким интересовањима ученика другог разреда. После његовог кратког представљања књижног фонда школске библиотеке, показивања (евентуалног) ретких, старих, дебелих, малих, необичних и одабраних књига за ученички узраст, ученици их слободно разгледају, постављају питања.

Наставник може прочитати поједине песме или одломке из књига, које је унапред одабрао или за које су ученици показали интересовање.

Поједини ученици могу својим друговима представити књигу коју су већ прочитали.

Неколико ученика се учлањује у школску библиотеку, узима књиге. Остале ученике библиотекар обавештава о времену када се могу учланити. Могуће је да се у неким школама ученици групно - на нивоу одељења учлањују у школску библиотеку и тада је поступак нешто другачији.

17. Језик – обрада

ОБАВЕШТАЈНА РЕЧЕНИЦА

<i>Циљеви часа</i>	упознавање ученика са реченицама које садрже обавештење (интонација – у говору, правописна правила – у писању), вежбање и примена сазнатог
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка, Српски језик, табла

Мотивација
 Разговор о ученичкој посети библиотеци.
 Могуће подстицајно питање:
 Јесте ли о томе обавестили родитеље? Шта сте им рекли?
 Хајде да обавестимо друга (који није био у школи) о томе.
 Наставник неке ученичке одговоре (реченице) исписује на табли, нпр.:
 Школска библиотека има две хиљаде књига.
 Из библиотеке сам позајмио књигу *Гуливерова путовања*.
 Уочавање обавештајних реченица и најављивање наставне јединице
 (записивање на табли и у свескама).
 Откривање и сазнавање битних својстава обавештајне реченице:
 Рад на уводном делу вежбања у *Српском језику* (стр. 6) – могућ је и
 фронтални, и индивидуални рад и рад у пару.
 Дефинисање обавештајних реченица (*Српски језик*, стр. 6)
 Препознавање и примена сазнатог
 Симултана игра *Ја њедеи – њи мени*. Учествују истовремено сви уче-
 ници у одељењу, који у паровима размењују по једно обавештење, једну
 обавештајну реченицу.
 Завршетак игре (анализа и синтеза)
 Обавестите и нас! Ученици превасходно саопштавају оне обавештајне
 реченице које су новост и занимљивост за све у одељењу.
 Домаћи задатак
 Урадити вежбање (1. и 2) у *Српском језику*.

18. Језичка култура – вежбање

ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ ЗА ОНЕ КОЈИ РАСТУ – преглед дечје штампе

<i>Циљеви часа</i>	развијање читалачке радозналости, неговање читалачког укуса, неговање усменог изражавања, увежбавање правописних правила
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, рад у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	листови и часописи за децу, графофолија

Мотивација
 Упознавање са листовима и часописима на које су претплаћени ученици и школска библиотека (у представљању часописа учествују и ученици).
 Уочавање различитих врста текстова (у пару).
 Упознавање осталих ученика о ономе шта се чини занимљивим.

Избор текстова (на предлог ученика и наставника), читање и краћа анализа.

Занимљиви прилози, стрипови, ребуси.

Дечје литерарно стваралаштво.

Општа оцена прилога (разноврсност, занимљивост, маштовитост, поучност).

Диктат (примена правописних правила)

Наставник одабира краћи текст или неколико реченица из дечје штампе, које диктира ученицима уз претходно упутство да обрате пажњу на употребу великог слова и тачке.

Самоконтрола и исправка према тексту одштампаном на графофолији.

19. Језичка култура – вежбање

МАЛИ И ВЕЛИКИ – говорна и писмена вежба

<i>Циљеви часа</i>	подстицање маште и креативности, неговање стваралачког писања
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	молошко, дијалошко, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка, Наставни листови

Мотивација

Наставниково интерпретативно читање одломка из романа *Гуливерова путовања* – *У Лилипуу* (Читанка, стр. 30) и кратак разговор о доживљеном и сазнатом, о ученичким жељама да негде отпутују. Могуће је очекивати да се међу жељама нађе и нека чудна земља попут Лилипута или земља из бајке.

Наставников позив да ученици замисле како су се неким чудом нашли у Лилипуту. Шта би тамо могли видети, шта доживети, испричати као занимљивост при повратку?

Даљи подстицаји за причање – рад на вежби број 3 у *Наставним листовима*, стр. 9.

Читање, коментарисање и вредновање урађеног (избор доживљаја, занимљивост приповедања, карактеристичне појединости, добро изабрани детаљи).

Креативна лексичка вежба

У Лилипуту, земљи чудног и смешног имена и сва друга имена су чудна и смешна:

Како се зове главни град? А највећа река? Највиша планина? Смислите имена за дечака и девојчицу које сте тамо упознали. Како се зове њихова омиљена игра? Која су правила те игре?

Објашњавање, коментарисање и вредновање (маштовитост, креативност, језичка подесност).

Записивање најмаштовитијих и најуспелијих предлога на таблу и у свеске.

Домаћи задатак

Ученици треба да (користећи вежбање на овом часу) напишу састав у коме ће описати један занимљив и необичан доживљај на свом путовању кроз Лилипут (*Наставни листови*, стр. 10).

20. Језичка култура – вежбање

ИСПРИЧАЋУ ВАМ СВОЈ ДОЖИВЉАЈ – писмена вежба

Циљеви часа неговање језичке културе, подстицање стваралачког причања, оплемењивање маште

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка

Средства слика (плакат)

Мотивација

Наставник ставља на таблу велику слику или плакат на којој су у првом плану дечак и девојчица, са ранцима на леђима. Они на ролерима путују према Лилипуту. Управо се налазе пред натписом на уласку – Добро дошли у Лилипут. На слици се виде мале куће и мали људи, мало дрвеће и мала деца у игри...

Наставник позива ученике да уђу у ову чудну земљу, и да затим испричају шта су тамо доживели.

Неколико ученика чита свој измаштани доживљај.

Остали ученици и наставник анализирају и вреднују испричано. Истичу се одлике доброг причања, уз додатна критичка запажања о занимљивости, необичности, маштовитости, креативности испричаног.

Завршни, сумирајући разговор о машти и маштању.

Зашто маштамо?

Шта се све може у машти?

Шта се све може постићи маштањем?

Упоредите чизме од седам миља и аутомобил, летећи ћилим и авион и сл.

CD-ROM – блок *Пућуј земљом бајки*, *Како ошћућовати* (четири игре у којима се користи знање о реченици).

21. Систематизација и провера знања

ШТА ЗНАМ И ШТА МОГУ

<i>Циљеви часа</i>	провера обновљеног из првог разреда и новостечених знања и умења из књижевности, језика и језичке културе
<i>Облици рада</i>	индивидуални, фронтални
<i>Методе</i>	дијалошка, метода самосталних ученичких радова
<i>Средства</i>	<i>Наставни листови</i>

Мотивација

Кратак приступни разговор о ономе што смо читали, што смо учили, научили и увежбали (систематизација).

Провера знања

Рад на вежби број 2 *Шта знам и шта могу*, *Наставни листови*, стр 7 и 8.

Наставник узима ученичке радове на преглед.

22. Анализа провере знања

КОЛИКО ЗНАМ И КОЛИКО МОГУ

<i>Циљеви часа</i>	(само)сагледавање успешности, (само)оцењивање, додатно увежбавање
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка
<i>Средства</i>	графофолије, ученички радови

Наставник враћа ученицима радове, даје укупну оцену постигнутих резултата и даје упутства ученицима о начину самоконтроле.

Наставник је радове прегледао, означио тачне и погрешне одговоре, али није извршио оцењивање. То ће учинити сами ученици, после кратког индивидуалног прегледа и заједничке анализе погрешака.

Сваки задатак је исписан на графофолији. На нивоу целог одељења утврђује се тачан одговор (одговори), који један од ученика (можда је најбоље један од оних који нису тачно одговорили) исписује на графофолији.

Када су сви одговори дати, сваки ученик се самооцењује. На мерачу знања (оловка у *Наставним листовима*) црвеном бојицом означава висину свога знања.

Уколико процени да је сврсисходно, наставник висину знања може претворити у оцене, али, уколико је ниво знања низак, може сачекати другу проверу, уз додатне подстицаје за учење.

Препорука за оцењивање:

1 – 4 поена (тачна одговора)	– недовољан (1)
5 – 6	– довољан (2)
7 – 8	– добар (3)
9 – 10	– вр. добар (4)
11 – 12	– одличан (5)

РАСТИМО, СА ЛАСТАМА ЛАСТИМО

Месец: октобар	Број часова:	23
	Књижевност:	9
	Језик:	6
	Језичка култура:	5
Провера знања, анализа и провере знања, систематизација:		3

Васпитно-образовни задаци

Општи

Подстицање ученика да слободно изражавају задовољство што расту, што иду у школу, што све више знају, што се друже, што чувају тајне

Неговање љубави према школи; буђење интересовања за нова сазнања и нова пријатељства

Развијање моралних вредности, емпатије; васпитавање за толеранцију и инклузивност, уважавање различитости

Подстицање ученика на самосталан рад и учење, али и неговање спремности да се од друга затражи помоћ, као и да се другу пружи помоћ, да се радује заједничком успеху

Неговање љубави према природи, развијање способности уочавања лепоте у природи

Књижевност

Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевног текста

Упућивање ученика да доживљено у књижевном делу повезују са сопственим искуством

Уочавање главних и споредних ликова, уочавање њихових поступака и заузимање критичког односа према њима

Увођење ученика у појмове: драмски текст, драмска игра, сцена, позориште

Перманентно подстицање ученика на дружење са књигом

Језик

Потврдне и одричне реченице

Упитна реченица

Упитна речца *ли*
Речи које именују бића и предмете – *именице*

Језичка култура

Даљи рад на неговању језичке културе путем ортоепских и ортографских вежбања

Служење речником, састављање сопственог речника

Казивање напамет научених стихова

Сценско приказивање драмског текста

Скица за најаву групе насловне теме

Хајдевије, хајдуци, хајдетићи, јуначине...

Ви сте већ порасли до телефона, до школе, али још треба расти до плафона, до љубави, до матуре. Важно је да сте одлучили да растете, а то значи и да свакодневно сазнајете, да расту ваша знања. Зато ћемо наредног месеца читати, разговарати и писати о ономе што нам помажемо да растемо – о природи, о мајци, о школи, о другарству, о љубави и тајнама, наставићемо да јачамо наша знања и негујемо наше способности.

Увежбаваћемо оно што смо научили, а научићемо и нешто ново о речима, реченици, о текстовима који се изводе на сцени.

Ваш задатак ће бити и да научите једну песму напамет, да напишете један домаћи задатак о школи и другарству, да глумите. То је задатак, обавеза, али и ваше право, баш као што се каже у Повељи Уједињених нација о правима детета.

Да погледамо заједно шта тамо пише.

23. Књижевност – обрада

ЗА СВУ ДЕЦУ СВЕТА – према Декларацији ОУН

<i>Циљеви часа</i>	разумевање и тумачење текста; неговање сигурности и самопоуздања, свести о сопственим правима, али и обавезама; неговање толеранције и уважавање различитости
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка, документарне фотографије или слике, наставни листићи у облику флајера (летка)

(За наставникову припрему:

Уједињене нације – бројна организација држава за очување мира у свету, бави се развијањем пријатељских односа међу народима, економским, социјалним, културним и хуманитарним проблемима, као и јачањем

поштовања права човека и основних људских слобода. Бави се и правима детета, јер је „дете човек у оделу детета“.

Декларација (повеља) – објава, изјава, свечано проглашење основних начела неке организације о важним питањима

Текст у *Чишњаци* је сажетак Повеље и прилагођен је дечјем узрасту. У том смислу, ученицима треба објаснити оно „Према“ Декларацији УН.)

Мотивација

Наставникова најава и коментарисање друге наставне теме (в. Скица за најаву).

Објашњење шта је то декларација или повеља, шта су Уједињене нације, о чему све оне брину, шта оне својим документима уређују.

Наставниково интерпретативно читање текста *За сву децу света*.

Разговор о ученичким првим утисцима.

Ученичко читање текста у себи са задатком да се уоче сва дечја права која се у тексту помињу.

Даљи рад на тексту се одвија тако што један ученик прочита једну тачку из Декларације, а онда се о њој води разговор. Тако до последње тачке.

Право деце да буду срећна наставник може илустровати познатим дечјим дефиницијама среће: Срећа је кад се неко воли; Срећа је кад сија Сунце; Срећа је кад нађем бубамару; Срећа је срце, то је и једно обећање које се испуни; Срећа је кад чујемо – Срећо мамина... Ученици дају своју дефиницију среће.

Уз наставников подстицај (неколико документарних фотографија, исечака из новина или слика, цртежа) води се разговор о непоштовању дечјих права. (У подстицању, не треба ићи искључиво за стереотипима – гладна и болесна деца Африке, страдање деце у рату – већ и за свакодневним и овдашњим непоштовањем и кршењем права деце.) Ученици непоштовање одређених права илуструју примерима и сопственим ставом о томе.

Групни рад – писање порука о (не)поштовању дечјих права на флајерима; Извештавање и коментарисање, вредновање, избор. Најбоље поруке изложити (на панелу или сл.).

24. Језик – обрада

ПОТВРДНЕ И ОДРИЧНЕ РЕЧЕНИЦЕ

Циљеви часа	упознавање са потврдним и одричним реченицама, препознавање и коришћење
Облици рада	фронтални, индивидуални, у пару
Методе	монолошка, дијалогска, текстовна
Средства	тајанствени предмет, табла, свеске, графофолија

Мотивација

Игра откривања тајанственог предмета, која представља „полазни текст“ за увођење ученика у наставну јединицу.

Предмет се налази у кутији коју наставник држи. Ученици (по редовима и у заједничком договору) постављају питања о предмету. Право да постављају питања ученици другог реда стичу када је наставников одговор на питање претходника одричан. Игра има такмичарски карактер.

Могући ток игре:

Да ли је предмет од стакла?	Не. Предмет није од стакла.
Да ли се носи у школској торби?	Да. Носи се у школској торби.
Да ли је то лењир?	Не. Није лењир.
Да ли је од папира?	Да. Направљен је од папира.

После откривања тајанственог предмета (то може бити свеска или књига, или конкретан уџбеник), у спонтаном разговору о току игре, наставник може истаћи, нпр. да је победио први ред, али да је он на своја питања имао најмање потврдних одговора, махом су били одрични, али да је користио потврдне одговоре на питања других редова или сл. На табли, наставник понавља, укратко, пређени пут (уз помоћ ученика) и записује:

Књига је од папира.	Не користи се у кухињи.
Носи се у школској торби.	Не служи за украс.

Уочавање потврдних и одричних реченица

Ученици уочавају да се реченицама на левој страни табле нешто тврди, а онима са десне – одриче.

Најављивање наставне јединице (бележење на табли и у свескама)

Сазнавање битних својстава потврдних и одричних реченица

Уочавање да испред потврдних реченица увек може стајати ДА, а испред одричних НЕ. (Да. Књига је од папира. Не. Не служи за украс.)

Дефинисање

Реченица којом се нешто тврди је потврдна реченица.

Реченица којом се нешто одриче је одрична реченица.

Препознавање и примена сазнатог

Игра *Ја тврдим – ти мени*

Симултана размена потврдних и одричних реченица, по паровима у клупи (учествују сви ученици у одељењу). Један ученик изриче тврдњу, а други је негира. На пример: Ти имаш плаве очи. Ја немам плаве очи. Вода је хладна. Вода није хладна. На улици је гужва. На улици није гужва.

Коментарисање игре, навођење (записивање на табли и у свескама) и анализирање неколико примера.

Домаћи задатак – Прочитати *Потврдне и одричне реченице*, *Српски језик*, стр. 14.

25. Језик – утврђивање

ПОТВРДНЕ И ОДРИЧНЕ РЕЧЕНИЦЕ

Циљеви часа утврђивање знања о обавештајним, потврдним и одричним реченицама, примена наученог у новим околностима, неговање љубави према природи, еколошке свести

Облици рада фронтални, индивидуални, групни, рад у пару

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства *Српски језик*, табла, свеске, флајери

Мотивација

Рад на задацима из *Српског језика* (стр. 14 и 15)

Ученици у клупи добијају диференциране задатке: Један треба да у дијалогу навијача (стр. 14), а други у протестним порукама против загађења животне средине (стр. 15) зеленом бојом обоји потврдне, а црвеном одричне реченице.

Размена, исправљање, саопштавање и оцењивање на нивоу целог одељења.

Препознавање и примена сазнатог у новим околностима и примерима

Индивидуалан рад на вежби 2 и 3 у *Српском језику – Правила васпитавања*

Саопштавање и вредновање

Групни рад

Писање протестних порука против загађења околине (или сл.). На зеленим лецима пишу се потврдне, а на црвеним одричне реченице (Нпр.: Природу треба чувати – зелени; Не треба сећи дрвеће – црвени.)

Урађено коментарисати, а флајере ставити на пано.

У завршном делу часа, разговор о графитима, о порукама које се испишу по зидовима.

Навођење графита. Испитивање ученичких ставова. Коментарисање.

Индивидуални рад на вежби број 4 у *Наставним листићима* (стр. 11), задатак бр. 4.

Читање и вредновање урађеног. Исправљање погрешака.

26. Језичка култура – вежбање

ШЕТАМО, ЋУТИМО И СЛУШАМО – говорна вежба

<i>Циљеви часа</i>	развијање чулне осетљивости, запажања, способности употређивања, вербализације доживљеног
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	показивања (запажања), монолошка, дијалошка, метода излета
<i>Средства</i>	бића и предмети из запажане околине

Час се одвија изван учионице. У складу са могућностима, наставник организује заједничку шетњу: по шуми, парку, ливади, пијаци, школском дворишту, улици без саобраћаја...

Мотивација

Правећи копчу са претходним разговорима са ученицима о загађивању природне средине, наставник износи и проблемско питање да ли то чине и одређени звуци. Пред одлазак у шетњу ученици добијају налог да се труде да запазе што више различитих звукова, оних који су пријатни и оних који су непријатни, који нам сметају, замарају нас и сл.

Ученици се, колико то простор допушта, слободно крећу, гледају, слушају, ослушкују, настоје да буду тихи, да не сметају једни другима у откривању и сазнавању. При томе је најбоље да буду распоређени у групе које ће се кретати по одређеном простору.

После истраживачког дела часа (наставник ће проценити сврсисходност места одвијања даљег тока часа), ученици извештавају о свему ономе што су чули, о ономе што им је било пријатно и непријатно.

Домаћи задатак

Ученици треба да напишу белешку о томе шта су све чули, по моделу:
Чуо сам _____.

То ме је (развеселило, растужило, узнемирило, умирило, разбеснело...)

27. Књижевност – обрада

ЧУО САМ – Добрица Ерић

<i>Циљеви часа</i>	доживљавање и разумевање песме, откривање поруке, неговање љубави према мајци, богаћење чулног и поетског сензибилитета
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Чишанка, ученички радови, звучни запис

Сазнајно-доживљајна мотивација

Разговор о пријатним и непријатним звуцима, ученичким асоцијацијама и осећањима у вези са њима, подстакнут ученичким домаћим радovima и слушањем звучног записа различитих звукова (грмљавина, олуја, пљусак, ромор кише, крик, цвркулт птица, зујање пчеле, дечји смех, музика из филма страве и ужаса, из Вивалдијевог *Пролећа*...).

Најава и наставниково интерпретативно читање песме *Чуо сам Добрице Ерића (Чишанка, стр. 7)*.

Саопштавање доживљаја.

Могуће наставниково питање: Слажете ли се са песником ? Који је вама најмилији звук?

Доживљај се може саопштити и наставниковим подстицајем за наставање песме:

Блага к'о жубор речних таласа, нежна к'о ..., топла к'о..., умирујућа к'о..., охрабрујућа к'о..., лепа к'о ...

Ученичко читање песме (у себи) ради продубљавања доживљаја и разумевања песме. Наставников налог за усмерено читање могао би бити задатак из *Чишанке* да ученици открију како је у песми описана љубав према мајци.

Тумачење доживљаја (песме) – према питањима и налозима из *Чишанке (Хајде да разговарамо о њесми)*.

Самостални стваралачки рад ученика подстакнут доживљајем песме Неколико ученика описују своју маму „када јој Сунце сине у души“.

Домаћи задатак

Вежбати наглас читање песме; подвући у њој речи које означавају нешто умањено (пчелица, кишица, марамче, певуши).

28. Књижевност – утврђивање

ЧУО САМ – Добрица Ерић

Циљеви часа Тумачење доживљеног у песми, осветљавање мајчиног лика, уочавање речи којима се стварају одређена осећања и расположења, богаћење речника, повезивање песме са сопственим искуством, вежбање изражајног читања

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалoшка, текстовна, брејнсторминг

Средства *Чишанка*, табла, наставни листићи

Мотивација

Ученичко изражајно читање песме.

Наставникове сугестије: Читајте као што говорите;

Покушајте да прочитате песму као да сте је ви написали.

Истицање речи из песме које означавају нешто умањено (домаћи задатак).

Каква осећања и расположења подстичу такве речи?

Наставник бележи на табли речи из песме, а ученици уз њих дописују пар са умањеним значењем: мед (медић), ливада (ливадица), мајка (мајчица), глас (гласић, гласак), талас (таласић).

Даљи рад према *Чииџанци* (стр. 8) – *Вежбајмо изражавање*.

Тражимо речи да опишемо мајчин глас – рад по групама.

Ученици се деле у групе, по сопственом избору; добијају наставни листић са кругом у коме је исписано *мајчин глас*. Зраци, попут сунчевих, упућују да уз њих треба исписати одредницу за мајчин глас. Уз један знак, на пример, исписано је *мек*.

Саопштавање и разговор о урађеном.

Каквим гласом да прочитамо песму Чуо сам? (договор)

Додатни наставникови подстицаји пре ученичког читања (тичу се тонског бојења у складу са осећањем љубав, нежности и топлине), поштовања знакова интерпункције – последње две строфе треба изговорити као једну реченичну целину.

Ученичко читање песме. Наставничко и ученичко коментарисање и вредновање.

29. Језик – обрада

ИМЕНИЦЕ – РЕЧИ КОЈЕ ОЗНАЧАВАЈУ ИМЕНА БИЋА

Циљеве часа уочавање и препознавање речи које означавају имена бића, увежбавање правописних правила о писању великог слова, богаћење речника

Облици рада фронтални, индивидуални, рад у пару

Методе монолошка, дијалогска, самосталних ученичких радова

Средства *Наставни листићи*, табла, свеске

Мотивација

Наставничко интерпретативно читање песме *Кажу птици да је птица* Љубивоја Ршумовића.

Кажу птици да је птица

Славуј

Врабац

Соко

Жуна

Кажу реци да је река

Дунав
 Сава
 Тиса
 Уна
 Све што стоји што се креће
 Што се даје што се прима
 Особине књиге цвеће
 Све на свету име има.

Човек је свему што га окружује дао имена – људима, животињама, биљкама, предметима, појавама.

Уочавање речи које означавају имена бића у песми.

Најављивање наставне јединице (записивање на табли и у свескама).

Индивидуалан рад на вежби број 6 у *Наставним листовима* (стр. 14 и 15).

Читање одговора, објашњавање, коментарисање, евентуално исправљање, уопштавање (Именице су речи које означавају имена бића – људи, животиња, биљака).

Препознавање и примена сазнатог

Решавање мозгалице (рад у пару) – *Наставни листови*, стр. 15.

Преписивање датих скупова речи у свеске:

људи	животиње	биљке
путник	голуб	бресква
возач	врабац	јабука
машиновођа	орао	шљива

Домаћи задатак

У *Српском језику* урадити прво и друго вежбање на страни 28.

30. Књижевност – обрада

ШКОЛА – Драган Лукић

Циљеви часа остваривање дубљег доживљаја песме, јачање језичког и литерарног сензибилитета, богаћење маште, утврђивање појмова стих и строфа

Облици рада фронтални, индивидуални, брејнсторминг

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства *Читанка, Наставни листови*

Мотивација

Лексичка игра – прва асоцијација на реч **школа**. (Кад кажем школа – на шта прво помислите. Исажите то једном речју). Наставник црта на табли школску зграду и у њеном оквиру исписује речи које ученици дају и

везују за школу. На крају, наставник прави малу систематизацију (групише асоцијације по сличном моделу) и слика школу речима које су ученици предложили. На пример, Школа – то су учионице, клупе, табла и креда, то су часови и одмори, учитељи и ђаци, књиге, учење и дружење, она је велика, лепа, светла...

Најава песме *Школа* Драгана Лукића и побуђивање радозналости за песму питањем да ли ће се неке од записаних речи наћи у њој.

Наставничково интерпретативно читање песме

Ученичко изражавање доживљаја песме

Помажући ученицима да вербализују свој доживљај песме, наставник их може подстицати питањима:

Како је песник описао школе?

Шта је у тим описима необично?

Које се ваше речи појављују и у песми?

Шта сте ново открили о школи слушајући ову песму?

Ученичко истраживачко читање песме.

Наставничкови налози према *Читанци* (*Хајде да разговарамо о њесми*, стр. 21)

Тумачење песме

Индивидуални рад на вежби број 5 у *Наставним листовима*, стр. 12 и 13.

Саопштавање, коментарисање и допуњавање урађеног.

31. Књижевност – утврђивање

ШКОЛА – Драган Лукић

Циљеви часа продубљивање доживљаја песме, неговање љубави према школи, подстицање критичког мишљења, вежбање читања

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Читанка, звучни запис

Мотивација

Слушање музичке композиције *Ау, што је школа згодна*, на текст песме Љубивоја Ршумовића, коју су ученици обрађивали у првом разреду.

Прочитајмо још једном песму *Школа*.

После ученичког читања, следи наставников позив да се ове две песме упореде.

Утврђивање заједничких елемената:

О чему говори и једна и друга песма?

Међу речима које наставник исписује на табли, ученици треба да препознају осећања изражена и у једној и у другој песми (радост, срећа, бол, незадовољство, одушевљење, бес, љубав, усхићеност, страх, брига, љутња, пркос). Везивање осећања за поједине стихове, читање или репродуковање и објашњавање стихова.

Уочавање разлика:

Песник Љубивоје Ршумовић је школу упоредио (изједначио) са родном кућом, шта је тиме о школи рекао? Са чиме је све школу упоредио песник Драган Лукић?

Са чиме бисте ви упоредили вашу школу?

Песнику школске клупе личе на мале авионе, а вама?

Песник ученике назива храбрим борцима. Како бисте их ви назвали?

Ако су оловке дугачке сабље, шта су школске торбе?

Говорна вежба – дискусија на тему *Школа би била још леиша да...*

За песника Драгана Лукића школе су добре маме, у песми Љубивоја Ршумовића школа је згодна и сјајна. Ни у једној песми се не говори о томе да се у школи не осећамо увек као код куће, да нам је понекад тешко, да... Шта ви можете да кажете о томе?

Тражити од ученика да своје ставове образлажу, да се у сукобљавању мишљења служе доказима.

32. Језик – обрада

ИМЕНИЦЕ – РЕЧИ КОЈЕ ОЗНАЧАВАЈУ ИМЕНА ПРЕДМЕТА

<i>Циљеви часа</i>	уочавање и препознавање речи које означавају имена предмета, богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, ученичких радова
<i>Средства</i>	Српски језик, табла, свеске

Мотивација

Читање и анализа домаћег задатка (1. и 2. вежбање у *Српском језику*, стр. 28 – именице којима се означавају имена бића).

Шта означавају речи: књига, оловка, ташна...?

Најављивање наставне јединице (записивање на табли и у свескама)

Фронтални рад према *Српском језику*, стр. 30.

Именуј предмете на писаћем столу.

Који се предмети могу наћи на кухињском столу?

Именице су речи којима се именују бића и предмети.

Ко ће побројати више именица које означавају предмете од: дрвета, метала, папира, стакла, пластике...

Индивидуални рад

У школске свеске ученици пишу одговоре на питања из *Српској језика* (вежбање) – набрајају одевне предмете из свог ормана, од именице штипаљка праве нову именицу премећањем гласова.

Домаћи задатак

Прочитати песму *Школа* Драгана Лукића и у њој подвући све именице (школе, овце, звонце, деца, авиони, маме, бајке, месец, дворци, основици ...).

CD-ROM – блок *Буди дејектив, Уочи, зајамни* (две игре меморије и препознавања именица и синонимских парова именица)

33. Књижевност – обрада

ЗНА ОН УНАПРЕД – Гвидо Тартаља

<i>Циљеви часа</i>	Доживљавање и разумевање текста, упознавање особености драмског текста, препознавање дијалога у драмском тексту
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка, домаћи задаци

Мотивација

Ученичко читање песме *Школа* Драгана Лукића.

Издавање именица из текста песме.

Најава текста

И текст који ћемо данас упознати говори о школи, о једној појави коју ми, у нашем одељењу (не)познајемо, а то је закашњавање на час.

У својој најави, поред назива текста и имена његовог аутора, наставник треба да:

– каже да је текст намењен извођењу на сцени; да се такви текстови играју у позоришту, на телевизији, радију, филму, као и на школским приредбама;

– подсети ученике на научено о дијалогу и истакне да су драмски текстови у целини написани у дијалогу;

– напомене да се у драмским текстовима не појављује пишчев глас и да о свему што се дешава сазнајемо из разговора ликова – разговора глумца и њиховог понашања на сцени;

– објасни да упутства глумцима и редитељу писац ставља у заграде, што значи да се она не читају, нити изговарају на сцени.. Не читају се ни имена ликова;

– остави мало времена да ученици све то уоче на тексту у *Чишњаници*.

Наставниково интерпретативно читање текста

У овом првом читању наставник не треба да чита уводну напомену (дидаскалију). Уместо ње, на ученичку радозналост ефектније ће деловати њено парафразирање:

Ово што ћете сада чути дешава се у једној школи сличној нашој, у једној учионици која личи на нашу. Замислите такву учионицу – позорницу. На позорници су учитељ који седи за столом и дечак Миша који је тек ушао у учионицу. Остали ученици се не виде, али се повремено чује њихов жагор и смех. Замислите и њих. Учитељ и Миша разговарају. Да послушамо.

Саопштавање доживљаја

Могући наставникови подстицаји:

Завеса се спустила, а иза завесе још звони смех ученика из Мишиног одећења. Чему се смеју? Је ли и вама то смешно? Зашто?

Шта ви мислите о Мишином кашњењу и његовим оправдањима?

Како на Мишине разлоге гледа учитељ?

Зашто учитељ није укорио Мишу или му запретио да више не закашњава?

Зашто овакав учитељев поступак делује боље од грдње и претње?

Како ће се од сада другови понашати према Миши?

Ученичко читање

Ученици читају текст по улогама. Штафетно читају парови из клупе, наравно, не читајући текст у заградама, нити имена лица.

Домаћи задатак

Прочитати текст и уочити све разлоге Мишиног закашњавања.

34. *Књижевност* – обрада

ЗНА ОН УНАПРЕД – Гвидо Тартаља

<i>Циљеви часа</i>	продубљивање доживљаја драмског текста, уочавање особина и поступака ликова, везивање текста за ученичко искуство
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Чишњанка</i> , табла, свеске

Мотивација

Ученичко читање текста по улогама.

Тумачење текста

На почетку ученици утврђују да се радња ове сценске игре одвија једног петка. Наставникова даља питања иду трагом питања учитеља из текста. Зашто је Миша тог петка закаснио? А претходног дана, а у среду...?

Прављење плана текста, који наставник записује на табли а ученици у свескама. Елементи плана се утврђују поступно. Прво се исписују дани у недељи, а затим разлози кашњења – од последњег, па до оних ранијих, на крају претпостављени разлог.

Зашто Миша закашњава?

Понедељак	примао честитке за рођендан
Уторак	хватао миша
Среда	опекао се врелом кафом
Четвртак	задржао се у пекари
Петак	покидала му се пертла
Субота?	(стићи ће му тетка из Ниша)

Даљи рад на тексту подстакнут наставниковим питањима

Каква су сва Мишина оправдања за кашњење?

Који су, по вашем мишљењу, прави и оправдани разлози за кашњење?

Зашто је учитељ обећао Миши петицу из закашњавања? Постоји ли у школи такав предмет? Шта то значи кад неко има петицу из закашњавања? Је ли то добро или лоше?

Наставник изражајно чита последњу Мишину реплику (препуну застајкивања и замуцкивања) и поставља питање:

На крају текста се налазе три тачке. Миша није завршио своју реченицу. Како то разумете?

- Одлучио је да сачека да га учитељ похвали;
- Схватио је да је упао у замку;
- Смишљао је нови разлог за кашњење у понедељак.

Договор о сценском извођењу текста. Планирање шта ће све бити потребно да се уради – увежбавање изражајног читања текста, учење текста напамет, увежбавање кретњи на сцени, гестова и гримаса, одређивање изгледа учитеља (маска, костим), за коју прилику то припремити, кога позвати у публику...

35. Језик – обрада

УПИТНА РЕЧЕНИЦА

<i>Циљеви часа</i>	уочавање и препознавање упитних реченица у говору и писању; интонација, упитник
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка, табла, свеске, наставни листићи

Мотивација

Читање текста *Зна он унајред*. Кратак разговор о прочитаном:

Када је Миша рекао учитељу да зна зашто ће и сутра закаснити, учитељ се зачудио. Шта га је питао? Пронађите у тексту те реченице. Прочитајте их.

Шта бисте ви питали Мишу?

Најављивање наставне јединице (бележење на табли и у свескама)

Уочавање и других упитних реченица у тексту

Од ученика се тражи да уоче и друге реченице у тексту којима је постављено питање, да их прочитају, и уз наставниково подстицање обраложе по чему их препознају – по томе што се њима нешто пита, по упитнику на њеном крају (у писању), по подигнутом гласу, јер се чека одговор (у говору).

Сазнавање битних својстава упитних реченица

Наставник за сваки пар у клупи припрема наставни листић са почетном речју будуће упитне реченице, коју ученици треба да допишу. То треба да буду речи – *Ко, Шта, Када, Где, Како, Какав, Зашто, Колики, Чији, Које, Од чега, Да ли, Је ли, Хоћеш ли, С ким, О чему* и сл., како би ученици уочили да се упитном реченицом постављају најразноврснија питања.

Читање реченица, коментарисање, евентуално исправљање.

Дефинисање

Упитним реченицама се нешто пита. На њиховом крају стоји упитник.

Примена сазнатог

Индивидуални рад – писање упитних реченица (свеске); задаци могу бити диференцирани. Наставник сугерише неколико ситуација:

– Немања се ретко игра с другом децом. Ти би се данас радо играо с њим. Која питања ћеш му поставити?

– Твој друг чита књигу и каже да му се много допада. Шта ћеш га питати да сазнаш нешто више о књизи?

– У школском дворишту једна девојчица стоји сама и плаче. Шта ћеш је питати?

Читање и вредновање урађеног.

Домаћи задатак

Урадити вежбу број 8 (или само један део, или диференцирано) у *Наставним листићевима*, стр. 18.

36. Језик – обрада

ПИСАЊЕ УПИТНЕ РЕЧЦЕ ЛИ

<i>Циљеви часа</i>	упознавање са правописним правилом о писању упитне речце ЛИ, утврђивање знања о упитној реченици
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	ученички домаћи задаци, <i>Наставни листови</i> , табла

Мотивација

Читање, коментарисање и вредновање домаћих задатака, из вежбе број 8 у *Наставним листовима*, о упитној реченици.

Уочавање честе појаве речце (мале речи) ЛИ у њима.

Најављивање наставне јединице

Даљи рад према вежби број 9 у *Наставним листовима*, стр. 20.

Користити илустрацију из *Наставних листова* као помоћно средство, стимулативно за лакше схватање и дуже памћење.

Уочавање како је написана речца ЛИ у датим реченицама:

Је ли воз стигао?

Да ли је мама допутовала?

Радујеш ли се што је дошла?

Волиш ли што сте опет заједно?

Правописно правило:

Речца ЛИ у упитним реченицама пише се одвојено од речи испред себе.

Препознавање сазнатог

На примерима типа – Јели стигла бака. Је ли стигла бака?

Дали су ми чисте панталоне. Да ли су ми чисте панталоне?

Примена сазнатог

Писање упитних реченица. Дати су одговори на које треба поставити питања са нужном употребом упитне речце ЛИ.

Домаћи задатак

Урадити вежбу 1 и 2 у *Српском језику*, стр. 75.

37. Језичка култура – вежбање

НАША УЧИОНИЦА – говорна вежба

<i>Циљеви часа</i>	описивање предмета на основу заједничког посматрања, уочавање њихових изразитих обележја, писање речника, богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, брејнсторминг
<i>Средства</i>	предмети у учионици, наставни листићи

Прегледање домаћег задатка

Мотивација

Игра *Додирни, додирни...*

Игру започиње наставник, а затим се у давању налога могу смењивати ученици:

Додирни брзо нешто дрвено.

Додирни, додирни нешто мало.

Додирни, додирни нешто плаво.

Додирни, додирни нешто меко.

Брзо додирни нешто мало и меко.

Додирни, додирни нешто мало, бело и крто...

Један предмет – много особина

Наставник на табли исписује Наша учионица у једном правоугаонику. Позива ученике да посматрају учионицу и своја запажања изразе једном реченицом. Кључне речи се могу исписивати око правоугаоника. Нпр. Наша учионица је велика и светла (велика, светла); У њој је топло и пријатно (топла, пријатна); Има велике прозоре (са великим прозорима); Скоро цео простор заузимају клупе (са пуно клупа) и сл.

Заједничко коментарисање и вредновање ученичких запажања, истичање свежих и необичних. Подстицање ученика на стварање поређења у описивању (подсетити их на нека поређења из песме *Школа* Драгана Лукића) – У време часа, наша учионица личи на... Када је одмор, наша учионица се претвара у ... Ноћу, наша учионица...

Групни рад

Ученици се деле на групе, по сопственом избору, а задатак сваке групе је да што боље опишу неки предмет из учионице. Предмети могу бити задати, или по избору сваке групе. Сви у групи, на добијеном наставном листу, састављају тематски речник (исписују речи које су везане за тај предмет), који им касније служи као подсетник за описивање.

Задатак се може учинити занимљивијим ако име предмета за друге групе буде тајна.

У коментарисању и вредновању описа значајну улогу ће имати то што је био сликовит и упечатљив, што је садржао оно што је битно за предмет, па су остали ученици одмах лако открили о ком предмету је реч.

Домаћи задатак – Наша учионица (уз наставникова упутства која се темеље на истицању вредног што се на овом часу урадило).

38. Језичка култура – вежбање

НАША УЧИОНИЦА – писмена вежба

<i>Циљеви часа</i>	неговање језичке културе, оспособљавање ученика за писмено описивање, неговање слушне пажње, неговање љубави према школи; упознавање са скраћеницама за мере и правописним правилима
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, ученичких самосталних радова
<i>Средства</i>	домаћи задаци

Читање и анализа домаћих задатака

Док један ученик чита свој рад, остали пажљиво слушају, запажају, уочавају, вреднују написано, а затим своја запажања и оцене саопштавају у виду коментара.

Личним примером у анализи сваког појединог задатка, али и додатним подстицајима, наставник оспособљава ученике да запажања конкретизују и оцене образлажу. На пример, не треба се задовољавати са коментарима типа – Рад ми се свиђа. Лепо је описала нашу учионицу.

У анализи истицати поступност у описивању, одабирање појединости битних за опис, јасно формулисане реченице, добро одабране речи и изразе у сликовитом и упечатљивом представљању изгледа или атмосфере у учионици.

Упоредивање радова уз истицање могућности различитог описивања истог предмета; истицање новине, свежине, оригиналности у опису. Издвајање најуспешнијих радова.

У завршном делу часа ученици премеравају учионицу, пребројавају клупе и сл.

Наставник их упознаје са правописним правилима о писању скраћеница (корелација са наставом математике).

Домаћи задатак

Урадити задатке у вежбању бр. 30 у *Наставним листовима*, стр. 54.

39. Књижевност – обрада

ТАЈНА – Мирослав Антић

<i>Циљеви часа</i>	доживљавање песме, везивање њеног садржаја за ученичко искуство, неговање другарства, развијање схватања о значају чувања тајне, богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Чишанка

Сазнајно-доживљајна мотивација
Разговор о тајнама (ученичка искуства)
Наставникови подстицаји за разговор:

Имају ли ученици своје тајне? Са киме их деле, коме их поверавају на чување? Ко обично покушава да сазна неку њихову тајну? Кома никад не би поверили своју тајну? Да ли је некад неко изневерио њихово поверење и открио им тајну? Како су се тада осећали? Поверавају ли им други своје тајне? Умеју ли да их чувају?

Најава песме *Тајна* Мирослава Антића

Наставниково интерпретативно читање песме

Изражавање доживљаја песме

Ученици саопштавају своје прве утиске. Најбоље је да то учине спонтано, подстакнути наставниковим изражајним читањем, или наставниковим питањима:

Шу-шу-шу... шу-шу-шу? Шта је сваком од вас дошапнуо песник? Какву вам је то тајну открио? Зашто се тајне шапућу?

Ученичко читање песме у себи ради продубљивања доживљаја, уз наставников налог да открију о каквим је све тајнама говорио песник.

Тумачење песме

Један ученик чита наглас прву строфу и уочава какве се тајне у њој помињу (лепе, бескрајне, тужне, смешне, зле). Ученици размишљају и наводе које то могу бити лепе тајне, које бескрајне, тужне, смешне, зле.

Кома се тајне поверавају? У којој строфи се о томе говори? Прочитајмо је још једном. Ученик чита другу строфу. Шта се у њој још каже? (Неко своју тајну не би испричао ни у сну.) Шта мислите зашто – Јер нема правог пријатеља, јер је уображен, јер нема тајну, јер је неко некад открио његову тајну, па му је било тешко...?

Могућа даља наставникова питања и подстицаји

Које су главне тајне? Какве су то измишљене тајне?

Како сте разумели то да су неке тајне леве, а неке десне? Ја знам да ви у заједничким разговорима употребљавате реч лево да означите да је не-

што глупо. Да ли су леве тајне глупе и бесмислене тајне или? А какве би то онда биле десне? А можда се песник само игра речима желећи да покаже како има много тајни међу децом и људима? Ако је тако, придружимо му се у набрајању. Ако тајне могу бити леве и десне, чудне и сјајне, могу бити и плаве и зелене, и киселе и слатке (наставите низ).

У завршном делу часа (рад у пару) ученици се позивају да одлуче да ли ће неку своју тајну испричати другу из клупе. Уз тајну ученик додаје њену врсту (шифру) – светла, лепа, модра, мала... Онај ко не жели да каже неку своју тајну рећи ће само шифру.

Сваки ученик редом обавестиће одељење о томе какву је тајну добио на чување. Рећи ће само њену шифру (моћна, бела, морска), јер прави другови чувају тајне.

40. Књижевност – утврђивање

ТАЈНА – Мирослав Антић

<i>Циљеви часа</i>	продубљивање доживљаја песме, неговање другарства, вежбање изражајног читања, богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Метод</i>	монолошка, дијалогска, текстозна
<i>Средства</i>	Читанка, наставни листићи

Мотивација

Ученичко изражајно читање песме

Наставникови подстицаји тичу се упућивања на правописне знаке (тачку, три тачке, упитник); на атмосферу у песми – поверљивост, на времену (нарочито у другом делу песме) потребу да се стихови казују готово шапатом; на паузирање, наглашавање и сл.

Рад на тексту у складу са захтевима из Читанке – *Хајде да разговарамо о њеми*, стр. 26.

Посебно се задржати на питању *Зашто је тешико чувати тајну?* и налогу *Каква је веза између чувања тајне и другарства*.

За ученичке одговоре тражити аргументацију и илустровање примера из искуства.

У завршном делу часа – групни рад на наставним листићима, према подстицајима из Читанке (*Вежбајмо изражавање*, стр. 26). На наставном листу је нацртано лице са одређеним осећањем у изразу и исписано неколико подстицајних речи.

Најава задатка

Постоје породичне тајне, а постоје и породице речи:

тајна, тајан, тајност, тајновит, тајанствен, тајити, тајом, утаја, утајити, затајити...

За смешне, тужне, лепе, љубавне, ученичке тајне потребно је познавати и друге породице речи.

1. група – смех, осмејак, смешити се...
2. група – туга, тужан, туговати...
3. група – леп, лепота, пролепшати се...
4. група – љубав, љубавни, заљубљивање...
5. група – учити, ученик, научник...

Саопштавање урађеног, коментарисање, допуњавање, евентуално исправљање

41. Језичка култура – вежбање

КАЗИВАЊЕ НАПАМЕТ НАУЧЕНИХ СТИХОВА

<i>Циљеви часа</i>	неговање језичке културе, вежбање рецитовања
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка
<i>Средства</i>	звучни запис

Ученици су раније добили задатак да, по сопственом избору, науче напамет једну од песама које су обрађиване у оквиру ове наставне теме – *Чуо сам* Добрице Ерића, *Школа* Драгана Лукића, *Тајна* Мирослава Антића.

Ученици су, такође добили инструкције о томе како да песму уче напамет. Свака песма је обрађивана на два школска часа, и на њима, и код куће, више пута читана. При томе је доста тога што се говори у песмама запамћено. Приликом учења песме напамет, ученици треба да читају песму у целини, водећи се природним и логичким редом у низању слика, осећања, доживљаја (а не парцијално, спајајући један по један стих). Као помоћ им могу послужити илустрације у *Чистијаници* (Школе су велике мирне овце, нпр.), исписивање речи које се слажу (римују), нпр. пљушти – шушти, зричу – пућпуричу (*Чуо сам*), почетних речи у строфи – Свако, Неко, Обично (*Тајна*).

Мотивација

Слушање хорске композиције *Од куће до школе*, на текст истоимене песме Драгана Лукића.

На песму која говори о шапутању од куће до школе и од школе до куће директно се може надовезати рецитовање песме *Тајна*.

Говорење напамет научених стихова

Неколико ученика рецитује песму. Следи критичко вредновање ученика и наставника, које садржи и сугестије за природнији изговор, елиминацију

„певања“, говорење у складу са осећањима израженим у песми, потребно паузирање, наглашавање и сл.

Исти поступак је и код рецитовања песама *Школа* Драгана Лукића и *Чуо сам* Добрице Ерића.

У завршном делу часа могу се изабрати (ученичким гласањем, или на који други начин) најбоље интерпретације.

Ти ученици још једном рецитују стихове, а наставник о томе може направити звучни запис, који ће се користити у даљем раду на неговању језичке културе ученика.

42. Језичка култура – вежбање

ЗНА ОН УНАПРЕД – сценско приказивање

<i>Циљеви часа</i>	Припрема за сценско приказивање драмског текста, ортопске вежбе – правилан изговор речи и реченица, тонско бојење изговореног
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, показивања, приказивања
<i>Средства</i>	сценски декор, реквизити, костими, маске

Мотивација

Разговор о тексту *Зна он унапред*: продубљивање доживљаја и разумевања, утврђивање основног расположења, особина ликова, њихових осећања.

Читање текста по улогама

Наставникови налози тичу се:

правилног изговора речи и реченица,

поштовања реченичних знакова,

темпа и природности – читамо као што говоримо,

тонског бојења – покушајмо да прочитамо као да се то нама дешава, покушајмо то да прочитамо као да се чудимо, као да смо збуњени, као да смо изгубили стрпљење, као да смо љути...

За припрему сценског извођења овог драмског текста наставник ће користити и часове додатног рада.

На овом месту наводимо најважнија поступања у припреми за приказивање драмског текста и изради комплетне драмске представе (за саставак родитеља и ученика, дан школе, новогодишњу приредбу, дочек првака...).

– Читање, доживљавање и разумевање текста – уочавање сукоба, тока радње, ликова, њихових осећања и поступака;

– Читаће пробе – читамо као што говоримо, читамо као да се то нама дешава, изговарамо туђе речи као да изражавамо оно што ми осећамо, обраћамо пажњу на реченичне знаке, поштујемо паузе, наглашавамо оно што је важно;

– Мизансценске (распоредне) пробе, пробе у простору – да сценска игра не би деловала статично, увежбава се кретање и распоред глумаца на сцени. Сваки распоред треба да је у складу са драмском радњом.

– Пробе с костимима, реквизитима, маскама – адаптирање ученика на костим и маску, овладавање природном употребом реквизита;

– Генерална проба са свим елементима који ће бити присутни у представи. Ученици (публика) дају последње сугестије извођачима;

– Сценско извођење – реакција публике, разговор о оствареном.

На задовољству ученика, наставник треба да гради нове ситуације креативног изражавања ученика.

43. Систематизација наставне теме

РАСТИМО ЗАЈЕДНО

Циљеви часа смотра урађеног, понављање сазнатог и наученог, вежбање пред проверу знања

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалошка

Средства Чишанка, Наставни листови, Српски језик, звучни запис

Час је предвиђен као систематизовање пређеног градива, али и као смотра знања, способности, умешности.

Мотивација

Слушање музичке композиције на текст песме *Хајде да растимо* Љуби-воја Ршумовића

Наставник позива ученике да заједнички утврде колико је овог месеца порасло њихово знање.

– Текстови које смо читали;

– О чему смо разговарали;

– Поруке које смо упућивали;

– Рецитоване напамет научене песме;

– Драмска импровизација текста *Зна он унапред* (за драмску импровизацију текст се на мора знати напамет);

– Научили смо о језику

(рад по групама – све групе имају исте задатке како би се, током саопштавања урађеног, они могли заједнички исправљати и допуњавати).

Могући задаци:

1. Међу побројаним речима уочите и подвуците именице.

сестіра, сїанаћ, носіїи, шешир, мала, лежایی, креветї, добро, један, сунцокретї

2. Од једне именице која означава име бића саставите потврдну обавештајну реченицу.

3. Од именице која означава име предмета саставите једну одричну обавештајну реченицу.

4. Поставите питање на дати одговор: *После часа можете изаћи у школско двориште.*

5. Препишите правилно реченицу: *Зналили дали ради библіотека.*

Анализа урађеног

44. Провера знања

КОЛИКО ЈЕ ПОРАСЛО НАШЕ ЗНАЊЕ

<i>Циљеви часа</i>	провера знања стеченог у претходном месецу
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	тест
<i>Средства</i>	наставни лист

Наставник даје упутства за решавање теста: пажљиво прочитати задатак, размислити, заокружити тачно, допунити... писати читко, уредно... потписати.

Могућа питања и задаци

Заокружи слова испред тачних одговора:

1. *Школе су велике мирне овце*
 - а) Ово је наслов песме Драгана Лукића
 - б) Ово је један стих из песме Драгана Лукића
 - в) Ово је једна строфа из песме Драгана Лукића
2. Текст *Зна он унајред*
 - а) написан је у дијалогу
 - б) изводи се на сцени
 - в) написан је у стиху
3. Реченица коју изговара Миша: *Сећам се врло добро.* је:
 - а) упитна реченица у потврдном облику
 - б) потврдна обавештајна реченица
 - в) одрична обавештајна реченица

4. Подвуци правилно написану реченицу:
 Сећаш ли се зашто си јуче закаснио?
 Сећаш ли се зашто си јуче закаснио.
 Сећашли се зашто си јуче закаснио?
 5. Стави одговарајући знак на крај реченица:
 Зашто Миша стално закашњава у школу
 Миша је данас закаснио у школу због покидане пертле
 Миша сутра неће закаснити у школу
 6. Одговори одрично на питање: Идеш ли вечерас на кошарку?
-
7. Постави питање на дати одговор: Напољу је хладно.
-
8. Међу побројаним речима препознај и подвуци именице:
 чаша, вода, сипати, мама, драга, лепа, шетати, липа, кестен, мири-
 сати, два, ли
 9. Подвуци именице које означавају имена бића:
 пут, путник, путар, путовање, путовати, путић, путница, путоказ,
 сапутник
 10. Напиши пет именица које почињу словом Л, а означавају име не-
 ког предмета.
-

45. *Анализа и провере знања*

МЕРИМО СВОЈЕ ЗНАЊЕ

<i>Циљеви часа</i>	анализа урађеног теста, утврђивање резултата
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска
<i>Средства</i>	ученички радови, графофолија, табла

Наставник је код куће прегледао тестове и саопштава укупан успех, истиче питања и задатке које су сви успешно решили и оне где су мање или више грешили.

Наставник враћа прегледане и исправљене тестове ученицима. Следи анализа урађеног. Тест се пројектује путем графоскопа и после анализе сваког задатка, уписује се тачан одговор на постављено питање. Код задатака са великим бројем нетачних одговора, додатно се вежба на табли.

Вредновање успешности урађеног одговарајућом оценом.

3. наставна тема

ХАЈДЕ ДА СЕ ЧУДИМО

Месеци: новембар	Број часова:	21
	Књижевност:	9
	Језик:	6
	Језичка култура:	3
Провера знања, анализа и провере знања, систематизација:		3

Васпитно-образовни задаци

Општи

Увођење ученика у фантастичан и чудесан свет створен маштом и игром писаца; истицање значаја маште у науци и свакодневном животу; развијање и неговање креативне маште код ученика

Подстицање радозналости, домишљатости, смисла за шалу

Мотивисање ученика да откривају необично и зачуђујуће у природи, животу, књижевном тексту;

Буђење интересовања за нова сазнања и нова пријатељства

Подстицање ученика на самосталан рад и учење, али и неговање спремности да се од друга затражи помоћ, као и да се другу пружи помоћ, да се радује заједничком успеху

Књижевност

Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевних и некњижевних текстова

Упућивање ученика да доживљено у књижевном делу повезују са сопственим искуством

Уочавање тока радње, места и времена одвијања догађаја, уочавање главног и споредног, стварног и немогућег

Уочавање и издвајање ужих целина у тексту, одређивање подналова

Перманентно подстицање ученика на дружење са књигом

Језик

Слог, самогласници и сугласници

Заповедна реченица

Властите и заједничке именице; употреба великог слова у географским називима.

Језичка култура

Даљи рад на неговању језичке културе путем ортоепских и ортографских вежбања

Богаћење речника

Препричавање по заједничком плану

Загонетање о одгонетање

Скица за најаву *шреће настјавне теме*

Ласте су одлетеле на јут, лишће је пожутело, али се још увек држи на гранама, право чудо, а ми ћемо да наставимо да јачамо наша знања и негујемо наше способности. Како? Лепо. Чудићемо се и откривати тајне онога што нас зачуђује. Дивићемо се чудима. Разговараћемо и о смешним чудима. Сазнаћемо много тога новог, читаћемо нове песме и приче, научићемо и нешто ново о речима, реченици.

Ваш задатак ће бити да напишете један домаћи задатак о нечему необичном и чудном, да смислите рецепт за лек необичном болеснику, да смислите још нека чуда.

Започећемо једним великим чудом. Покушајте да откријете о којем чуду је реч. Решите загонетку: *Целом свећу један шањир досћа.*

46. Језичка култура – вежбање

ХАЈДЕ ДА СЕ ЧУДИМО – говорна вежба

Циљеви часа подстицање радозналости и жеље за сазнавањем, оспособљавање за јасно формулисање питања, неговање усменог изражавања, монологског говора, вербализација онога што нас збуњује и зачуђује,

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монологска, дијалогска, текстовна

Средства Чишанка, Српски језик

Мотивација

Решавање загонетке (чуда): *Целом свећу један шањир досћа.* (Сунце)

Наставниково читање текста *Сунце (Хајде да научимо нешто из енциклопедије)*, *Чишанка*, стр. 90.

Разговор о зачуђујућим величинама, о моћима Сунца.

На иницијативу ученика, могу се прочитати и коментарисати одреднице *Дуја* и *Зоолошки врћ*.

Развијање дискусије о ономе шта ученике зачуђује:

– у природи (Зашто месец некад личи на лопту, а некад на банану...),

- у школи (Зашто су часови дужи од одмора...),
- у породици (Зашто деца не смеју оно што смеју одрасли...),
- у сопственом понашању (Не знам зашто увек кажем оно што друге љути...).

Ученици и наставник покушавају да нађу одговоре на постављање питања. Уколико наставник не зна одговоре на нека питања ученика, обавезује се да ће их за следећи час пронаћи. Такође, одговор на нека питања може се тражити од директора школе, од родитеља, писмом редакцији дечјег часописа, редакцији школског ТВ програма, Заводу за уџбенике, на интернету.

У завршном делу часа – решавање загонетки у *Српском језику*, стр. 50 и 51.

Неке задатке из вежбања ученици могу решавати код куће.

CD-ROM *Узми миша један крућ, блок Буди дејектив – уочи, зайамти*, вежба меморије: Повежи речи које могу чинити нову реч.

47. Књижевност – обрада

СМЕШНО ЧУДО – народне шаљиве песме

<i>Циљеви часа</i>	уознавање са шаљивим народним песмама, доживљавање и разумевање књижевног текста, разликовање могућег и немогућег, развијање и неговање креативне маште
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Метод</i>	монологска, дијалогска, текстозна
<i>Средства</i>	Читанка, слике, наставни листићи

(За наставникову припрему: Песме о животињама су, поред успаванки и бројалица, најбројније и уметнички највредније у народној књижевности за децу. Народни певач је животиње доводио у положај људи – оне разговарају, облаче се, раде, играју коло – што, у неодговарајућој подели улога, нпр. зец коло води, а лисица га двори, доводи до обиља хумора. Највећи број народних песама о животињама су шаљиве песме. У њима је очигледна тежња, сродна дечјој, за одступањем од уобичајеног, за изокретањем, за нескладом, за претеривањем. Варијанте изокретања су:

- изокретање на линији велико и мало: пуж и во се туку; мрав буре носи;
- изокретање на линији вршилац радње и предмет радње – козе кола вуку, мачке рачун уче;
- изокретање на линији вршилац радње и сама радња – вук на друму проси, свиња брке суче;

- двоструко изокретање на линији вршилац радње, радња, објекат – зец пут преорава;
- изокретање на линији вршилац радње и место радње – коњ на грани спава;
- изокретање реалних односа на линији пријатељства и непријатељства – рода жабе служи.)

Мотивација

Синтаксичко-семантичка игра, рад у групама

Не чудимо се, средимо испретуране речи у реченицама:

Врата лају испред пса.

Човек зграби дрво и исцепа секиру.

Тањир скочи и преврну мачку.

Повежимо:

	не воли	миша
Мачка	пије	купус
	јури	млеко

Најава и интерпретативно читање песама

Изражавање доживљаја

Ученици у слободном разговору и међусобном обраћању, изражавају свој доживљај, а наставник их у томе може подстаћи питањима:

– Шта је необично и смешно у овим песмама? Ко би се још могао дружити као мачка и миш? Ко би могао служити црва? Ако коњ спава на грани, где би могле спавати птице ?

Тумачење

Пошто ученици још једном прочитају песме (сваки ученик чита наглас по један стих), наставник усмерава ученичку пажњу на тему песама, песничке слике и хумористички тон. Наставникови подстицаји могу изгледати овако:

– Погледајмо илустрације у *Чиџанци* (стр. 28 и 29). На које стихове у песми се оне односе?

– И миш је мали као пуж. Зашто се у песми туку баш пуж и во? Чиме се они туку?

– Можда би мачки која воли да се умива и лица приличило да суче брке, али ко то у песми ради?

– Ко ме још баш не приличи то што ради у песмама?

– Шта је све смешно у томе што ћуран баби носи воду у решету?

– Ко би могао да наброји сва чуда које је народни певач видео?

Домаћи задатак

Прочитати код куће песме, припремити се за разговор о песмама према питањима и наложима из *Чиџанке* (*Хајде да разговарамо о њесмама*, стр. 29).

48. Књижевност – утврђивање

ЈА САМ ЧУДО ВИДЕО – народне шаљиве песме

Циљеви часа продубљивање доживљаја шаљиве народне песме, развијање стваралачке маште, подстицање игралаштва, креативности, смисла за хумор

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства ЧИТАНКА, наставни листићи

Мотивација

Ученичко изражајно читање песама.

Даљи рад на тексту према питањима и налозима из ЧИТАНKE (*Хајде да разговарамо о песмама*, стр. 29).

Стваралачки рад ученика подстакнут доживљајем и тумачењем песама – настављање, измишљање нових чудних и смешних слика.

Активност ученика на стварању песме *Ми смо чудо видели*:

Свака група на наставном листићу исписује један стих заједничке песме, по моделу тумачених – натукница може бити задата рима.

..... кува,
..... чува,
..... стоји,
..... броји,
..... тражи,
..... никоме не кажи.

Коментарисање урађеног, преписивање целе песме у свеске, илустровање најсмешнијег чуда.

49. Језик – обрада

БУМ-БАР, ДЕ-ЛИ-ПАР – слог

Циљеви часа Упознавање ученика са језичком јединицом мањом од речи (слогом) путем народних бројалица, развијање стваралачке маште, подстицање игралаштва, креативности, смисла за хумор

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства СРПСКИ ЈЕЗИК, наставни листићи

Мотивација

Ученичко навођење бројалица које користе у разбрајању и одређивању улога у различитим играма. Наставниково читање бројалице *Бумбар дели-йар*, *Српски језик*, стр. 58. Наставник чита песму делећи речи на слоге.

Ученичко читање бројалице *Елен, белен* (*Српски језик*, стр. 58)

Наставниково упутство: Прочитај је тако као да разбрајаш другове у игри.

Даљи рад према *Српском језику – Шта је слој*, стр. 59.

Шта је слог?

Колико је слогова у речи?

Поделите заједно речи на слоге!

Групни рад на наставним листићима

Поделити речи бројалице *Бумбар делийар* на слоге

Домаћи задатак – урадити вежбе 1,2 и 3 у *Српском језику*, стр. 59.

CD-ROM *Узми миша један круј* садржи један цео блок намењен увежбавању слога – *Пронађи закојано блато* (*Користи знање о слојовима*, са 12 разноврсних вежби, на које ће наставник повремено упућивати ученике.

50. Књижевност – обрада

НА ДАНАШЊИ ДАН – Вук Стефановић Караџић, сакупљач народних умотворина

Циљеви часа Упознавање ученика са Вуковим радом на сакупљању народних умотворина, неговање љубави према народној књижевности и поштовања према културној баштини

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства слике, слајдови, записи, актуелни прилози из дечје штампе

(Час посвећен Вуку Стефановићу Караџићу и његовом сакупљачком раду, поводом дана Вуковог рођења и Дана просветних радника – 6. новембар.)

Према могућностима, за час припремити одговарајући дидактички материјал – записе, слике, слајдове, филмове, актуелне прилоге на телевизији и у дечјој штампи о животу и раду Вука Стефановића Караџића.

На часу треба што више користити самостални ученички истраживачки рад – задужења, по групама, дати на једном од претходних часова. У раду, ученици могу користити материјал из *Српског језика – Пословице*, стр. 7; *Зајонейке*, стр. 50). Ученици код куће треба да прочитају шаливу народну причу *Мени један а шеби остало*.

Мотивација
 Слушање хорске композиције *Вукова азбука* или *Химна Вуку*
 Наставниково читање (говорење) одабраних, подстицајних података о животу и раду Вука Стефановића Караџића.
 Ученичко говорење и тумачење народних пословица и загонетки (може имати облик дијалога и такмичарски карактер).
 Наставниково интерпретативно читање народне приче *Мени један а шеби остало*.
 Подстицајна питања за тумачење приче:
 Шта вам се у причи посебно допало?
 Ко су ликови у причи?
 Које речи народни приповедач користи у именовању главног јунака (ђак, малиша, дијете, мали)?
 Кога је ђак надмудрио?
 Како је надмудрио цара?
 Како је казнио стражареву похлепу?
 Шта је, на крају, мали, постао?
 Завршни део часа
 Вук Караџић није имао царску наклоност, али је постао великан наше културе. Како је то постао?
 Сумирање ранијих и новостечених знања о раду Вука Караџића на увођењу народног језика у књижевност, азбуци, сакупљању народних умотворина.

51. Књижевност – обрада

БИБЕРЧЕ – српска народна бајка

<i>Циљеви часа</i>	упознавање са народном бајком, разликовање стварног и немогућег, уочавање тока, времена и места радње путем слика
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	молошко, дијалошко, текстовна
<i>Средства</i>	текст бајке, слике

Сазнајно-доживљајна мотивација
 Разговор о чудним и немогућим стварима које се дешавају у бајкама (*Црвенкаја, Коза и седам јарића, Снежана и седам ђакуљака, Пејевуја*).
 Најава народне бајке *Биберче*
 Наставниково интерпретативно читање бајке
 Ученичко изражавање доживљаја
 Наставникови подстицаји:

- Шта је чудно и необично у овој бајци?
- Које ликове из бајке не можемо срести у стварности?
- Шта се све у бајци догодило по вашој жељи?
- Шта вам је у бајци било најузбудљивије?
- На крају бајке Биберче је отишао својој мајци да јој покаже како је велики. Када је вама Биберче показао колико је велики?

Тумачење бајке

- У анализи бајке дати простор:
необичном рођењу главног јунака,
мајчиној жалости што јој дете не расте као друга деца, предсказању (у сну) да ће јој син бити велики као јаблан,
Биберчетовом одласку у свет, сусрету са царском кћерком,
његовом испуњењу обећања да ће јој вратити украдене златне јабукe (надмудривање але),
спасавању царске кћери од але са девет глава,
савладавању препреке коју представља девојчин младожења, судском процесу, божјој правди,
одласку мајци;
- Уочити ток, време и места радње (праћено одговарајућим илустрацијама – сликама);
- Уочити оно што је у причи немогуће:
дете (човек) величине биберовог зрна, чудесно претварање у великог момка, јабuka која рађа златне плодове, ала са девет глава.

Домаћи задатак

Прочитати бајку *Биберче*; припремити се за разговор о ликовима и порукама.

52. Књижевност – обрада

БИБЕРЧЕ – српска народна бајка

<i>Циљеви часа</i>	продубљивање доживљаја и разумевања текста, уочавање главних и споредних ликова, њихових поступака и особина, откривање порука, препричавање према низу слика
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методe</i>	монологска, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	текст бајке, слике

Мотивација

Ученичко читање одломка из бајке.

Уочавање главног лика, његових особина и поступака (оличење добра).

- Биберче помаже царској кћери (племенитост, одлучност, храброст);
- Биберче од але узима златне јабуке (лукавство, храброст, пожртвованост);
- Обрaчун са деветоголавом алом (храброст, снага, скромност – не жели славу због свог подвига, мудрост – узима језике као доказ);
- Биберче одлази у цркву тек пошто звоно позове на молитву (веровање у божју правду).

Уочавање осталих ликова

– ала са девет глава (натприродно биће, оличење зла и насиља, опасна и прождрљива неман – огромне величине и страшног изгледа, слична крокодилу, разјапљених и назубљених чељусти, оштрих канци, крила попут слепог миша; живи у језеру, испод језера; у бајци представља опасност за читав град, свакога дана једе по једну девојку;

– младожења царске кћери (представља другу препреку за Биберчета – кукавица, слабић, лукав, спреман да на превару добије оно што жели, због чега бива сурово кажњен).

– остали ликови (мајка, цар, царска кћи – чине добра у границама својих могућности).

Завршетак бајке (уочавање ко је у њој награђен а ко кажњен, уочавање победе добра над злом).

Поруке бајке (Добро побеђује, али се људи за њега морају борити; Зло је моћно, али није несавладиво.)

Препричавање бајке према низу слика које означавају ток радње.

53. Језик – обрада

ЗАПОВЕДНА РЕЧЕНИЦА

Циљеви часа Упознавање са реченицама којима се исказују жеље, молбе, заповести, наређења, њихово препознавање у говору и писању

Облици рада фронтални, индивидуални

Методe монолошка, дијалошка

Средства *Чишњанка, Српски језик*, табла, свеске

Мотивација

Увођење ученика у наставну јединицу путем игре. Један ученик има везане очи и окренут је вратима учионице. Ученици га својим налозима воде до места на којем седи. Наставник на почетку игре даје упутство: Помозите да друг дође до свога места тако што ћете му говорити шта да ради, куда да иде, када да стане, шта да заобиђе.

Записивање примера из говорне ситуације

Пошто смо игру успешно завршили и пошто је друг сео на своје место, хајде да се присетимо неких од налога, савета, заповести које сте му упутили. Неке од њих наставник бележи на табли (ученици у свескама):

Окрени се на супротну страну!

Ходај право!

Направи три корака, а онда стани!

Ухвати се за сто и заобиђи га!

Пружи руке испред себе!

Најављивање наставне јединице

Ученици уочавају да се сваком од написаних реченица изражава нека заповест, а наставник најављује да ће данас учити о заповедној реченици.

Сазнавање битних својстава заповедне реченице

Наставник тражи од ученика да једну од реченица (нпр. Пружи руке испред себе!) изговоре: као да друга наговарају, моле, као да му наређују, забрањују (тада морају додати негацију немој), пратећи то и одговарајућим изразом лица и гестом.

У разговору о заповедним реченицама, ученици уочавају да се оне изговарају на посебан начин, обично подигнутим тоном, који се у писању означава узвичником.

Одређивање (дефинисање) заповедних реченица

Наставник и ученици заједно одређују заповедне реченице као реченице којима некоме говоримо шта да уради. Оне изражавају заповест, молбу, савет, наређење, забрану. У писању на њеном крају обично стоји узвичник. (Напомена: Узвичник не сме бити искључиво средство помоћу којег ће ученици препознавати заповедне реченице у тексту, јер бројне заповедне реченице у текстовима немају узвичник на крају. Осим тога, узвичник се налази и на крају узвичних реченица.)

Препознавање заповедних реченица у тексту

На тексту песме *Тајна* Мирослава Антића, ученици препознају заповедне реченице, откривају шта оне означавају и проналазе одговарајући тон којима се изговарају (Ходи ближе; Али ником то не кажи; Сам потражи.). Ученици могу допунити две започете заповедне реченице у песми (чији се завршетак није чуо): Сутра рано..., Баш онамо...

Домаћи задатак

Урадити вежбање 1 и 2 у *Српском језику*, стр. 10

54. Језик – утврђивање

ЗАПОВЕДНА РЕЧЕНИЦА

<i>Циљеви часа</i>	утврђивање наученог, примена сазнатог у новим околностима; прегледање дечје штампе, уочавање чудног и смешног у прилозима
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару, групни
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска
<i>Средства</i>	Српски језик, слике, дечји листови

Мотивација

Анализа домаћег задатка

Утврђивање наученог

Наставник је на великим папирима написао по једну заповедну реченицу, на полеђини папира насликана је ситуација у којој се дата заповест изговара. Ученици треба да их прочитају једну по једну и одговоре ко их и у којој прилици изговара. Окретањем папира, потврђује се тачност одговора. Посматрајући слику, ученици наводе и друге заповедне реченице, уобичајене у тој прилици.

- Диши дубоко! (лекарска ординација – лекар прегледа дечака),
- Седите сви на своја места! (учионица – улази учитељица),
- Сад ти баци коцкицу! (дечак и девојчица играју *не љући се, човече*),
- Опери руке и седи за сто! (породица за ручком).

Примена сазнатог у новим околностима

Погоди шта сам рекао да урадиш – пантомимска игра

Наставник објашњава игру у којој се гестовима и мимиком изражавају заповести. Задатак ученика је да те заповести искажу заповедним реченицама.

Наставник ставља кажипрст на уста (Не говорите ништа! Прекините причу! Ћутите!); гледа у једног ученика и руком са издвојеним кажипрстом показује на врата (Изађи напоље!); руком испруженом напред и шаком коју помера према себи, или само кажипрстом, „говори“ Дођите овамо!

Ученици настављају игру у паровима, симултано, постављајући једни другима сличне задатке.

Завршни део часа

Прегледање дечје штампе – групни рад:

Проналажење чудних и смешних прилога, извештавање о њима.

Домаћи задатак – У *Наставним листовима*, стр. 22 урадити вежбање бр. 11.

CD-ROM *Узми миша један круї, блок Пуїуј земљом дајки – Како издећи ойасносїи* (обавештајне, упитне, заповедне, потврдне и одричне реченице).

55. Језик – обрада

САМОГЛАСНИЦИ И СУГЛАСНИЦИ

<i>Циљеви часа</i>	упознавање ученика са најмањим језичким јединицама (гласовима), онима који се изговорно истичу (могу чинити слог) – самогласницима и онима који се групишу око самогласника – сугласницима; слоготворно Р
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	дечји лист, <i>Срїски језик</i>

Мотивација

Читање текста из дечјег листа (по избору ученика). Издавање једне реченице, подела речи на слоге у њој. Уочавање гласова који се истичу у словима и оних који се око њих групишу.

Најава наставне јединице и њено записивање на табли и у свескама.

Фронтални рад на вежби *Самоїласници и суїласници, Срїски језик*, стр. 61.

Индивидуални рад на вежбању 1 и 2 (*Срїски језик*, стр. 61)

Извештавање о урађеном

Коментарисање, објашњавање, допуњавање, исправљање.

Домаћи задатак

Урадити задатке 1–4 у *Насїавним лисїовима*, стр. 32–33.

CD-ROM *Узми миша један круї*: у блоку *Иїрај се, слажи, ређај, укрїїај* постоје четири вежбе-игре у вези са самогласницима и сугласницима.

56. Књижевносї – обрада

ШТА СЕ КРИЈЕ У ГРУДВИ СНЕГА – Симо Тесла

<i>Циљеви часа</i>	упознавање са популарним текстом, откривање битног у тексту, неговање радозналости и стваралачке маште
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Чиїїанка</i> , енциклопедијски текстови за децу

Мотивација

Чуда се не јављају само у песмама и бајкама. Људи које ми зовемо научницима пронашли су и направили много више чуда него писци.

Наставник чита или казује неколико одабраних енциклопедијских текстова о чудима науке и технике:

Радар је апарат који у даљини открива авион или брод и у мрклој ноћи. Радар може и да управља авионом и помогне му да се спусти ако је видљивост слаба.

За истраживање свемира направљене су огромне ракете. Оне носе капсуле са астронаутима или сателите са справама потребним за разна мерења и испитивања космоса.

Телевизија је уређај којим се слике и звук преносе помоћу радио таласа са разних места у гледаочев стан.

Ученици наводе чуда науке и технике која њих збуњују или очаравају.

Најава текста

На електричну струју смо се већ толико навикли да је не сматрамо чудом. За њу и друге проналаске о којима је на почетку било речи заслужан је Никола Тесла...

Наставничково интерпретативно читање текста

Ученичко саопштавање доживљаја

Могући наставничкови подстицаји:

Сматрате ли и ви да је Тесла био чаробњак? Шта све наш свакодневни живот чини лепшим и пријатнијим, за шта је заслужан Никола Тесла? Да ли вам је позната још нека прича из Теслиног детињства?

Ученичко читање текста ради потпунијег разумевања (штафетно); ради уочавања битних појединости, ситуације у којој је настало Теслино откриће

Тумачење текста на темељу налога у *Чиџанци*, стр. 39

У завршном делу часа разговор (размена) на тему Шта ме интересује и где о томе могу више да сазнам.

Ученици говоре о научним проналасцима који заокупљају њихово интересовање, а други их, заједно са наставником, упућују на књиге, енциклопедије, ТВ емисије, интернет, где се о томе могу информисати.

57. Језичка култура – вежбање

ЧУДНИ ИЗУМИ – говорна и писмена вежба

Циљеви часа развијање стваралачке маште, неговање усменог и писменог изражавања

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе брејнсторминг, монолошка, дијалогска

Средства Српски језик, табла, илустрације

Мотивација

Настављање разговора о научним и техничким чудима са претходног часа. Поједини ученици саопштавају шта су у међувремену прочитали или о чему су се распитали код старијих.

Рад на вежбању *Чудни изуми, Српски језик*, стр. 31.

Ученици отварају уџбеник, посматрају нацртане предмете, покушавају, према задатку бр. 1, да замисле чему они, и у којим ситуацијама, могу служити, смишљају имена за те предмете.

Наставник дели таблу на четири дела и у средини сваког поставља по једну (увеличану) илустрацију из уџбеника. Ученици говоре своје идеје, а наставник записује свако предложено име.

Разговор о предлозима, коментарисање идеја за употребу и самих назива (могуће је тражити додатне информације – типа како би се изум могао рекламирати и сл.), избор најбољих предлога.

Индивидуални рад

Сваки ученик се опредељује за један од чудних изума и пише упутство за његову употребу.

Читање и коментарисање ученичких радова

Домаћи задатак (према *Српском језику*, вежба 3, стр. 31)

Нацртај ципеле које спречавају да те други нагазе у гужви. Дај име свом изуму.

58. Језик – обрада

ВЛАСТИТЕ И ЗАЈЕДНИЧКЕ ИМЕНИЦЕ; ВЕЛИКО СЛОВО У ПИСАЊУ ГЕОГРАФСКИХ НАЗИВА

Циљеви часа усвајање нових знања о именицама и писању великог слова у географским називима – имена држава, градова и села, планина, мора, река, језера

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства *Читанка, Српски језик*, графофолија, табла, свеске

Мотивација

Наставниково читање текста *Дечаки (Српски језик, стр. 35)*

Уочавање заједничких и властитих именица

(У тексту се појављује пет дечака. Именица дечак је заједничко име за све њих, она је заједничка именица. Сваки дечак има и своје властито име – Драган, Немања, Стефан, Марко, Вељко – то су властите именице.)

Најава наставне јединице *Власитије и заједничке именице*

Уочавање заједничких и властитих именица на већ обрађеном тексту
Ученичко читање текста *Шта се крије у њудви снећа* С. Тесле
Давање властитих имена дечацама из Смиљана

Проширивање појма властита именица

Поред људи, властита имена имају државе, градови, села, планине, мора, реке, језера.

Наставник пројектује на графоскопу податке о Теслином завичају (према *Читаници*, стр. 39).

Тесла је рођен у Смиљану у Лици. Лика је планинска област у Републици Хрватској. Ту се налазе планине Велебит и Пљешевница, река Корана и Плитвичка језера. Ни Јадранско море није далеко.

Уочавање правописног правила:

– Као и имена и презимена људи, имена држава, градова и села, планина, мора, река и језера пишу се великим почетним словом.

– Када се име државе, града или села састоји из више речи, све речи у имену се пишу великим почетним словом (нова графофолија):

Ја живим у Републици Србији. Имам пријатеље у Новом Саду и у Сувом Селу.

– У вишечланим називима планина, мора, река, језера, само се прва реч пише великим почетним словом (нова графофолија):

Саша је био на Јадранском мору, Драгана је била на Охридском језеру, а ја сам летњи распуст провео на Фрушкој гори.

Примена сазнатог

Рад на вежби 2, *Српски језик*, стр. 69.

Провера тачности урађеног

Домаћи задатак – Урадити вежбу 1, *Српски језик*, стр. 69.

59. Књижевност – обрада

ЦАРЕВО НОВО ОДЕЛО – Ханс Кристијан Андерсен

Циљеве часа доживљавање и разумевање књижевног текста, уочавање особина ликова преко њихових поступака, откривање порука, повезивање ученог са стварним животом

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства текст бајке

Сазнајно-доживљајна мотивација

Презентовање нацртаног и именованог чудног изума (домаћи задатак – Нацртај ципеле које спречавају да те други нагазе у гужви. Дај име свом изуму.)

Најава бајке *Царево ново одело*
 Наставниково интерпретативно читање бајке (слушање звучног записа, уколико школа располаже њим)
 Ученичко саопштавање доживљаја
 Могући наставникови подстицаји:
 О каквом чудном изуму се говори у овој бајци? Шта вас у бајци још зачуђује? Шта је у бајци смешно? Који лик вам је посебно смешан? Како се понашају одрасли, а како дете у овој бајци?
 Тумачење бајке
 Наставникови подстицаји:
 Какав је цар кога смо упознали у овој бајци?
 Ко је искористио цареву необичну склоност?
 Шта су варалице понудиле цару?
 Зашто је цар пристао да му се сашије одело од ове необичне тканине?
 Кога је прво послао да види како напредују радови на новом оделу?
 Зашто?
 Шта му је о урађеном саопштио и други поверљиви службеник?
 Шта је цар видео када је и сам посетио ткаче?
 Зашто су се сви дворани и сви окупљени, који су пратили царску поворку, дивили царевом новом оделу?
 Ко се усудио да каже да је цар го? Како то објашњавате?
 Којим се људским манама подсмехнуо Ханс Кристијан Андерсен?
 Препознајете ли неку појаву из бајке и у свакодневном животу?
 Домаћи задатак
 Ученици треба да прочитају бајку и одреде мање (тематске) целине у њој.

60. Књижевност – уиџврђивање

ЦАРЕВО НОВО ОДЕЛО – Ханс Кристијан Андерсен

<i>Циљеви часа</i>	учавање мањих целина у бајци, давање наслова целинама, препричавање бајке према заједничком плану
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	текст бајке, табла, свеске, наставни листићи

Мотивација

Приступни разговор о бајци *Царево ново одело*; упоређивање ове бајке са другим познатим бајкама; запажање да цареви обично нису главни ликови у бајкама; упоређивање „царских“ ликова.

Ученици, уз помоћ наставника, одређују мање целине у бајци. Свакој целини дају наслов, који наставник записује на табли, а ученици у свескама.

Могући план бајке

Цар је уживао у облачењу

Варалице нуде цару специјално одело

Уз велику плату, варалице отпочињу посао

Стари министар посећује ткаче

Нестрпљиви цар шаље ткачима другог поверљивог службеника

Цар са изабраним дворанима надгледа радове

Цар ће ново одело обући за велику поворку

Окупљени на улици диве се царевом новом оделу

Цар је го

Препричавање бајке према заједничком плану

Неколико ученика препричава бајку.

Остали ученици пажљиво слушају, коментаришу, допуњују, вреднују.

Групни рад на наставним листовима

Свака група добија листић са именом лика у бајци, поред кога треба да упише уочене особине (Цар: ... Преваранти: ... Цареви службеници: ... Народ: ... Дете: ...). У лакшој варијанти, ученици треба да препознају, међу наведеним особинама, особине лика.

Извештавање, коментарисање, исправљање, допуњавање.

61. Језик – вежбање

ВЕЛИКО СЛОВО У ГЕОГРАФСКИМ НАЗИВИМА

Циљеви часа увежбавање научених правописних правила

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалoшка, текстовна

Средства *Српски језик*, табла, свеске, графофолија

Мотивација

Анализа домаћег задатка (вежба бр. 1, *Српски језик*, стр. 69)

Увежбавање научених правописних правила на примерима типа: Црна Гора, Велика Британија, Нови Пазар, Стара Пазова, Црна Бара, Стара планина, Скадарско језеро, Егејско море...

Диктат

Лето смо провели код стрица у Бесеровини крај Бајине Баште. Бајина Башта је мали град на Дрини испод планине Таре. Често смо одлазили у Перућац и купали се на Перућачком језеру. Једне недеље стриц нас је водио на Међавник да видимо Дрвенград Емира Кустурице. Тада смо посетили и Вишеград у Републици Српској.

Контрола

На графофолији је дат правилно написан текст. Упоредивање и коментарисање

Ученици сами исправљају евентуалне грешке.

У завршном делу часа неколико речи из диктата ученици деле на сло-гове (Бе-се-ро-ви-на, Пе-ру-ћац, Др-вен-град).

Наставник упознаје ученике са правописним правилом да се приликом преношења дела речи у нови ред, то чини на граници слога (Бе-серовина, Бесе-ровина, Бесеро-вина, Бесерови-на).

Домаћи задатак

Урадити задатке 5, 6 и 7 у *Наставним листићима*, стр. 33).

CD-ROM *Узми миша један крућ* у блоку *Донеси деци љавој зеца – Иди ловчевим љајом* има четири вежбе-игре за увежбавање употребе великог слова у географским називима.

62. Књижевност – обрада

БОЛЕСНИК НА ТРИ СПРАТА – Бранко Ћопић

Циљеви часа остваривање дубљег доживљавања песме, развијање маште и смисла за хумор

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Чишанка, илустрација, наставни листићи

Мотивација

Игра покварених телефона:

Уз претходну напомену о томе колико је важно да се пажљиво саслуша саговорник, наставник даје (шапатом) налог једном ученику, који га (шапатом) преноси следећем, и тако до последњег ученика који налог треба да понови и изврши. У складу са исходом (да ли су телефони покварени или не) биће ученички коментари и наставникова најава песме.

Наставниково изражајно читање песме

Саопштавање доживљаја песме

Свој доживљај песме могу изразити сви ученици у одељењу, радом на наставним листићима:

Песму *Болесник на три спрата* написао је:

Бранко Ћопић

Бранко Миљковић

Бранко Радичевић

У песми се говори:
о болеснику са трећег спрата
о троспратном болеснику
о болеснику који је много висок

Шта је у песми смешно?
Што жирафу боли грло.
Што се саговорници не разумеју.
Што телефонски позив долази из зоолошког врта.

Ученичко читање песме у себи

Тумачење песме на основу методичке апаратуре у *Чишћанци*, стр. 37.

У завршном делу часа – Како помоћи жирафи коју боли грло? (говорна вежба)

Ученички предлози подстакнути илустрацијом коју наставник истиче на табли (доктор Јан се лествама пење уз жирафу, носећи јој лек у огромној кофи, или доктор лебди, окачен на велики број повезаних балона, или сл.)

63. Језичка култура – вежбање

КАКО ИЗЛЕЧИТИ ЖИРАФУ – говорна и писмена вежба

<i>Циљеви часа</i>	развијање стваралачке маште, неговање језичке културе, богаћење речника, увежбавање заповедних реченица
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка
<i>Средства</i>	<i>Чишћанка</i> , свеске, илустрација

Мотивација

Ученичко изражајно читање песме *Болесник на џири сѝраѝа*

Кратко подсећање на најзанимљивије предлоге са прошлог часа како жирафи дати лек, уз истицање подстицајне илустрације.

Наставник позива ученике да размисле шта би могао бити лек за жирафу коју боли грло.

Подстицаје дају и наставник и ученици:

Од чега би он био направљен (подсећање на то чиме се жирафе хране)? Које траве би се ту нашле, лишће којег дрвећа? Треба ли тај лек да буде горак? Треба ли да има пуно витамина, у чему ћемо их наћи? Жирафа није само највиша животиња на свету, она може да поједе много, и пуно тачно-сти може да попије. Колико килограма траве и лишћа треба припремити, у ком односу помешати? Треба ли лек прогутати са водом, колико пута дневно га давати и сл?

Начин припремања лека за жирафу коју боли грло – говорна вежба

Писање рецепта

Користећи елементе из говорне вежбе, ученици у свескама пишу рецепт за справљање лека против „жирафеће гушобоље“. Додатни захтев је да све реченице у рецепту буду заповедне, као што је то случај у многим рецептима (Наставник може подстаћи ученике навођењем почетка неког рецепта за колаче – Узми 6 јаја, раздвој беланца од жуманаца и посебно их мути са шећером...

Читање, коментарисање и вредновање урађеног (истицање оригиналних, необичних и духовитих решења).

Домаћи задатак

CD-ROM *Узми миша један круи у блоку Донеси деци љавој зеца – Прогужи – скраиши* налази се рецепт омиљеног obroка плавог зеца на коме се могу увежбавати скраћенице.

64. Систематизација наставне теме

ЧЕМУ СМО СЕ ЧУДИЛИ, ШТА СМО НАУЧИЛИ

<i>Циљеви часа</i>	понављање и увежбавање наученог
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару, групни
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска
<i>Средства</i>	<i>Читанка, Наставни листови</i> , наставни листићи

Мотивација

Чему смо се на претходним часовима све чудили?

(Тучи пужа и вола, Биберчетовом малом расту и његовој великој снази и јунаштву, болеснику на три спрата, цару који је шетао го, проналасцима Николе Тесле и другим чудима науке и технике, чудним изумима које смо сами смислили...)

Ученичко читање обрађених песама и (или) најзанимљивијих прозних одломака.

Шта смо, чудећи се, упознали и научили?

(Нове песме и приче, пословице и загонетке, шта је Никола Тесла открио кад је био дете, које је народне умотворине сакупио Вук Караџић, шта означавају заповедне реченице, како се пишу имена држава, насељених места, планина, река, мора, језера.)

Заповедна реченица – вежбање

Симултана размена налога у паровима: Један ученик каже заповедну реченицу, други извршава налог и обрнуто.

Извештавање о чудним, смешним, необичним налозима.

Писање великог слова

Групни рад на наставном листићу – исправити црвеном оловком погрешно написано.

Летос сам први пут био у Грчкој. у малом месту Парга на обали Јонског Мора провео сам се лепо. Све време сам се дружио са једним дечаком из Републике српске и Маријом са новог Београда.

Контрола тачности урађеног.

65. Провера знања

НАУЧИЛИ СМО

<i>Циљеви часа</i>	провера наученог у претходном месецу
<i>Облици рада</i>	индивидуални
<i>Методе</i>	тест
<i>Средства</i>	наставни лист

Могућа питања и задаци

Заокружи слово испред тачног одговора!

- Ко рано рани, две среће граби је: а) народна загонетка
б) народна пословица
в) народна шаљива песма
- У народним бајкама: а) добри побеђују зле
б) зли побеђују добре
в) јачи побеђују слабије
- У бајци *Биберче* главни лик је: а) царева кћи
б) ала са девет глава
в) Биберче
- Која животиња се не појављује у народној песми *Ја сам чудо видео*:
а) коза в) жирафа
б) жаба г) миш
- У бајци *Царево ново одело*, Цар је го! изговара: а) цар
б) стари министар
в) дете
- Песма *Болесник на њри сираћа* је:
а) тужна, јер саговорници говоре о болести
б) весела, јер је болесник оздравио
в) смешна, јер се саговорници не разумеју
- Заповедним реченицама дају се:
а) наређења
б) обавештења
в) одушевљења

8. Реченицом *Не їази їраву!* исказује се: а) жеља
б) питање
в) забрана
9. Правилно је написана реченица:
а) Која је планина у Србији виша од Авале?
б) Моја бака живи на новом Београду.
в) Средоземно Море је веће од Јадранског.
10. У реченици *Са Таре смо се Дрином сїустїили до Баїине башиїе*. Погрешно је написано име: а) планине
б) реке
в) града

66. Анализа їровере знања

КОЛИКО СМО НАУЧИЛИ

<i>Циљеви часа</i>	утврђивање нивоа наученог
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Метїоде</i>	монолошка, дијалoшка
<i>Средсїва</i>	ученички радови

Наставник обавештава ученике о резултатима провере знања. Најпре говори о општим, а потом о појединачним резултатима. Истиче наставне јединице које су добро савладане, а посебно поклања пажњу наставним јединицама у којима су ученици највише грешили.

Ученици добијају своје радове и сами проверавају урађено, уочавају тачне и нетачне одговоре. Јављају се и усмено исправљају грешке.

Карактеристичне (типичне) грешке на нивоу целог одељења исправљају се тачним записивањем одговора на табли (ученици их записују у свескама).

4. наставна тема

СНОВИ И ЖЕЉЕ

Месеци: децембар	Број часова:	19
	Књижевност:	7
	Језик:	4
	Језичка култура:	5
Провера знања, анализа и провере знања, систематизација:		3

Васпитно-образовни задаци

Општи

Уочавање појава и промена у природи (у стварности и књижевним текстовима); Упознавање са људским жељама и стремљењима, могућностима остваривања жељеног

Мотивисање ученика да уочавају и процењују понашања деце и одраслих (у животу и књижевности)

Буђење интересовања за нова сазнања и нова пријатељства

Подстицање ученика на самосталан рад и учење, али и неговање спремности да се од друга затражи помоћ, као и да се другу пружи помоћ, да се радује заједничком успеху

Упућивање на договарање и дружење у учењу и игри, на неговање пријатељства (оданост, пожртвованост, поверење, мале пажње)

Књижевност

Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевних и некњижевних текстова

Упућивање ученика да доживљено у књижевном делу повезују са сопственим искуством

Уочавање тока радње, места и времена одвијања догађаја, уочавање главног и споредног, стварног и немогућег

Уочавање и издвајање ужих целина у тексту, одређивање подналова

Перманентно подстицање ученика на дружење са књигом

Језик

Речи које означавају радњу – глаголи

Понављање употребе великог слова (почетак реченице, имена и презимена људи, њихови надимци, имена градова и села...)

Велико слово у називима улица и школа

Језичка култура

Даљи рад на неговању језичке културе путем ортоепских и ортографских вежбања

Служење речником, састављање сопственог речника

Казивање напамет научених стихова

Препричавање по плану

Писање честитке

Скица за најаву четврте наставне теме

Још мало па ћемо закорачити у зиму. Природа ће опет извести своју чаролију – оно што је било прво зелено, па црвено, па жуто – постаће бело. Пред нама су Нова година и Божић (или обрнуто), у нама су велики планови и велике жеље. Разговараћемо о њима, али ћемо упознати и жеље других. Читаћемо и размишљати о лепим, скромним и нескромним, о чудним жељама. Наставићемо да јачамо наша знања и негујемо наше способности.

Ваш задатак ће бити да напишете један домаћи задатак о ономе што највише желите, да напишете честитку неком ко није са вама и пожелите му све најлепше, да научите једну песму напамет. Да бисте послали честитку треба да научите како се пише адреса, па ћемо и то научити.

Започећемо наш даљи заједнички рад једном вашом жељом...

67. Језичка култура – вежбање

ЖЕЉЕ – говорна и писмена вежба

<i>Циљеви часа</i>	неговање језичке културе, изражавање доживљаја, ставова, осећања, намера, жеља
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, брејнсторминг
<i>Средства</i>	наставни листићи

Мотивација

Наставник рецитије почетне стихове песме Драгомира Ђорђевића *Бунар жеља*:

Да постоји бунар жеља

Бацио бих један новчић

И при том бих пожелео...

Приступни разговор о жељама, о вери и празноверју, о сновима, о ученичким ставовима како се жељено може остварити.

Сваки ученик добија наставни листић на коме треба да испише своје жеље:

Желим да _____.

Желим да _____.

Желим да _____.

Читање и коментарисање.

Рад у пару:

Да можемо, ми бисмо _____.

Да можемо, ми бисмо _____.

Читање и коментарисање.

Групни рад:

Сва деца желе _____.

Сва деца желе _____.

Сва деца желе _____.

Читање и коментарисање.

У завршном делу часа – Какве су наше жеље?

Спонтано одређивање или записивање на табли (мале, велике, чудне, неостварљиве, лепе, тајне, заједничке, обичне, необичне, смешне, скромне...)

68. Књижевност – обрада

КАД БИ МЕНИ ДАЛИ – Бранислав Црнчевић

Циљеви часа доживљавање песме, изазивање емпатије, богаћење поетског сензибилитета, неговање заједништва и другарства

Облици рада фронтални, индивидуални, у пару

Метод монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Чистанка, слике, наставни листићи

Мотивација

Сваки ученик добија наставни листић на коме треба да испише неку своју жељу:

Кад би мени дали _____,

ја _____.

Читање и коментарисање.

Најава песме

Наставничко интерпретативно читање песме

Разговор о осећањима и расположењима које је песма изазвала, упоређивање са раније прочитаним ученичким жељама

Усмерено читање песме (у себи) ради продубљавања доживљаја и конкретизације хипотетичких слика у песми (ја га не бих потрошио сам; пола дана ја бих дао неком).

Тумачење песме

Разговор водити према захтевима за усмерено читање и према методичким подстицајима из *Чишанке*, стр. 97.

Рад у паровима, подстакнут доживљајем песме

Састављање тематског речника – Све је лепше са другом: филм, клизање, шетња...

Читање и коментарисање урађеног

Слушање музичке композиције на тему другарства (У свету постоји једно царство...).

Домаћи задатак – *Радост коју сам доделио са другом*

Наставникова упутства односе се на: избор доживљаја, описивање осећања и расположења, догађај или ситуацију који су изазвали радост, друга са којим је радост подељена, заједничка осећања, разлог зашто се доживљај памти.

69. Језичка култура – вежбање

РАДОСТ ПОДЕЉЕНА СА ДРУГОМ – писмена вежба

<i>Циљеви часа</i>	неговање писменог изражавања, причања о доживљају
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, ученичких радова
<i>Средства</i>	<i>Чишанка</i> , домаћи задаци

Мотивација

Ученичко изражајно читање песме *Кад би мени дали* Б. Црнчевића

Читање и тумачење пословице:

Нема зиме док не падне иње,
ни пролећа док сунце не сине,
ни радости док не делиш с киме.

Читање домаћих задатака

Анализа и вредновање (према раније датом моделу анализе и вредновања писаних састава)

Лексичко-семантичка вежба

Рад по групама на вежби бр. 26 у *Наставним листовима*, стр. 47 и 48.

Извештавање, коментарисање, допуњавање, илустровање примерима.

70. Књижевност – обрада

БАЈКА О РИБАРУ И РИБИЦИ – Александар Сергејевич Пушкин

Циљеви часа остваривање дубљег доживљаја бајке и уживања у њеној лепоти, уочавање особина ликова на основу њихових поступака, осветљавање ликова са моралног становишта, откривање порука

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Чишанка

(За наставникову припрему: У *Чишанци* је Бајка о рибару и рибци штампана тако што су експозиција и расплет дати у изворном облику, док је средишњи део у облику стрипа. У вези са тим, наставник се мора одредити да ли ће у свом интерпретативном читању користити интегралну верзију, или ће наћи погодан начин да комбинацијом бајке и стрипа изазове жељени доживљај код ученика.)

Сазнајно-дживљајна мотивација

Разговор о бајкама и жељама њених јунака (Ученици наводе примере њима познатих бајки, уочавају како су, у складу са својим жељама и поступцима, ликови прошли.)

Наставничко интерпретативно читање бајке

Наставничка подстицајна питања за ученичку вербализацију доживљаја:

Како се завршава бајка? Како замишљате даљи живот бабе и деде? Шта вас је у бајци изненадило? Шта је у бајци тужно? Шта је смешно? По чему се ова бајка разликује од других које сте слушали или прочитали?

Тумачење бајке према методичким подстицајима у *Чишанци*, стр. 63.

О чему говори ова бајка?

- О човековим жељама за лепшим и срећнијим животом;
- О људским напорима, раду и залагању да живот учине лепшим;
- О борби између добра и зла;
- О немоћи златне рибице да испуни све људске жеље;
- О томе како богатство и моћ могу променити људе;
- О томе да све што чудом дође, може чудом и да нестане.

(Ученици треба да образложе одговоре које сматрају тачним и да их илуструју примерима из бајке.)

Уочавање фабуле – редоследа догађаја у бајци, њихове узрочно-последичне повезаности.

Ученици код куће треба да прочитају бајку и да се припреме за разговор о њеним ликовима и порукама.

71. Књижевност – утврђивање
БАЈКА О РИБАРУ И РИБИЦИ –
Александар Сергејевич Пушкин

Циљеви часа уочавање особина ликова на основу њихових поступака, осветљавање ликова са моралног становишта, откривање и истицање порука, развијање позитивних моралних схватања

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалошка

Средства Чишанка

Мотивација

Посматрање илустрација у *Чишанци* и разговор о томе шта се на сликама мења, а шта остаје исто како тече прича (окружење, куће, баба, деда).

Тумачење ликова и њихових поступака

- Како су живели баба и деда када их упознајемо на почетку бајке?
- Шта бисмо за њих могли рећи – да су били скромни, себични, незадовољни, срећни, тихи, вредни, сложни...?
- Зашто је деда вратио златну рибицу у море не тражећи ништа за награду?

- Како је баба реаговала кад је то чула?
- Каква је била бабина прва жеља?
- Какве су биле наредне бабине жеље?
- Наведите примере који показују како се мења бабин однос према деди са увећањем њеног богатства и моћи.

- Упоредите њихов однос са оним на почетку бајке?

- Које бабине особине бисмо могли назвати манама?

- Какав је деда?

- Упоредите особине бабе и деде.

Откривање порука

- Може ли се тврдити да се ова бајка завршава срећно као све друге бајке? Образложите свој одговор.

- Шта је вама поручила ова бајка? (Оставити слободу ученицима да изразе своје ставове о срећном животу, о скромним и нескромним жељама, о материјалним вредностима које су стечене без рада.)

У завршном делу часа – разговор о ученичким жељама

Подстицај може бити наставниково питање: Да ви којим случајем ухватите златну рибицу, шта бисте пожелели? (Ова говорна вежба не тре-

ба да се сведе на пуко набрајање жеља, већ подразумева и образложења типа зашто се то жели, колико дуго се жели, да ли би се то могло остварити и без помоћи златне рибице, како и сл. У међусобној размени утисака о жељама, ученици и наставник, позивајући се и на обрађену бајку, коментаришу и вреднују жеље.)

Домаћи задатак: Урадити вежбу 22, *Наставни листови*, стр. 38 и 39.

72. Језичка култура – вежбање

НЕСКРОМНЕ ЖЕЉЕ – препричавање према низу слика

<i>Циљеви часа</i>	неговање језичке културе, препричавање бајке према низу слика, богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, показивања
<i>Средства</i>	<i>Читанка</i> (илустрације), <i>Наставни листови</i>

Мотивација

Читање и коментарисање домаћег задатка.

Посматрање илустрација (стрипа) *Бајке о рибару и рибици* (*Читанка*, стр. 60–62). Разговор о њима:

- Уочавање да су слике у складу са редоследом догађаја у бајци;
- Запажање да у стрипу недостају прва и последња слика – у вези са завршетком бајке, ученици могу закључити да су те слике потпуно исте, наводе шта би се на њима налазило (колиба пред којом баба дрема, деда који крпи мрежу, старо корито);
- Уочавање што већег броја детаља на свакој слици, промене расположења и осећања ликова, повезивање сваке слике са одговарајућим местом у причи.

Препричавање бајке уз помоћ слика

Бајка се може препричавати штафетно, како би што више ученика учествовало у препричавању, или индивидуално, или комбинацијом.

После сваког препричавања ученици и наставник га коментаришу и вреднују.

У завршном делу, ради продубљивања доживљаја бајке и бољег разумевања поступака ликова уживљавањем у њихов положај, бајка се може препричати са променом стајалишта, то јест са променом приповедача.

Замислите себе у улози деде, да се све што се деди догађа, вама догодило. Покушајте да испричате причу као да је деда прича.

Прича се може препричати и из бабине перспективе.

Једна од могућности је и препричавање са променом краја бајке (да баба пре „казне“ златне рибице схвати своје грешке или сл.).

73. Књижевност – обрада

ЧУДНЕ ДЕЧЈЕ ЖЕЉЕ – шаљива народна прича

Циљеви часа остваривање дубљег доживљаја приче, изазивање емпатије, развијање читалачке радозналости за народне шаљиве приче

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалошка, текстовна, брејнсторминг

Средства текст приче, наставни листићи

Мотивација

Групни рад: На наставников подстицај (На претходним часовима доста смо разговарали о жељама. Да видимо, какве су жеље данашње деце. Поделићемо се у групе и свака група ће, на плакату који добије, уз речи ДЕЧЈЕ ЖЕЉЕ дописати речи које показују какве су оне, на пример лепе, мале...) ученици исписују речи које на најбољи начин карактеришу њихове жеље.

Плакати се лепе на таблу, уочавају се карактеризације жеља које се понављају, и оне се конкретизују у разговору. Које су то велике жеље, које су то неостварљиве жеље, које су то необичне жеље, чудне жеље (већ према ученичким одговорима)?

Најава и локализација народне шаљиве приче (подстицање радозналости за некадашње дечје жеље)

Наставниково интерпретативно читање текста

Ученичко саопштавање доживљаја приче

Да ли су и вама дечје жеље из приче чудне? Зашто? Шта вас је у маштањима дечака из приче зачудило? Шта су све деца могла пожелети? Како бисте ви назвали њихове жеље? Којом бисте речју заменили реч чудне? Зашто? (Уколико би ученици ове чудне дечје жеље назвали скромним, наставник би могао то довести у сумњу сажетом причом о животу народа, и деце, у прошлости, о томе да су и деца много радила, да се бела погача ретко јела и сл.).

Ученичко читање приче ради бољег разумевања

Истраживачки задаци: уочити време и место дешавања радње, ликове, још једном обратити пажњу на њихове жеље, уочити непознате речи (оне ће бити објашњене током тумачења приче).

Тумачење приче

Наставникови подстицаји:

– Када се дешава ово што нам је испричано у причи? (једног топлот летњег дана)

– По чему то закључујете? (Чобани, деца која чувају стоку, марву, благо – краве, овце и нарочито пазе да марва не оде у квар – у оближњу њиву или башту и не направи штету, седела су у хладу гранатог храста.)

– Где се дешава? (У неком селу, у пољу, на ливади или стрњишту – њива са које је пожњевена пшеница.)

– Која је била жеља првог дечака? Како би он искористио царску моћ?

– Шта о дечаку говори та жеља?

– Шта је пожелело други дечак, а шта трећи?

– Зашто дечак који је започео маштање и разговор о жељама није имао своју жељу?

– Шта је у причи смешно?

– Шта бисте ви радили да сте цар?

– Упоредите ваше жеље са жељама дечака из приче

– Шта о вама говоре ваше жеље? Могу ли се и оне назвати чудним?

У завршном делу часа – лексичко-семантичка вежба

Чудан = необичан...

74. Књижевност – обрада

КАД БИХ ЗНАО – Влада Стојиљковић

Циљеви часа доживљавање песме, развијање саосећања, богаћење чулног и поетског сензибилитета, подстицање жеље да се науче други језици, друго (латинично) писмо

Облици рада фронтални, индивидуални (у пару)

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства *Читанка*, слике животиња

Мотивација

Ученичко читање народне приче *Чудне дечје жеље*.

Најава песме *Кад бих знао* Владе Стојиљковића – Дечје жеље су стварно понекад чудне, или се то само одраслима чини. Послушајте песму и процените сами.

Наставничко интерпретативно читање песме

Саопштавање доживљаја песме

Шта је у песми необично и чудно? Чему сте се насмејали? Како сте замислили дечака из песме? Када сте чули наслов песме, шта сте помислили? Шта сте очекивали да дечак жели да зна?

Наставник позива ученике да отворе *Чиџанке*, страну 86 и да прочитају песму у себи: Прочитајте пажљиво песму у себи. Откријте које се све животиње помињу и „чују“ у њој.

Ученици „протестују“ јер је текст написан латиницом. После краћег разговора колико је важно да знамо и друго писмо и друге језике, наставник пројектује текст на графоскопу, или дели сваком пару у клупи текст песме на ћириличном писму.

Тумачење песме

(У тумачењу се користити и подстицајима из *Чиџанке*, стр. 86 и илустрацијама животиња које се посредно или непосредно помињу у песми – лав, мачка, пиле...)

– Које би све језике дечак волео да зна? (језик лавова, крава, мрава, мачака, ракова, сврака, ћукова, вукова, смукова, ћурана, петлова, коња, гусана, мишева, пилића, мачака, паса, голубова);

– У причама и песмама које читате, животиње разговарају језиком који ми разумемо. А како је у природи, у стварности?

– Може ли се тиме објаснити дечакова жеља? Зашто он, по вашем мишљењу, жели да зна све набројане „језике“?

– Шта о дечаковим разлозима откривамо из другог дела песме? Шта би он радио?

– Како разумете последњи стих?

– Шта се из песме може закључити:

Дечакова жеља је толико јака да би се за њено испуњење одрекао причања за цео живот,

Дечак воли да прича, али му то често забрањују, не дозвољавају да каже оно што мисли, док животињама то нико не забрањује,

Дечак воли животиње и хтео би да се дружи и споразумева са њима

Дечак би хтео да говори језиком који нико не разуме...

У завршном делу часа ученици преписују у свеске речи из песме којима се опонаша „говор“ животиња (рикао, цикао...).

75. Језик – обрада

ГЛАГОЛИ – РЕЧИ КОЈЕ ОЗНАЧАВАЈУ РАДЊУ

<i>Циљеви часа</i>	учавање и препознавање речи које означавају радњу, богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методике</i>	монолошка, дијалогска
<i>Средства</i>	Српски језик, табла, свеске, <i>Чиџанка</i>

Мотивација

Да се подсетимо још једном шта би дечак, из песме *Кад бих знао*, РА-ДИО?

Ученици набрајају по сећању или читају из свезака: Дечак би рикао, цикао, пућпурикао...

Да наставимо маштање. Шта бисте ви РАДИЛИ да сте... лекар
зидар
продавац...

Шта ради лекар? Шта ради зидар? Шта ради учитељ?
Одговоре (реченице) наставник записују на табли (ученици у свеска-ма).

Лекар лечи децу. Зидар зида куће. Учитељ учи ћаке.

Уочавање глагола – речи које означавају радњу

У написаним реченицама уочавају се и подвлаче речи које означавају радњу (лечи, зида, учи).

Терминолошко одређивање речи које означавају радњу:

Речи које означавају радњу називају се глаголи.

Записивање наставне јединице на табли и у свескама (Глаголи)

Препознавање глагола у тексту

Рад у пару: Подвучите 5 глагола, речи које означавају радњу, у тексту
Зна он унајред, Чийанка, стр. 22

Извештавање о урађеном, коментарисање.

Примена сазнатог

Индивидуални рад (у свесци): Наброј радње које ученик свакодневно обавља у школи.

Ученик – ...

Домаћи задатак

Урадити вежбање 1 и 2, *Српски језик*, стр. 37.

76. Језик – утврђивање

ГЛАГОЛИ

Циљеви часа утврђивање сазнатог о глаголима, примена знања у новим околностима

Облици рада фронтални, радионички

Методе монолошка, дијалошка, ученичких радова

Средства *Српски језик*, наставни листићи

Мотивација

Читање и коментарисање домаћег задатка.

Према прве четири слике (*Српски језик, Радни дан*, стр. 37), ученици на табли и у свескама записују одговарајуће реченице (Ученик устаје из кревета. Пере зубе, Доручкује сендвич и јогурт, Одлази у школу, или сл.).

Уочавају се и подвлаче у реченицама речи које означавају радњу – глаголи.

1. Рад у групама (5) – Свака група треба да на наставном листићу напише по две реченице, које одговарају двома сликама (*Српски језик, Радни дан*, стр. 37).

Презентовање урађеног (Ученик пише на табли, Свира виолину; Ученик се враћа кући, Руча сам; Игра фудбал, Ученик учи; Ученик вечера, Гледа телевизију; Пред спавање се тушира, Леже у кревет.), коментарисање;

2. Рад у групама – Свака група треба да напише што више глагола који су настали од понуђеног глагола (наставник може узети и друге примере) на наставном листићу (може се дати један глагол као подстицај).

Саопштавање урађеног (**учити** – поучити... научити, изучити, проучити, проучавати...; **радити** – урадити... прерадити, дорадити, нарадити се, изградити...; **певати** – запевати... отпевати, испевати, препевати, опевати...; **чистити** – очистити... ишчистити, почистити, рашчистити, пречистити...; **пећи** – испећи... препећи, напећи, опећи, запећи...); коментарисање, допуњавање, исправљање.

3. Рад у групама – Свака група треба да напише што више глагола који су постали од понуђене именице на наставном листићу.

Презентовање урађеног (**пут** – путовати, отпутовати, пропутовати, напутовати се...; **рука** – руковати се, руковати, руководити, предручити...; **глас** – гласати, огласити, прогласити, нагласити ...; **бол** – боловати, одболовати, болети, заболети, преболети, разболети се...; **корак** – корачати, коракнути, прекорачити, искорачити, закорачити...; **друг** – друговати, дружити се, удружити се, придружити се...); Коментарисање, допуњавање, исправљање.

77. Језичка култура – вежбање

ЖЕЉЕ КОЈЕ УПУЋУЈЕМО ДРУГИМА – говорна и писмена вежба

Циљеви часа	писање честитке за празнике који се ближе (Нова година, Божић), неговање језичке културе, неговање друштвености
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	монолошка, дијалогска, самосталних ученичких радова
Средства	Наставни листови

Мотивација

Разговор о наступајућим празницима, Новој години и Божићу (или обрнутим редом у неким срединама).

Знаци који наговештавају празнике: на улици – повећана гужва, продаја празничних украса, честитки; на телевизији – нове рекламе; у породици – разговори о празницима, планирање, куповине, позивање у госте, припреме за посету рођацима или пријатељима, припреме за путовање...

О обичају честитања и честиткама

Радосни догађаји и празници прилика су за честитање, прилика су да неког поздравимо и зажелимо му срећу. Честитати је лепо. Људи се радују честиткама. Учествовањем у честитању ми делимо радост срећних догађаја и празника са другима, и кад ми честитамо и кад примамо честитке.

У честиткама другима желимо оно што би они сами пожелели да им се оствари.

Шта бисмо пожелели другу или другарици?

Шта бисмо пожелели брату или сестри?

Шта бисмо пожелели мами и тати?

Шта бисмо пожелели баби и деди?

Шта бисмо пожелели ...?

Писање честитке (вежбање)

Ученици пишу честитку драгој особи по избору.

Могуће је користити вежбу број 20, *Наставни листови*, стр. 36.

Читање, коментарисање, допуњавање урађеног.

У завршном делу часа – разговор о начину упућивања честитака: усмено уз руковање и пољубац, телефоном, писмом, преко интернета.

За слање честитке потребна нам је адреса. Та реч нам долази из француског језика и означава онога коме се пошиљка (честитка, писмо, пакет) упућује и тачно одређење његовог стана или боравишта – место, улицу и број. Уколико не знају, ученици треба, за следећи час, да се распитају о адреси онога коме желе да упуте честитку.

78. Језик – обрада

ВЕЛИКО СЛОВО У НАЗИВИМА УЛИЦА, ПИСАЊЕ АДРЕСЕ

<i>Циљеви часа</i>	упознавање са правописним правилима
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска
<i>Средства</i>	Српски језик, честитка, коверат

Мотивација

Честитку смо написали, остаје још да је ставимо у коверат и напишемо адресу.

Адреса садржи име и презиме онога коме честитку упућујемо, поштански број и име места, назив улице и број куће.

Обнављање употребе великог слова у именима људи и насељених места, на примерима типа:

Честитку ћу послати другарици Јелени Матић.

Она живи Шапцу (Бачкој Паланци, Великој Дренови).

Најава наставне јединице

Утврдили смо да се имена и презимена људи пишу великим словом. И имена градова и села пишу се великим почетним словом.

Треба још да научимо како се пишу називи улица и тргова.

Рад и вежбање према уџбенику *Српски језик (Велико слово у називима, стр. 70)*

Примена сазнатог

Писање адресе на новогодишњој честитки

Јелена Матић

15000 Шабац

Улица Војислава Илића 5

За завршни део, или домаћи задатак, правописне вежбе: CD-ROM *Узми миша један круи, блок Иди ловчевим ѿрајом.*

79. Језичка култура – вежбање

У СУСРЕТ ПРАЗНИЦИМА – преглед дечје штампе

Циљеви часа подстицање читалачке радозналости, неговање језичке културе, богаћење речника, писање писма

Облици рада фронтални, индивидуални, групни (у пару)

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства дечји листови и часописи

Шта бисмо желели да прочитамо у нашем листу – говорна вежба

У складу са темом месеца (снови и жеље), дискусију усмерити на то шта би ново и другачије ученици волели да виде и читају у свом листу.

Читање прича и песама, разговор о њима; читање занимљивих прилога, решавање ребуса, укрштеница и сл.

Читање писама читалаца, коментарисање.

Писмена вежба

Писање кратког писма редакцији листа. Изражавање оцена о листу, похвала, примедба, сугестија – изражавање жеља о томе шта би волели да могу да прочитају, давање предлога за нове рубрике и сл.

Читање писама, коментарисање, допуњавање, одлучивање да се једно писмо пошаље редакцији листа у име целог одељења.

80. Језик – вежбање

ОД РЕЧИ ДО РЕЧЕНИЦЕ – именице, глаголи, врсте реченица по значењу

<i>Циљеви часа</i>	увежбавање наученог из језика (именице, глаголи, врсте реченица по значењу)
<i>Облици рада</i>	фронтални, радионички
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, ученичких радова
<i>Средства</i>	<i>Српски језик</i> , наставни листићи

Мотивација

Лексичко-семантичка вежба, према *Српском језику, Све од речи*, стр. 23.

Објашњавају се и илуструју примерима изрази: дати реч, бити од речи, последња реч, разбацује се речима, трошити речи, испричати својим речима, испричати од речи до речи.

Рад у групама на наставним листићима

1. Међу побројаним речима уочити и у табелу издвојити властите именице, заједничке именице и глаголе:

Крагујевац, неко, учити, школа, други, ући, један, клупа, Никола, Маја, Авала, пешачити, брзо, књига, отпутовати, купати се, Сава, река, девојчица, дрво, ићи, лепа, здрав

Извештавање, коментарисање, исправљање

2. Напишите две обавештајне реченице – једну у потврдном, другу у одричном облику. Користите и именице и глаголе које сте издвојили. (Маја и Никола пешаче до школе. Никола и Маја нису ушли у клупу. и сл.)

Извештавање, коментарисање, исправљање

3. Користећи се и датим речима, напишите две упитне реченице – потврдну и одричну. (Је ли Никола отпутовао у Крагујевац? Зашто се Маја не купа у Сави? и сл.)

Извештавање, коментарисање, исправљање

4. На исти начин, саставите две заповедне реченице. (Маја, иди у школу! Никола, немој се пењати на дрво! и сл.)

Извештавање, коментарисање, исправљање

У завршном делу може се извести синтаксичка вежба – ланчање речи.

Циљ сваке групе је да направи што дужу реченицу, реченицу са што већим бројем речи. Први ученик каже једну реч, следећи другу реч итд., све док се не добије реченица са смислом.

81. Полугодишња провера знања

ШТА СМО НАУЧИЛИ

<i>Циљеви часа</i>	провера наученог у претходним месецима
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	тест
<i>Средства</i>	наставни листићи

Могућа питања и задаци

1. Наведи наслове бар две песме које смо учили. _____
2. Међу насловима текстова препознај и подвучи бајке.
Зна он унајред, Биберче, Царево ново одело, Шћа се крије у њудви снеја
3. Зрно по зрно – погача,
јамен по камен – палача.
Ово је: а) народна шаљива песма
б) народна загонетка
в) народна пословица
4. Који лик се не појављује у Пушкиновој *Бајци о рибару и рибици*?
а) баба
б) деда
в) унук
5. У бајкама се сукобљавају добро и зло. Бајке се завршавају:
а) победом добра и кажњавањем зла
б) победом зла и кажњавањем добра
в) победом натприродних сила
6. Подвучи у реченици заједничке именице.
Дечак Лука и девојчица Мира играју се у школском дворишту са псом.
7. Препиши реченице писаним словима. Води рачуна о великом слову.
ЈА СТАНУЈЕМ У УЛИЦИ СРПСКИХ ВЛАДАРА. СВА ДЕЦА У УЛИЦИ МЕ ЗОВУ ЦВРЦА. _____

8. Направи реченице. Уз сваку властиту именицу допиши одговарајући глагол.

Река _____. Дунав _____. Рибe _____.

Марко _____. Птице _____. Џеки _____.

(пливати, пецати, шенити, цвркутати, тећи, таласати се)

9. Заокружи слово испред правилно написане реченице.

а) Знаш ли да то није лепо.

б) Знашли да то није лепо?

в) Знаш ли да то није лепо?

10. Дате реченице распореди у табелу.

Кад полазимо? Не знам тачно. Загушљиво је. Не отварај прозор! Што не седнеш? Седи!

реченица	потврдна	одрична
обавештајна	_____	_____
упитна	_____	_____
заповедна	_____	_____

82. Анализа њровере знања

ИЗМЕРИМО СВОЈЕ ЗНАЊЕ

Циљеви часа утврђивање нивоа знања на појединачном плану и на нивоу целог одељења, утврђивање наставних јединица чијим ће се увежбавањима поклонити посебна пажња у даљем раду

Облици рада фронтални

Методe дијалoшка, ученичких радова

Средства наставни листићи, табла

Час организовати на сличан начин као и код ранијих анализа провере знања.

Посебну пажњу посветити задацима које није решио тачно већи број ученика.

83. Књижевност – обрада

СЛИКАРКА ЗИМА – Десанка Максимовић

Циљеви часа упознавање са бајком, упоређивање са већ обрађеним бајкама, истицање посебности бајке, неговање љубави према природи и уметности, богаћење маште

Облици рада фронтални, индивидуални

Методe монолошка, дијалoшка, текстовна

Средства Чишанка

Мотивација

Као мотивацију искористити дечји боравак на снегу, или слушање одговарајуће музичке композиције, или посматрање слике (зимски пејзаж).

Најава текста

Наставниково интерпретативно читање текста

Изражавање доживљаја, осећања и расположења

Зашто деца воле зиму? Како је зима приказана у овој бајци? Шта зима деци дарује? Чег се све деца могу играти на снегу? Да ли се сећате како је у бајци назван снежни покривач – сребрне звезде, студена кичица, скутови бунде?

Ученичко читање текста (штафетно) са циљем да се продуби доживљај бајке. Могући истраживачки задаци – уочити непознате речи, уочити најлепшу зимску слику...

Тумачење бајке

Бајку тумачити користећи методичку апаратуру у *Чиијаници* (стр. 43)

У анализи текста уочити појединости које ову причу чине бајком; уочити да је у причи све живо, да све има људске очи, осећања, моћ говора;

показати како је насликан главни лик (Зима је приказана као добра вила, чаробница, сликарка, која скромним поклонима доноси деци радост, пружа им лепоту раскошних слика на прозорима. Она воли децу и цело лето смишља чиме би их могла обрадовати. Блага је и стрпљива, пуна разумевања – дозвољава да деца скачу по скутима њене бунде, а кад их испрљају и исцепају, направи нове. Брижна је и хоће свима да помогне и све да заштити – својим скутом покрије врт да не озебе на мразу, четинарима украј пута дарује беле шубаре и рукавице).

Уочити делове бајке написане у стиховима (говор писца, приповедачев говор, написан је у прози, док је говор ликова – сликарке зиме, врта и четинара написан у стиху) и објаснити њихову функцију – ниво објашњења је ниво ученичких доживљаја, али у основи је поетизација ликова (природе), појачавање осећања.

У завршном делу часа ученици издвајају, читају и коментаришу место у бајци које им се највише допада.

Домаћи задатак – прочитати бајку код куће и подвући најлепше речи и реченице којима је насликана природа у зиму.

84. Књижевност – утврђивање

СЛИКАРКА ЗИМА – Десанка Максимовић

Циљеви часа	увођење ученика у стилско-језичку анализу текста, увежбавање изражајног читања
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	монолошка, дијалошка, текстовна
Средства	Читанка, наставни листићи

Мотивација

Ученичко читање бајке

Подсећање ученика на домаћи задатак.

Јесте ли издвојили место у бајци у којима је најлепше описана зима?

Ученици читају и образлажу зашто су изабрали дато место – наводе шта је у опису необично, неуобичајено, шта им на најбољи начин помаже да замисле то што је описано. Неке функционалне и лепе изразе записати на табли и у свеске.

На табли се могу наћи и слике које Зима шара по прозорима (према тексту и према оним које су ученици видели на својим прозорима) или изрази којима се у бајци означава снежни покривач (скутови бунде, мекани скут, беле шубаре, беле рукавице).

Самостални стваралачки рад ученика подстакнут доживљајем бајке (лексичко-семантичка вежба).

На наставном листићу су задаци типа:

1. Тражимо најлепше име за пахуљицу: сребрна чигра, кристална балерина, мека бела звезда – твој предлог _____.

2. Тражимо глагол који на најбољи начин показује падање пахуљица: Пахуљице – плешу, ковитлају се, роје се – твој предлог _____.

Читање, коментарисање и вредновање урађеног.

Вежбање правописног правила о писању две тачке и запете приликом набрајања.

Ученици записују у свеске резултате претходне лексичко-семантичке вежбе. На пример:

Изабрали смо најлепша имена. То су: сребрни лептирак, бела звезда, ледени цвет...

Најлепши глаголи су: плешу, играју вије, роје се, засипају, лебде...

85. Систематизација

НА КРАЈУ ПРВОГ ПОЛУГОДИШТА

<i>Циљеви часа</i>	систематизација последње наставне теме и целокупног градива у првом полуугодишту, смотра резултата
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка, ученички радови, наставни листићи

Рад у групама

На наставном листићу ученици испишу садржаје ученог у претходном полуугодишту. На листићу је као подстицај исписано:

Читали смо:

Сазнали смо:

Открили смо:

Учили смо:

Писали смо:

Рецитовали смо:

Глумили смо:

Научили смо:

Читање, коментарисање и допуњавање.

Читање појединих одломака или краћих прича и песама, читање најбољих домаћих задатака, рецитовање, препричавање, драмско импровизовање, пантомимско представљање обрађиваних текстова.

У завршном делу – разговор о плановима за зимски распуст.

5. наставна тема

ВРЕДНЕ СТВАРИ

Месеци: јануар и фебруар	Број часова:	28
	Књижевности:	11
	Језик:	8
	Језичка култура:	6
Провера знања, анализа и провере знања, систематизација:		3

Васпитно-образовни задаци

Општи

Уочавање појава у природи и људском друштву (у стварности и књижевним текстовима). Упознавање са људским стремљењима, настојањима да се живот учини вреднијим, са подвизима и племенитим поступцима

Развијање осећања љубави, сарадње и упућености једних на друге међу члановима породице; неговање поштовања личности и старијих и деце, показивање пажње, привржености, спремности на жртвовање

Подстицање ученика на самосталан рад и учење, али и неговање спремности да се од друга затражи помоћ, као и да се другу пружи помоћ, да се радује заједничком успеху

Упућивање на договарање и дружење у учењу и игри, на неговање пријатељства (оданост, пожртвованост, поверење, мале пажње)

Књижевности

Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевних и некњижевних текстова

Упућивање ученика да доживљено у књижевном делу повезују са сопственим искуством

Уочавање тока радње, места и времена одвијања догађаја, уочавање главног и споредног, стварног и немогућег, откривање порука

Уочавање и издвајање ужих целина у тексту, одређивање подналова

Перманентно подстицање ученика на дружење са књигом

Језик

Учење латинице

Главни делови реченице

Две тачке и зарез у набрајању

Обнављање знања о реченици, употреби великог слова

Језичка култура

Даљи рад на неговању језичке културе путем ортоепских и ортографских вежбања

Служење речником, састављање сопственог речника

Казивање напамет научених стихова

Препричавање по плану

Скица за најаву њене наставне теме

Ево нас поново заједно. За нама су Нова година и Божић (или обрнуто), зимски распуст, а пред нама је друго полугодиште. Сви смо, сигурно, сачували у сећању оно највредније што нам се догодило док нисмо били заједно, а у наредном периоду ћемо, такође, говорити о вредним стварима. Читаћемо и размишљати о лепим, добрим, племенитим, паметним и мудрим људима и њиховим поступцима. Наставићемо да јачамо наша знања и негујемо наше способности. Започећемо са учењем латинице, како би нам се отворила још једна врата сазнања.

Ваш задатак ће бити да напишете састав о ономе шта је за вас највредније, да научите једну песму напамет, да читате, пишете

Започећемо наш даљи заједнички рад разговором о ономе што вам се догодило на распусту, а што ћете дуго памтити.

86. Језичка култура – вежбање

ДОГОДИЛО МИ СЕ НА РАСПУСТУ – говорна вежба

Циљеви часа неговање језичке културе, причање о доживљеном, истицање битног, богаћење речника

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка

Средства

Мотивација

Наставниково увођење ученика у наставну тему

Ученичко причање о доживљеном на зимском распусту, укључујући прославу Нове године и Божића.

Оно што треба да повеже ученичко причање јесу вредности које су осетили, открили, научили, запамтили... Подразумевају се доживљаји из породичног круга, упознавање традиционалних обичаја, искуства стечена у дружењу – о вредностима пријатељства, чувања тајне, искрености, помоћи у невољи, лепих речи, малих поклона...

Свака ученичка прича се заједнички коментарише и процењује, из ње се изводе одређене вредности и поуке за будуће понашање.

Домаћи задатак

У сусрет школској слави, прослави Савиндана

Ученици добијају истраживачке задатке везане за личност светог Саве:

да из својих листова, књига које ће узети из школске библиотеке, или од старијих укућана, сазнају нешто о његовом животу и раду;

да прочитају или чују неку од бројних прича о св. Сави, које још увек живе у народу.

87. Језичка култура – вежбање

У СЛАВУ СВЕТОГ САВЕ – говорна вежба

Циљеви часа стицање и проширивање знања о светом Сави, његовом животу, о његовој просветитељској делатности, неговање љубави према учењу, раду и врлини

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалошка, текстовна, показивања

Средства портрет св. Саве, *Химна светом Сави*, текстови о св. Сави

Мотивација

Слушање *Химне светом Сави*, разговор о доживљају и осећањима које је ова песма изазвала, речима које се уз име Савино истичу: љубав, слава, мир, слога.

Ученици уз наставникову помоћ, на основу прикупљених података „склапају“ причу о светом Сави. (Прича треба да буде једноставна и разумљива деци овог узраста. Неке важне одреднице уз Савино име треба објаснити, на пример, просветити – ширити знање, образовати људе; просветитељ – онај који шири знање, који образује и сл.)

Свети Сава је личност са великим заслугама за стварање српске државе, српске цркве и културе. Његово име било је Растко. Био је најмлађи син владара Стефана Немање, веома скроман, тих и повучен, и веома образован. Прича се да је занет причама неког калуђера, када му је било седамнаест година, побегао из родитељског дома на Свету гору. Тамо је постао калуђер и добио име Сава. Заједно са оцем, на Светој гори је подигао манастир Хиландар, обновио је и саградио многе цркве и манастире у Србији.

Помагао је брату Стефану у владарским пословима, али и многе сиромашне и несрећне. Свуда је проповедао веру и љубав, скромност и врлину, разумевање и праштање. Још за живота стекао је велику популарност у народу. О Сави и његовим добрим делима (због својих заслуга је проглашен

за свеца) говоре бројне народне песме и приче. Оне су се нарочито шириле у народу за време тешког живота под турском влашћу. Зато је Синан-паша спалио Савине посмртне остатке на Врачару. Ту се данас налази Храм светог Саве.

Читање или причање прича о светом Сави, као што су, нпр. *Свети Сава и ђаци*, *Свети Сава и сиромаси*, *Свети Сава и нерадна жена* и сл.

Разговор о свакој причи, уочавање Савиних поступака.

88. Књижевност – обрада

СВЕТИ САВА ГРАДИ ПРОЗОРЕ – народна прича

Циљеви часа упознавање са народном причом, упознавање са просветитељским радом светог Саве, развијање љубави према културној баштини

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Читаљница

Мотивација

Разговор о прослави Савиндана у школи. Сећање на прошлогодишњу свечаност (шта им се допало највише, шта су научили...), како се припремају за овогодишњу (ако неко учествује у програму, може испричати неку занимљивост са проба).

Најава народне приче

Наставниково интерпретативно читање текста

Ученичко изражавање доживљаја

Наставникова подстицајна питања:

Шта вас је у причи зачудило и изненадило? Шта вам је изгледало невероватно? Ко сте се насмејали?

Ученичко читање приче у себи ради продубљивања доживљаја.

Рад на тексту организовати према методичкој апаратури у *Читаљници*, стр. 78.

У завршном делу часа вежбати изражајно читање приче и разговарати о народним пословицама о знању:

Од знања не боли глава.

Знање је право имање.

Колико знаш, толико вредиш.

Зло је ко не зна, а учити се не да.

Није срамота не знати, него не хтети научити.

Без муке нема науке.

Човек се учи док је жив.

89. Језик – обрада

ГЛАВНИ ДЕЛОВИ РЕЧЕНИЦЕ (СУБЈЕКАТ И ПРЕДИКАТ)

<i>Циљеви часа</i>	препознавање главних делова реченице
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Наставни лисћови</i>

Мотивација

Синтаксичка игра, рад у групама

Свака група добија по пет картончића на којима су исписане речи. Задатак је да што пре саставе реченицу од две речи.

1. певају, цвркут, шума, птице, пролеће
2. школа, Јелена, двориште, деца, жури
3. мама, књига, страна, чита, добра
4. задатак, пишу, свеска, у, ученици
5. дечак, гол, статива, игра, фудбал

Читање реченица. Уочавање да се у свакој реченици налази глагол (реч која означава радњу) и именица (која означава биће које ту радњу врши).

Записивање једне реченице на табли (у свескама)

Јелена жури.

Проширивање реченице

Јелена жури у школу.

Данас Јелена жури у школу.

Уочавање „сталних“ – главних делова реченице, речи Јелена и жури.

Записивање наставне јединице на табли

Препознавање главних делова реченице на новим примерима

Индивидуални рад на задацима 1, 2 (*Наставни лисћови*, стр. 27)

Извештавање о урађеном

Закључивање – у реченици су повезане реч која означава радњу и реч која означава онога ко врши радњу

То су главни делови реченице: предикат (радња) и субјекат (вршилац радње)

Уочавање субјекта и предиката на новим примерима

Рад на задатку бр. 4 (*Наставни лисћови*, стр. 28)

Примена сазнатог у новим околностима

Рад на задатку бр. 6. (*Наставни лисћови*, стр. 28)

Домаћи задатак – урадити задатак бр. 5 у *Наставним лисћовима* (стр. 28)

90. Језик – обрада

УЧИМО НОВО ПИСМО – штампана латиничка слова

А, Е, Ј, О, К, М, Т

Циљеви часа мотивисање ученика за учење новог писма, испитивање познавања латиничних слова, савладавање првих слова латинице, неговање еколошке културе, љубави према родитељима

Облици рада фронтални, индивидуални, у пару

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Српски језик, *Учим латиницу*

Мотивација

Наставниково читање песме *Еколошка азбука* Добрице Ерића, *Српски језик*, стр. 65.

Разговор о песми: Шта је потребно за здрав живот? Шта ви радите на томе?

Ученичко читање песме

Уочавање да је сваки стих у песми једна реч и да су стихови–речи сложени по азбучном реду. Подсећање на редослед слова у ћирилици.

Најава учења новог писма

Утврђени ред слова у латиници назива се абецеда (по почетним словима а, бе, це); Као што знате азбуку, треба да знате и абецеду; То знање вам олакшава сналажење у речницима, списковима, именицима и адресарима који су штампани латиницом.

Посматрање и упоређивање азбуке и абецеде, препознавање сличности и разлика, утврђивање познатих слова латинице – *Учимо латиницу*, стр 8 и 9.

Охрабривање ученика за учење новог писма, давање почетних упутстава о начину и редоследу учења, могућностима да самостално користе уџбеник.

Наставниково интерпретативно читање песме *Тајна и мама* Драгана Лукића

Разговор о доживљају песме (Песник је рекао да су тата и мама љубав, другарство, дејја стража. Како то разумете? Шта бисте ви рекли?) Сећате ли се прве написане речи у првом разреду? Желите ли да прве речи, које ћете написати латиницом буду мама и тата? Хајде да научимо прва слова латинице!

Уочавање штампаних слова А, Е, Ј, О, К, М, Т у абецеди

У азбуци и абецеди (*Учим латиницу*, стр. 8 и 9) ученици посматрају слова која су штампана зеленом бојом.

Рад на задатку бр. 1 (*Учим латиницу*, стр. 11)

Наставник на табли показује облик слова која се другачије пишу у латиници, коментарише њихову графичку структуру, начин писања.

Провера урађеног у пару, коментарисање (четири слова А, Е, Ј, О, и велика и мала иста су у азбуци и абецеди; три мала штампана слова – к, м и т – разликују се), евентуално исправљање.

Ученици у свескама пишу латиницом, потом читају написано:

Мама	Тата
Ко је то?	А ко је то?
То је моја мама.	То је мој тата.

Ученици који су раније завршили задатак, могу нацртати своје родитеље, срце или неки други знак љубави, уз написане реченице.

Домаћи задатак: Урадити вежбу бр. 2 (*Учим латиницу*, стр. 11)

91. Књижевност – обрада

МАРКО КРАЉЕВИЋ И СОКО – епска народна песма

Циљеви часа доживљавање песме, упознавање са народном епском песмом, са ликом Марка Краљевића, подстицање радозналости за песме и предања о Марку Краљевићу

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства *Читанка*

Мотивација

Упознавање ученика са најпопуларнијим јунаком наших народних песама које говоре о јунацима и бојевима.

Према народним песмама, Марко Краљевић је човек натприродне снаге и изузетне храбрости. Заштитник је слабих и нејаких. Као у народним бајкама, он чини добро и животињама, што му оне, када се нађе у невољи, узвраћају.

У свим песмама о Марку Краљевићу помиње се и његов коњ Шарац, који му помаже у борби. Народне приче говоре да је Марко Краљевић до Шарца променио много коња, али га ниједан није могао носити. Приповеда се да је Марко Шарца добио од виле, као и да му је вила, захвална јер јој је размрсио косу, прорекла да ће постати јунак над јунацима. Приче говоре и да је Марко Краљевић живео триста година.

За мотивацију је погодна и репродукција сликарског или вајарског дела које приказује Марка Краљевића.

Најава и интерпретативно читање песме *Марко Краљевић и соко*

Изражавање доживљаја песме

Ученици износе своје прве утиске о песми и нека ранија сазнања о Марку Краљевићу. Наставник их може допунити информацијама да су се епске, јуначке песме певале уз гусле, да су говориле о бојевима и јунацима, да их је Вук Караџић назвао мушким песмама.

Ученичко читање песме у себи

Пре читања, треба објаснити непознате речи.

Тумачење песме

У тумачењу песме користити методичке подстицаје из *Чиијанке*, стр. 83.

– Ова песма не описује Марка Краљевића у боју. О чему песма говори?

– Како се осећа јунак, кога призива?

– Ко помаже Марку Краљевићу? Зашто?

– Која народна пословица одговара песми:

Пријатељ се у невољи познаје;

Лепа реч и гвоздена врата отвара;

Добро се добрим враћа?

Објасните.

– Која Маркова особина је изражена у песми:

храброст,

јунаштво,

кукавичлук,

племенитост?

У завршном делу часа ученици читају, са продубљеним доживљајем, песму.

92. Књижевност – утврђивање

МАРКО КРАЉЕВИЋ И СОКО – лик Марка Краљевића

Циљеви часа упознавање ученика са најпопуларнијим ликом наше народне епике, богаћење речника, подстицање радозналости за упознавањем културне баштине

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалогска, текстовна

Средства *Чиијанка*, апликације

Мотивација

Ученичко читање песме *Марко Краљевић и соко*

Подстицај за даљи разговор о песми:

У песми соко помаже Марку:

– јер је Марко уморан,

– јер се плаши Марка,

- јер му узвраћа добротинство,
- јер га је вила послала.

Разговор о лику Марка Краљевића

Наставник појединостима које се налазе у песми може додати неколико карактеристичних из других епских песама (о Марковом изгледу, оружју, вештини и храбрости у борби).

Опремање Марка Краљевића (рад у групама)

На великом плакату је Марко Краљевић – огроман, бркат, космат – у доњем рубљу.

Задатак ученика је да међу апликацијама пронађу одговарајуће делове одеће.

капе: качкет, шешир, **шубара**, шапка;

горњи делови одеће: сако, **ћурак**, дрес, џемпер;

панталоне: **чохане народне чакшире**, фармерице, шорц, јахаће панталоне;

ципеле: шимике, јапанке, **кожне чизме**, патике;

оружје: пушка, пиштољ, лук и стрела, **топуз**.

Током „облачења“, именују се делови одеће и оружје, уз наставникову помоћ и додатна објашњења.

У завршном делу часа води се разговор о томе где се може данас видети народна ношња, старо оружје, стари алати и прибори, намештај. Договор о посети народном музеју у месту или етнографском музеју.

93. Језик – обрада

УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова N, NJ, I

Циљеви часа упознавање нових штампаних слова латинице, писање и читање краћег латиничног текста

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Учим латиницу, Српски језик

Мотивација

Прегледање и коментарисање урађеног домаћег задатка, охрабривање ученика, подстицање радозналости за учење нових слова латинице.

Ученичко читање песме *Еколошка азбука* Добрице Ерића

Уочавање ћириличких слова које ученици знају да напишу латиницом, речи које могу написати латиницом.

Најава наставне јединице

Уочавање слова Н, Њ и И у азбуци и абецеди. Та слова се исто читају, али различито пишу.

Наставник коментарише графичку структуру ових слова и исписује их лагано на табли како би ученици уочили начин писања. Наставник стрелицама може означити пут потеза, како би га ученици и касније, током рада могли проверити.

Рад на вежбама 8, 9 и 10 (*Учим латиницу*, стр. 15).

Писање и читање латиничког текста

Ученици пишу латиницом текст *Мајка* (*Учим латиницу*, стр. 15).

После самопровере тачности урађеног (Решења, стр. 16), неколико ученика чита текст, док остали пажљиво прате.

Домаћи задатак

Вежбати читање на латиничном тексту *Ко је ко* (*Наставни листови*, стр. 64)

94. Књижевност – обрада

СЕДАМ ПРУТОВА – народна приповетка

Циљеви часа доживљавање приче, развијање читалачке радозналости за народну књижевност, осветљавање ликова, откривање порука

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства *Чишанка, Наставни листови*

Мотивација

Ученичко читање текста *Ко је ко* (*Наставни листови*, стр. 64).

Кратак разговор о тексту, о бризи и пажњи у насликаној породици.

Најава народне приповетке *Седам прUTOва*

Упознаћемо једну породицу која је имала седам синова.

Наставничко интерпретативно читање текста

Саопштавање доживљаја

Ученици изражавају своје прве утиске о породици коју су упознали, о синовима и оцу, суседима, и своје ставове – чије поступке осуђују, чијим се диве и зашто.

Ученичко читање ради продубљивања доживљаја, потпунијег разумевања ликова и њихових поступака.

Тумачење текста према захтевима за усмерено читање; користити методичке подстицаје у *Чишаници* (стр. 81)

У тумачењу конкретизовати и учинити пластичнијим слике:

И све им пође наопако.

Лако је грабити онде где нема ко да чува.

Објаснити израз слика и прилика, прво на тексту, а затим и у другом контексту.

Нпр. кроз понуђене одговоре – Слика и прилика означава:

- изразиту сличност између две ствари;
- изразиту разлику између две ствари;
- фотографију неке особе;
- нечији одраз у огледалу.

Синови у приповеци су слика и прилика: свога оца; својих суседа; седам прUTOва; чврсто везаног снопа?

Из поступака ликова уочити њихове особине:

синови	суседи	отац
свадљиви	себични	брижан
немарни	рђави	искусан
нерадни	грабљиви	мудар

Откривање поруке

Која народна пословица се може везати за ову приповетку:

Какав отац, такав син.

Несложна браћа, пропала кућа.

Ко тражи веће, изгуби из вреће.

Зрно по зрно – погача.

Открити поруку и исказати је својим речима (Породица треба да је сложна и сл.)

У завршном делу часа тумачити народне пословице (*Чишанка*, стр. 81) и повезати их са поруком приче *Седам љрушова*

95. Језик – обрада

ЈЕДАН СНОП – СЕДАМ ПРУТОВА (број речи – једнина и множина)

<i>Циљеви часа</i>	Увођење ученика у разумевање појма број речи (једнина и множина), вежбање изражајног читања
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Чишанка</i> , слике, наставни листићи

Мотивација

Изражајно читање (ученици) народне приповетке *Седам љрушова*.

Издвајање и записивање (на табли и у свескама) ликова који се појављују у приповеци:

отац	синови	суседи
------	--------	--------

Уочавање да су све записане речи именице, да све означавају имена бића, да су све заједничке именице.

Осим тога што свака од ових речи означава име бића, шта још својим обликом показује?

Утврђивање да именице својим обликом показују да ли је у питању једно биће или више њих. Дописивање јединских и множинских облика уз дате именице (очеви, син, сусед).

Најава наставне јединице и њено записивање на табли и у свескама.

Проналажење (и записивање неколико примера) у тексту *Сегам ѡрушова* именица које својим обликом означавају једину или множину: (сноп, прутрови, узица, штапићи...); дописивање паралелног јединског или множинског облика.

Одређивање

Именице имају један облик за једину, а други за множину. Када означава једно биће или предмет, именица је у једнини, а када означава више бића или предмета, она је у множини.

Примена сазнатог

На основу неколико припремљених слика (могу и илустрације у *Чишанци*, стр. 81), ученици пишу реченице са именицама у једнини и множини (нпр.: Син је био млад и неискусан. Синови су били млади и неискусни.)

Примена сазнатог у новим околностима – рад у пару

Сваки ученик на наставном листу треба да напише две реченице у којима ће именица бити у једнини. Следи размена. Уз написане реченице, дописати оне са именицама у множини.

Саопштавање и коментарисање урађеног.

96. Језик – обрада

УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова U, S, Š

<i>Циљеви часа</i>	упознавање нових слова латинице, писање и читање,
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методe</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средсѡва</i>	<i>Учим латиницу</i> , наставни листићи

Мотивација

Лексичко-семантичка вежба

На наставним листићима, поред дате речи, ученици треба да напишу њен множински (једински) облик, наравно, латиницом.

mama – (mame) nana – (nane) tate – (tata)

konj – (konji) nokat – (nokti)

Најава наставне јединице – Данас ћемо научити још три штампана слова латинице. То су слова (наставник их исписује на табли) Uu, Ss, Šš

Ученици проналазе та слова у азбуци и абецеди и решавају задатке 12 и 13 у уџбенику *Учим латиницу*.

Провера урађеног, рад у пару, исправљање грешака.

Пишемо и читамо текст са новонаученим словима

Ученици преписују, а затим читају прву строфу песме *У шуми у јесен* (*Учим латиницу*, задатак 14, стр. 17).

Домаћи задатак – наставити рад код куће и преписати латиницом и другу строфу.

97. Књижевност – обрада

ТРИ БРАТА – браћа Грим

Циљеви часа остваривање дубљег доживљаја бајке, развијање запажања, упоређивања, закључивања, богаћење маште, неговање правичности, искрености, солидарности

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Чишанка

Мотивација

Ученичко препричавање народне приповетке *Седм њрушова*, оживљавање проблема несложне браће (појачавање доживљаја контрастним поступком).

Најава бајке *Три брата* браће Јакоба и Вилхелма Грима и наставниково интерпретативно читање бајке

Ученичко изражавање доживљаја – могући наставникови подстицаји:

О чему сте размишљали док сте слушали бајку?

Коме сте се и чему дивили?

Који је брат, према вашем мишљењу, био највештији?

За којег сте брата навијали?

Према почетку бајке, какав сте крај очекивали?

По чему се браћа у овој бајци разликују од браће у неким другим бајкама и причама?

Читање ученика (штафетно) ради продубљивања доживљаја

Истраживачки задаци: ученици треба да уоче шта се у бајци стварно могло догодити, као и да издвоје чудесне догађаје.

Тумачење бајке

У интерпретацији бајке, ученици треба да открију преплитање реалног и фантастичног у њеној грађи, да уоче превагу реалистичких детаља –

очево сиромаштво, подједнака љубав према синовима, жеља сваког сина да наследи очеву кућу, учење заната, братска љубав. Ученици треба да уоче особине ликова (поступци, говор, размишљање) и открију поруке бајке.

Рад на тексту темељити на методичкој апаратури у *Чишњанци*, стр. 36.

- Какви су односи у породици описаној у бајци?
- Који је проблем стајао пред оцем?
- Који синови, у животу и причама, најчешће наслеђују очеву имовину? Је ли то можда разлог што међу браћом постоји неслога?
- Како је поступио отац у овој бајци? Шта ви мислите о његовом поступку?
- С којим жељама браћа одлазе у свет?
- Чиме објашњавате њихову упорност, издржљивост и одрицања у усавршавању заната који су изабрали?
- У којем се тренутку радња бајке одваја од стварности?
- Шта је у бајци немогуће?
- Да ли је крај бајке онакав какав сте очекивали? Објасните.
- Како је, у ствари, отац подстакао синове да постану вредни мајстори и да се обогате?

Домаћи задатак

Прочитати бајку код куће, поделити је на мање целине, дати наслов целинама.

98. Књижевност – обрада

ТРИ БРАТА – браћа Грим

Циљеви часа даљи рад на карактеризацији ликова, откривање порука, уочавање фабуле, одређивање мањих целина у причи, препричавања

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалогска, текстовна

Средства *Чишњанка*, табла

Мотивација

Ученичко читање текста

Тумачење текста – даљи рад на карактеризацији ликова и откривању порука

Могући наставнички подстицаји:

– Које особине бисте везали за уз очев лик у бајци: добар, мудар, неискан, праведан, неодлучан, скроман, плашљив? Образложите избор његовим понашањем у бајци.

– Које особине имају браћа?
– Колика је њихова међусобна љубав? Пронађите место у бајци које о томе најбоље говори.

– Шта је, по вашем мишљењу, највише допринело њиховој слози: братска љубав, подједнака очева љубав, сиромаштво, подједнаке шансе, успех који зависи од личног залагања и труда, раздвојеност, очева смрт? Објасните свој одговор.

– Шта сте лепо научили из ове бајке:
о срећи и задовољству,
о успеху у животу,
о слози,
о скромности и истрајности,
о љубави и поштовању?

Одређивање мањих целина у тексту, давање подналова (према домаћем задатку):

Могући поднаслови:

– Очеу кућу ће наследити син који постане најбољи мајстор;
– Синови одлазе у свет и уче различите занате;
– По повратку кући, сваки син показује своју вештину;
– Отац оставља кућу трећем брату – мачеваоцу;
– Браћа одлучују да сви живе у истој кући.

Препричавање бајке

Један ученик препричава бајку према поднасловима који служе као план за препричавање.

Домаћи задатак

После анализе препричавања, уз наставникове сугестије, ученици се код куће припремају за детаљно препричавање бајке према заједничком плану.

99. Језичка култура – вежбање

ТРИ БРАТА – препричавање; латиничко С, Џ, Ћ

Циљеви часа детаљно препричавање према заједничком плану, упознавање нових слова латинице Ц, Ч, Ћ

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка

Средства план препричавања, Учим латиницу

Мотивација

Разговор о бајкама и бајкама браће Грим

Наставник упознаје ученике са подацима да су браћа Грим сакупили и објавили око 200 немачких народних бајки, од којих су неке познате деци

широм света (*Вук и седам јарића, Ивица и Марица, Пейељуја, Црвенкаја, Снежана, Трнова Ружица*).

Ученици изражавају доживљаје поменутих Гримових бајки.

Наставник истиче, да, за разлику од поменутих бајки, које су ближе детету предшколског узраста, бајка *Три браћџа* припада оној групи Гримових бајки у којима преовлађују догађаји из стварног живота, које говоре о обичним људима и њиховим жељама.

(Ако сматра да је прилика, наставник може упознати ученике да је познанство са браћом Грим утицало на Вука Караџића и његов рад на сакупљању народних умотворина. Јакоб Грим је знао српски језик и преводио је наше народне песме на немачки.)

Наставник подстиче ученике на уопштавања:

- у бајкама се стварни свет преплиће са фантастичним светом,
- време и простор су неодређени,
- читалац не открива имена ликова ни њихов изглед,
- ликове упознаје помоћу њихових поступака
- догађаји и особине ликова у бајкама су најчешће преувеличани,
- бајке имају срећан крај.

Разговор о бајци *Три браћџа*

Препричавање бајке *Три браћџа* према насловима целина, утврђеним на претходном часу (У првом препричавању може бити укључено више ученика – сваки ученик препричава део бајке у складу са насловом целине.)

Коментарисање, допуњавање, вредновање

Најава учења нових штампаних латиничних слова Ц, Ч, Ћ

Индивидуални рад на задатку 15 у уџбенику *Учим латиницу*, стр. 19.

Домаћи задатак – урадити задатак бр. 16 (*Учим латиницу*, стр. 19)

100. Језик – обрада

УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова Vv, Bb

Циљџеви часа вежбање научених слова Ц, Ч, Ћ и упознавање нових латиничних слова, писање и читање

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методџе монолошка, дијалошка, текстовна

Средствџа *Учим латиницу, Настџавни листџови*

Мотивација

Фонолошка игра (ортоепска вежба)

Ученици извлаче картоне на којима се налазе народне брзалице. Њихов задатак је да их изговоре што брже:

Могући избор брзалица:
 Црвена крвца из срца врца...
 Црква и пред црквом претцрквац...
 Црн јарац, црн трн, црн брсти трн...
 Разрасте ли се орашчић у вршчић...
 Четири чавчића на чанчићу чучећи чијућу...
 Чоканчићем ћеш ме, чоканчићем ћу те...

Групни рад на наставним листићима (латиница)

Упиши слова Ц, Ч или Ћ, напиши реч:
 -- аша -- есма --ук --ентар --ебе --ипела
 ру--ак ма--а ли--е ма--ка во--е и--и
 мо-- ма-- кола-- кола-- но-- шпри--

Диктат: писање (потом и читање) брзалице (латиница):

Чоканчићем ћеш ме, чоканчићем ћу те...

Најава учења нових штампаних слова латинице V и B, записивање на табли.

Индивидуални рад на задатку 21 у уџбенику *Учим латиницу*

Писање и читање – рад на задатку 22 и 23 (*Учим латиницу*, стр. 23) – преписати прве две реченице и сва имена.

Диктат (латиница):

Миша учи у соби. Маја чита новине.

Уочавање главних делова реченице. Подвлачење субјекта и предиката.

Домаћи задатак – вежбати читање латиничног текста (*Субоџа, Наставни листови*, стр. 64)

101. Књижевност – обрада

ЈЕДНОГА ДАНА – Љубивоје Ршумовић

<i>Циљеве часа</i>	доживљавање песме, подстицање чулног и поетског сензитивитета, развој запажања и критичког процењивања
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка

Мотивација

Разговор који се заснива на непосредном ученичком искуству о раду и значају рада у човековом животу, о стрпљивости и упорности које су потребне за сваки успех (у школи, спорту, игри).

Најава песме која на необичан начин говори о томе

Наставниково интерпретативно читање песме *Једнога дана*
 Саопштавање доживљаја песме
 Наставникови подстицаји:
 Какво расположење ствара песма?
 Шта је у песми смешно?
 Шта је и смешно и тужно?
 Чиме се песник игра?
 Иако је песма замишљена као игра, шта се из ње може научити?
 Ученичко читање песме у себи ради продубљивања доживљаја
 Тумачење песме
 У тумачењу песме користити подстицаје из *Чишћанке* (стр. 53)
 Песма се може анализирати по сликама (строфама);
 Уочити градицију у низању слика – први готован је сео и одлучно ре-
 као да презире рад, други му се придружио, трећи је легао, четврти је про-
 нашао хлад, пети је већ спавао, шестога је мрзело и да прича.
 Код седмог готована нема одлучности да се не не ради. Зашто?
 Ко изговара реченицу у последњој строфи? Како разумете стихове
прошло је време измоставања?
 Приликом откривања порука песме, могу се користити одговарајуће
 народне пословице:
 Које народне пословице одговарају порукама песме (Лењост је најгора
 болест, Сит гладном не верује, Ко ради, не боји се глади, Сит весео, гладан
 плакао, Чистоћа је пола здравља)?
 У завршном делу часа прочитати народну ругалицу која се пева ономе
 ко је гладан, коментарисати је и повезати са песмом.

102. Језичка култура – вежбање

ЈЕДНОГА ДАНА – вежбање изражајног читања

<i>Циљеви часа</i>	вежбање изражајног читања, уочавање узвичних реченица и начина њиховог изговора, слушање и вредновање говора, богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Чишћанка</i> , <i>Српски језик</i>

Мотивација

Ученичко читање песме *Једнога дана*

Уочавање да у песми постоји више гласова:

– глас песника,

– гласови готована,

– глас гаврана.

Читање песникових речи:

Утврђивање да нас он обавештава о томе шта се догодило пре седам дана када се срело седам готована, препознавање обавештајне реченице (тачка на њеном крају).

Уочавање реченица које изговарају готовани:

Презирем рад! Презирем труд! Нек ради онај ко је луд! Има времена још сам млад! Ја сам гладан! Разговор о садржини тих реченица, о узви-
чнику на крају. Утврђивање да неки готовани о раду говоре са осећањем
сигурности и одлучности, неки са презиром (крајњим омаловажавањем),
неки са очајањем (Ја сам гладан!)

Са каквим осећањем гавран изговара своје речи?

(Ученицима скренути пажњу да се не узвикују све узвичне реченице
(нпр. реченицу Нек ради онај ко је луд! треба изговорити крајње нехајно.)

Вежбање изражајног читања – ученици се труде да реченице изговарају
у складу са осећањем које оне изражавају.

Слушање и критичко процењивање (вредновање) изражајног читања.

У завршном делу часа, ученици, у пару, упознају речи којима се именују
осећања (*Српски језик*, стр. 13), а затим треба да одреде која осећања изра-
жавају реченице и да их тако прочитају (вежбање бр. 1, *Српски језик*,
стр. 12)

Домаћи задатак (према *Српском језику*, стр. 16): Прочитајте осећања
на лицима девојчица и дечака. Замислите шта им се могло догодити. При-
премите се да по једној слици испричате причу.

103. Језик – обрада

УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова Р, R, G

Циљеви часа говорна вежба (причање по датој слици), учење нових
штампаних слова латинице

Облици рада фронтални, индивидуални, у пару

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства *Српски језик, Учим латиницу*

Мотивација

Подсећање на домаћи задатак, посматрање слика, препознавање осе-
ћања, давање имена девојчицама и дечацима

Причање приче према изабраним сликама; слушање, коментарисање,
вредновање.

Најава нове наставне јединице – учење латиничних слова П, Р, Г

Замислимо да се девојчице зову Весна и Беба, а дечаки Горан, Раша и Петар. Имена дечака не бисмо могли написати јер још нисмо научили латинична слова П, Р и Г. Сад ћемо их научити.

Уочавање штампаних слова П, Р и Г у азбуци и абецеди

Наставник и на табли показује облик ових слова, коментарише њихову графичку структуру и начин писања.

Индивидуални рад на задацима 24, 25 и 26. у уџбенику *Учим латиницу*, стр. 25.

Провера урађеног, у паровима.

Диктат (латиница):

Горан и Петар су поранили. И Раша је рано устао. Само мачак Григорије спава.

Контрола, прво у пару, затим на нивоу целог одељења.

Домаћи задатак – урадити вежбу 28, *Учим латиницу*, стр. 27.

104. Језичка култура – вежбање

ЈЕДНОГА ДАНА – казивање напамет научених стихова

Циљеви часа неговање језичке културе, слушање и вредновање говора других

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка

Средства *Наставни лисћови*

Мотивација

Читање латиничног текста *Једнога дана*

Кратак разговор о тексту: препознавање у тексту и сопствених расположења и понашања суботом, закључивање да дани када ништа не треба да се ради нису увек најлепши дани или сл.

Повезивање текста са обрађеном песмом *Једнога дана*. Кратко подсећање на садржину песме, ликове који се у њој појављују, њихово понашање, ранија запажања о томе како изговарати поједине стихове у складу са осећањима ликова.

Ученичко казивање напамет научене песме

Док један ученик рецитије, остали пажљиво слушају и запажају, потом коментаришу и вреднују говорну интерпретацију песме.

У завршном делу часа, може се текст говорити по улогама (песник, готовани, гавран), а ако су ученици расположени, може се направити и сценска импровизација, где би изговорене речи биле праћене одговарајућом мимиком, гестовима и кретњима.

Домаћи задатак – прочитати драмски текст *Сйара слика на зиду* Драгана Лукића (*Чишанка*, стр. 73)

105. Књижевност – обрада

СТАРА СЛИКА НА ЗИДУ – Драган Лукић

Циљеви часа даљи рад на препознавању одлика драмског текста, – драмски јунак, драмска радња, драмски сукоб, дијалог

Облици рада фронтални, индивидуални, групни, у пару

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства *Чишанка*

Мотивација

Пантомимска игра – Препознај шта радим, препознај шта осећам

Игра се може организовати фронтално – сви ученици погађају представљено или симултано, у паровима.

Најава и интерпретативно читање текста

Као и код претходног драмског текста наставник не чита имена лица, нити пишчеве напомене (дидаскалије). То од наставника захтева посебну припрему за интерпретативно читање и тонско нијансирање различитих дејичких гласова. Он једино, после најаве драмског текста треба да упозна ученике (слушаоце) са ликовима у драмској радњи, местом и временом када се она дешава, почетном сликом (ситуацијом). То може изгледати овако:

Радња ове драмске игре одвија се једног хладног фебруарског дана. Пошто су завршили своје домаће задатке, Јоца, Јелица и Сима дошли су код свог друга Владе да се играју. Али Влада је био нервозан, нешто је тражио.

Ученичко изражавање доживљаја

Какво расположење изазива овај драмски текст?

Шта вам је у тексту било смешно?

Шта мислите о Владином понашању?

А о игри његових другова?

Како бисте се ви понашали да сте: на Владином месту; да сте на месту једног од његових другова?

Ученичко читање текста по улогама, ради продубљавања доживљаја и уочавања промене осећања и расположења главног јунака

Тумачење текста

У тумачењу текста поћи од подстицаја у *Чишанци* (стр. 76):

– препознати у њему особине драмског текста,

– уочити ликове и главног јунака,

– одредити разлог „сукоба“ (другови су хтели да се играју, а Влада није био расположен за игру,
 – објаснити како су се ипак играли,
 – одговорити на питање које су се дечје игре играли (тражење скривеног предмета: топло–хладно),
 испричати правила те игре

Домаћи задатак – ученици треба да се присете игара којих се играју са друговима, у кући; да се припреме да на једном од наредних часова говоре о својој омиљеној игри. Подсетник (или план) за причање: Како се зове игра, колико играча учествује у њој, како се игра (правила игре), ко је победник у игри.

106. Књижевност – обрада

СТАРА СЛИКА НА ЗИДУ – Драган Лукић

Циљеви часа даљи рад на драмском тексту, ликови – понашање, говор, осећања

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Читаљанка

Мотивација

Читање текста по улогама

Рад на тексту

Уочавање промене осећања и расположења главног јунака током одвијања драмске радње – рад у групама

Када је Влада био:

- нервозан и расејан – 1. група,
- тужан и покуњен – 2. група,
- изненађен и збуњен – 3. група,
- љут – 4. група,
- весео и радостан – 5. група.

Свака група означава одговарајуће место у драмском тексту, њен представник чита карактеристичне реплике које показују дато осећање и тумачи их.

Драмска импровизација

Група или групе ученика сценски представљају драмски текст у мери у којој су га запамтили, доживели и разумели.

Коментарисање и вредновање импровизација

Домаћи задатак
Прочитати текст у *Читанци* под насловом *Вежбајмо изражавање*, стр. 76.

Објаснити (у свесци) значење израза:
– земља му гори под ногама (налази се у тешкој ситуацији, опасном положају),
– од неба до земље (веома много, као у примеру волим те од неба до земље).

107. Језик – обрада

УЧИМО ЛАТИНИЦУ – штампана слова D, Dž, Ђ

<i>Циљеви часа</i>	упознавање са новим штампаним словима латинице, писање и читање
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка
<i>Средства</i>	Учим латиницу

Мотивација

Говорна вежба, према ранијем задатку – Причамо о нашим омиљеним играма

Ученици причају о различитим играма које се могу играти у кући, описују њихова правила, истичу шта је у игри посебно занимљиво, такмичарски карактер, одређивање победника у игри. Једна погодна игра може се одиграти у одељењу.

Лексичко-семантичка игра

На слово, на слово...

Ученици треба да нанижу (изговоре или напишу) што више глагола који почињу гласом (словом) Д; затим што више заједничких именица које у себи имају глас (слово) Џ; и именица које почињу гласом Ђ. Уколико се наставник определи за писмену вежбу, рад се може организовати по групама.

Најава наставне јединице, записивање слова на табли

Проналажење слова Д, Џ и Ђ у абецеди, уочавање сличности и разлика

Индивидуални рад на задацима 30 и 33, Учим латиницу

Провера урађеног у пару, читање написаног

Домаћи задатак – урадити вежбу 34 у уџбенику *Учим латиницу*, стр. 31.

Завршни део часа – Хајде још да се играмо

CD-ROM *Узми миша један круї – Буди дејектив у блоку Пронађи* скривено садржи пет одговарајућих вежби.

108. Књижевност – обрада

ШАРЕНОРЕПА – Гроздана Олујић

<i>Циљеви часа</i>	остваривање дубљег доживљаја бајке и уживања у њеној лепоти, развијање емпатије, развој запажања, увиђање односа међу ликовима, подстицање стваралачке маште и читалачке радозналости
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Чишанка

(Пошто је текст бајке изразито дуг, препоручује се његово упознавање у два дела. На првом часу чита се бајка до тигровог бекства из зоолошког врта.)

Мотивација

Разговор о пријатељству деце и животиња на основу ученичког непосредног искуства. Ученици причају о кућним љубимцима, описују их, описују међусобне односе, показивање симпатија, верности и сл.

Најава и интерпретативно читање бајке

Саопштавање доживљаја

Могући наставникови подстицаји:

У наставку приче десиће се право чудо, али и у овом прочитаном делу има много тога необичног. Шта је вама било необично? Шта вас је посебно зачудило? По чему се плавокоса девојчица разликовала од друге деце? У причи се о томе ништа не каже, али шта је, по вашем мишљењу, везало девојчицу и тигра?

Ученичко читање текста (штафетно – сваки ученик чита по један пасус)

Истраживачки задаци: обратити пажњу на понашање девојчице и тигра пре и после мајчине забране.

Тумачење бајке

(У тумачењу користити и методичке подстицаје у *Чишанци*, стр. 49)

– Пронађите места (реченице) у причи која показују наклоност девојчице према тигру (редовно долазила пред његов кавез, остајала крај њега до одласка, нежно га гледала, тражила да га помилује, била опчињена његовим репом, гледала с тугом заробљену звер); шта нам она говоре о девојичиним осећањима?

– Како се тигар понашао у присуству девојчице? Пронађите у тексту места која говоре о томе и одговорите (њушке ослоњене о шапе, лежао је и прео, пружао шапу девојчици – постајао је питом попут мачке);

– Шта се чинило чувару?

– Шта мислите о мајчиној љубомори?

– Шта се догодило са девојчицом када јој је забрањен одлазак у зоолошки врт?

– Како је тигру било без девојчице? Како се понашао?

– Једне ноћи, пред зору, чувар је, пробуђен тигровим урликом, затекао празан кавез. Није тигар врабац, па да излети кроз решетке – помислио је. Шта ви мислите, шта се догодило?

Пошто неколико ученика каже своје мишљење, наставник похваљује креативне идеје и упућује ученике да други део приче прочитају код куће и припреме се за разговор на следећем часу.

109. Књижевност – обрада

ШАРЕНОРЕПА – Гроздана Олујић

Циљеви часа даљи рад на анализи ликова, откривање порука бајке, препознавање стварног и чудесног

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалогска, текстовна

Средства Читањка

Мотивација

Разговор о ученичким доживљајима после прочитане бајке у целини:

По чему сте препознали да је ова прича бајка? Шта је у причи стварно, шта је немогуће? Је ли крај бајке у складу са вашим очекивањима? Објасните.

Даљи рад на тумачењу бајке

– Када је тигар нестао, шта се догодило у девојчициној соби?

– Ко је Шаренорепа?

– Шта о Шаренорепој мисли девојчицина мајка?

– Зашто одрасли (мајка, чувар) не могу дуго да мисле о стварима које их збуњују? Шта је за мајку било важно?

– Како дружење са Шаренорепом утиче на девојчицино здравље?

– Када је Шаренорепа нестала? Како то разумете?

– Поруке бајке могу се откривати питањима:

Шта смо из ове бајке сазнали о дечјим потребама? У чему се понекад не разумеју одрасли и деца? Зашто деца воле животиње? Мислите ли да деца боље разумеју животиње од одраслих? Шта о томе каже ова бајка?

Пријатељство између детета и тигра могуће је: само у дечјој машти; само ако дете упозна тигра у природној средини; само ако се тигар претвори у шаренорепу мацу?

Лексичко-семантичка вежба (са циљем продубљивања ученичког доживљаја бајке)

Рад на вежбама у *Чишњаници*, стр. 49 (*Вежбајмо изражавање*)

Домаћи задатак

Ученици треба да напишу састав у коме ће представити своју омиљену животињу (било да је у питању кућни љубимац, животиња коју би желели да имају, коју највише воле да гледају у документарним филмовима и серијама, било да је реч о лику из цртаног филма и сл.). Наслов састава је *Упознаћу вас са _____* (Цекијем, корњачом Цецом, Лалом Гатором, Леом, Душком Дугоушком и сл.).

110. Језичка култура – вежбање

УПОЗНАЋУ ВАС СА МОЈОМ ОМИЉЕНОМ ЖИВОТИЊОМ – писмена вежба

Циљеви часа неговање језичке културе, језичког сензибилитета, уочавање битних својстава онога што се описује, поступно овладавање техником описивања

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалогска, ученичких радова

Средства домаћи задаци

Мотивација

Кратак разговор о домаћем задатку, утврђивање да ли су га сви написали, преглед животиња о којима су писали (према њему, наставник може направити распоред читања задатака и обезбедити разноврсност у приступу теми).

Читање, анализа и вредновање домаћих задатака (према раније датим препорукама)

Изразито успео рад наставник може послати дечјем листу који ученици примају.

У завршном делу часа – компјутерске игрице везане за животиње

CD-ROM *Узми миша један круи – Буди гејшекиив*, блок *Пронађи скривено*.

111. Систематизација наставне теме

СВЕ ВРЕДНЕ СТВАРИ

<i>Циљеви часа</i>	сумирање пређеног градива, утврђивање и вежбање са-знатог, прихватање признатих вредности
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, радионички
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска
<i>Средства</i>	Читанка, наставни листићи

Мотивација

Наставник подсећа ученике да су на двадесетак претходних часова говорили о важним стварима.

Говорили смо о...

Ученици допуњавају: ... о светом Сави, о знању, о слози, о заштити животне средине, о љубави према животињама, о раду, упорности и залагању, о другарству...

Научили смо...

... да је знање важно, да је важно другарство, да је важна игра... научили смо велики број слова латинице, једну лепу песму напамет, да су главни делови реченице субјекат и предикат, да именице имају различите облике да означе јединину и множину...

И на овом часу размишљаћемо о важним стварима и вежбати научено.

Наставниково интерпретативно читање текста *Ценовник* Душана Радовића, *Читанка*, стр. 79.

Наставник позива ученике да одговоре на питања постављена у тексту (изражавање доживљаја).

Рад у групама (на наставним листићима)

– Допуните списак највреднијих, најважнијих и најлепших ствари.

Читање, коментарисање, допуњавање, вредновање урађеног

– Пронађите у тексту и препишите три именице у једнини. Допишите и њихове облике у множини.

Читање и евентуално исправљање

Сваки ученик из групе треба да из текста препише једну именицу латиницом (цвркут, птица, цена, сат, метар, Сунце, цвеће, река, ушће)

Провера тачности урађеног

У завршном делу часа – Одгонетамо шта је на свету НАЈ...

1. група – Шта је најбрже на свету?

2. група – Шта је најбеље на свету?

3. група – Шта је најцрње на свету?

4. група – Шта је најслађе на свету?

5. група – Шта је на свету и најбоље и најгоре?

Одгонетање и образлагање одгонетке.

112. Провера знања

ЗНАЊЕ ЈЕ ВРЕДНОСТ

Циљеви часа	провера наученог
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	тест
Средства	наставни листић

Могући задаци за проверу знања

1. Допуни!

име њисца _____ назив њексиа _____

Гроздана Олујић _____

Једнога дана _____

Драган Лукић _____

Еколошка азбука _____

2. Реченица: Лако је грабити онде где нема ко да чува, кад се чувари међу собом свађају. – налази се у причи:

а) Свети Сава гради њрозоре

б) Седам њруиова

в) Три брата

3. Текст Сџара слика на зиду је:

а) шаљива прича

б) бајка

в) драмски текст

4. Који лик није из бајке Шаренореиа?

а) тигар

б) лав

в) девојчица

г) чувар зоолошког врта

5. Песма Марко Краљевић и соко могла би да се зове:

а) Тешко свуда своме без својега

б) Добро се добрим враћа

в) На муци се познају јунаци

г) Марко Краљевић и вила

6. Подвуци у реченици именице у множини!

Сунце је својим топлим зрацима обасјало поља, шуме и пропланке.

7. Уз дате речи, допиши њихове одговарајуће облике у једнини или множини!

јаје – _____ брод – _____ корпе – _____

лавови – _____ возач – _____ ђаци – _____

8. У ћирилицы и латиницы исто се пишу штампана велика и мала слова:

а) А, Е, Т б) А, Е, О в) А, О, К

9. Као ћирилично слово Р пише се латинично: а) слово Б б) слово Г в) слово П

10. Препиши латиницом: Вук и Јана се играју у соби. И мама и тата су у кући. Бака штрика чарапе.

113. Анализа йровере знања

КОЛИКО ЗНАМО – ТОЛИКО ВРЕДИМО

<i>Циљеви часа</i>	утврђивање нивоа наученог, подстицање жеље за учењем
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Метйоде</i>	монолошка, дијалошка
<i>Средствa</i>	ученички радови, графофолија са тачним одговорима

(После прегледања и оцењивања ученичких радова, наставник утврђује на која питања су ученици нетачно одговарали, где су највише грешили и којим питањима у наредном периоду треба поклонити више времена и вежбања.)

У приступном разговору, наставник истиче оно што је добро урађено, а потом скреће пажњу на оно што није научено, што је ученицима остало нејасно, што није увежбано. Томе ће се у наредном месецу поклонити већа пажња, а неке ствари биће увежбаване и на овом часу.

На графоскопу се пројектују тачни одговори.

Ученици упоређују своје одговоре са тачним решењима, коментаришу, допуњују, исправљају.

Наставник, уз помоћ ученика који су тачно одговорили, објашњава, тумачи, исправља и илуструје задатке новим примерима.

Домаћи задатак – Научићемо сами нова слова латинице З и Ж (Задатак није тежак јер су облик слова ученици већ имали у слову Ц. Поред вежбе 35 у уџбенику *Учим латиницу*, ученици треба да напишу по пет речи које почињу овим словима).

6. наставна тема

ХАЈДЕ ДА УЧИМО

Месец: март	Број часова:	20
	Књижевност:	7
	Језик:	7
	Језичка култура:	4
Провера знања, анализа и провере знања, систематизација:		2

Васпитно-образовни задаци

Општи

Развијање осећања љубави, сарадње и упућености једних на друге међу члановима породице; неговање поштовања личности и старијих и деце, показивање пажње и привржености

Поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења

Подстицање ученика на самосталан рад и учење, али и неговање спремности да се од друга затражи помоћ, као и да се другу пружи помоћ, да се радује заједничком успеху

Књижевност

Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевних и некњижевних текстова

Развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности

Уочавање тока радње (фабуле), места и времена одвијања догађаја, уочавање главног и споредног, главних и споредних ликова, откривање порука

Уочавање и издвајање ужих целина у тексту, одређивање подналова

Даље упознавање особина драмског текста и басне

Перманентно подстицање ученика на дружење са књигом

Језик

Учење латинице

Род именица

Разликовање основних глаголских облика за исказивање садашњег, прошлог и будућег времена

Обнављање и утврђивање знања о именицама и глаголима

Језичка култура

Даљи рад на неговању језичке културе путем ортоепских и ортографских вежбања, вежбања читања и сценског представљања

Препричавање путем одговора на питања; препричавање по плану; причање на основу задатих речи, описивање

Писање честитке

Скица за најаву шесте наставне теме

Досад смо у другом полугодишту читали и разговарали о вредним стварима у животу, о племенитим, паметним и мудрим људима и њиховим поступцима. Предлажем да наставимо да јачамо наша знања и негујемо наше способности. Зато вас позивам – хајде да учимо, да учимо нове песме и приче, да упознајемо нове пријатеље, да упознајемо боље наш језик, да наставимо да учимо латиницу, да негујемо свој говор.

Ваш задатак ће бити да напишете честитку мами за празник и да нас упознате са својом мамом, да испричате причу о псу који је био са мачком у свађи, да одглумите нешто смешно...

114. *Језик – обрада*

ДА ОБРАДУЈЕМО МАМУ – научена (Z, Ž) и нова слова латинице L, Lj

<i>Циљеви часа</i>	прегледање текстова у дејим листовима, трагање за најлепшом песмом или причом о мами, увежбавање слова З и Ж, учење нових слова латинице – Л и Љ
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	дејја штампа, <i>Учим латиницу</i>

Мотивација

Провера урађеног домаћег задатка

Вежбање, у пару

Препознавање латиничних слова З и Ж у текстовима *Све је зелено* и *Све је жуто* (*Учим латиницу*, стр. 34)

Један ученик подвлачи све речи у којима се налази слово З, а други оне у којима се налази слово Ж, размена – допуњавање, исправљање. Неколико ученика чита подвучене речи.

Ученици прегледају листове за децу и уочавају текстове који су везани за мајку и 8. март.

Читање, коментарисање и тумачење појединих текстова.

Препричавање текстова које ученици препоручују друговима да прочитају.

Упознавање нових слова абедице – Л и Љ

Рад на задацима 39 и 42 (*Учим латиницу*, стр. 35)

Провера урађеног

Читање латиничног текста *Пљуска, љуска* (*Учим латиницу*, стр. 36)

Домаћи задатак – Прочитати текст *Што се Љубица љути* и преписати га у свеску (*Наставни листови*, стр. 65)

115. Књижевност – обрада

ПЕСМА ЗА МАМИНЕ ОЧИ – Мира Алечковић

Циљеви часа остваривање доживљаја песме, неговање љубави и поштовања према мајци

Облици рада фронтални, индивидуални

Метод монолошка, дијалошка, текстовна, брејнсторминг

Средства Чишанка

Мотивација

Прегледање домаћег задатка

Разговор о томе ко им понекад помаже у писању домаћих задатак (та-та, мама, бака, старији брат...); у чему им највише помаже мама; како то она ради; о чему најчешће разговарају са мамом и сл.

Најава и интерпретативно читање *Песме за мамине очи* Мира Алечковић

Саопштавање доживљаја

Ученичко изражавање доживљаја може бити подстакнуто, после краће емоционалне паузе, наставниковим понављањем последњег стиха и отварањем даљег набрајања (Хвала ти, мајко мила, за...).

Ученичко доживљајно читање песме у себи

Пре читања, наставник упућује ученике на шта у песми посебно да обрате пажњу (први налог у *Чишанци*, стр. 9).

Тумачење песме

У тумачењу песме користити апаратуру из *Чишанке*.

Додатни подстицаји:

– Када су мамине очи брижне?

– Када мајка не спава? Када се боји?

– Зашто она крије сузе од детета?

– Због чега песма носи наслов *Песма за мамине очи*?

– Како је могла другачије да се зове?

– Прочитајте поново последња три стиха у песми. Шта се налази у кругу тог СВЕ (све што си ми дала, рекла)?

– Изражавајући захвалност мајци, песникиња је истовремено и описала своју маму. Каква је она?

Наставник црта на табли круг, у кругу уписује реч мајка; уз линије (попут сунчевих зрака) уписује особине које ученици предлажу (мила, брижна, блага, нежна, стрпљива, добра, вредна, пуна разумевања...), а ученици то исто чине у својим свескама.

У завршном делу часа – повезивање песме са ученичким непосредним искуством – разговор на тему како се другачије мајци може „рећи“ хвала. Шта они чине да обрадују маму?

116. Књижевност – утврђивање

ПЕСМА ЗА МАМИНЕ ОЧИ – Мира Алечковић

Циљеви часа продубљивање доживљаја песме, говорна вежба подстакнута доживљајем песме

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалогска, текстозна

Средства ЧИП-анка

Мотивација

Слушање музичке композиције на текст Душана Радовића *Најбоља мама на свету*

Ученичко читање *Песме за мамине очи*

Утврђивање онога што се о песми разговарало на претходном часу

Даљи рад на песми

Подстицање ученика да обрате пажњу на форму песме, да посматрају и уочавају:

- да је песма написана као једна строфа, није подељена у строфе;
- да је цела песма једна реченица, једина тачка се налази на крају песме;
- да су због тога сви стихови много више повезани међусобно;
- да су сви стихови чврсто повезани са последњим стихом.

Говорна вежба – описивање

Ученици треба да опишу своје маме. наставник их подстиче да то учине на најбољи начин, онако како маме то заслужују. Као неку врсту плана за описивање, наставник може на табли ставити подстицајне речи:

Моја мама је _____

Она _____

Када _____

Зато _____

Описивање, слушање, коментарисање, вредновање.

Домаћи задатак за наредну недељу – писмени састав на тему *Моја мама* (Испричаћу вам о својој мами, Док шетам с мамом, Моја мама уме да се игра...)

117. Језичка култура – вежбање

ЧЕСТИТКА ЗА МАМУ – писмена вежба; латиничка слова F и H

<i>Циљеви часа</i>	упознавање са словима латинице Ф и Х, увежбавање латинице, писање честитке латиницом
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару, групни
<i>Методе</i>	молошко, дијалошко
<i>Средства</i>	Учим латиницу, честитка

Мотивација

Сутра је (ускоро је) мамин празник

Кратак мотивациони разговор за писање честитке

Да обрадујемо маму, написаћемо јој честитку латиницом. Само да упознамо и последња два слова латинице.

Најава наставне јединице, записивање слова Ф и Х на табли

Препознавање датих слова у абецеди, рад на задатку 43 у уџбенику
Учим латиницу, стр. 37.

Писање речи и краћих реченица са датим словима

(Ф – као фотеља, као, фењер, као фудбал, као...

Х – као хвала, као хлеб, као храна, као...

Филип свира фрулу.

Хана свира харфу.)

Хвала мами!

Састављање тематског речника, у групама:

(Мама, празник, Осми март, драга, срећан, лепо, желим, хвала, проведи, радовати, изненадити...)

Читање, коментарисање, допуњавање вредновање.

Индивидуални рад – писање поруке (најбоље на честиткама које су ученици сами направили на часовима ликовне културе).

Ученици који желе своју честитку могу прочитати друговима.

118. Језичка култура – вежбање

МОЈА МАМА – домаћи задатак

<i>Циљеви часа</i>	вежбање у описивању лика, анализа домаћих задатака, увежбавање латинице
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, ученичких радова
<i>Средства</i>	домаћи задаци, наставни листићи

Мотивација

Диктат за проверу знања штампаних слова латинице. Диктат ученици раде на наставном листићу, које наставник сакупља и прегледа код куће.

(Текст песме Душана Радовића наводимо у целини, а наставник ће проценити колико ће стихова искористити за диктат.)

Одликовања за Осми марш

Мами која има много деце

Мами чија су деца добра

Мами која чува своје родитеље

Мами која воли и другу децу

Мами која не кука

Мами која воли што је мама

Мами која се не каје

Мами која има времена

Моја мама (Испричаћу вам о својој мами, Док шетам с мамом, Моја мама уме да се игра...)

Читање, анализа и вредновање ученичких домаћих задатака у складу са већ познатим методичким стандардима. Пошто су се ученици поделили за различите наслове (различита тежишта теме о мајци), у анализи обратити пажњу на адекватан одговор.

119. Књижевност – обрада

ДВА ПИСМА – Александар Поповић

<i>Циљеви часа</i>	доживљавање драмског текста, даљи рад на увођењу ученика у појмове дијалог, драмска радња, сцена
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка

Мотивација

Приступни разговор о драмским текстовима који су ученици упознали у школи, о позоришној или луткарској представи, о дечјој драми коју су недавно гледали на телевизији или слушали на радију.

Најава и наставниково интерпретативно читање текста

Најава садржи и уводну напомену о месту дешавања и ликовима. Наставник, као и у претходним случајевима не чита имена лица, ни дида-скалије. Ефекат оваквог читања треба да буде сличан као у радио драми. Потребно је тонско бојење маминог и Јоциног гласа.

Ученичко изражавање доживљаја драмског текста

Ко је написао прво писмо? Ко друго? Шта мисле о дечаку Јоци и његовом поступку? Шта је смешно?

Ученичко читање текста по улогама, у пару

Тумачење текста

(Користити методичке подстицаје у *Чишњаници*, стр. 93.)

На који начин је Јоца покушао да дође до шећера?

Шта из тога закључујете о Јоци?

Шта вам начин на који је писмо написано говори о Јоци?

Како је мама реаговала када је прочитала тобожње учитељево писмо?

Како разумете њене речи: Клин се клином избија?

Шта је писало у другом писму?

Како је мама реаговала пошто је прочитала друго писмо?

Како је реаговао Јоца? Шта је признао када је рекао: Други пут ћу па-зити?

Наставник даје упутства ученицима да читајући текст код куће посебну пажњу обратe на пишчева упутства глумцима, како би што боље читали текст по улогама на следећем часу.

120. Књижевност – утврђивање

ДВА ПИСМА – Александар Поповић

<i>Циљеви часа</i>	учавање тока драмске радње, понашања ликова, вежбање изражајног читања
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методe</i>	монологска, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Чишњанка</i>

Мотивација

Разговор о пишчевим упутствима глумцима у драмском тексту Два писма.

У разговору се утврђује: да се драмска радња одвија у дневној соби; да на почетку мама нешто ради, а Јоца се нестрпљиво врти око ње, не може да дочека време када уобичајено долази поштар; да Јоца и скакутањем показује своју радост када мајка оде по писмо...

Прављење плана текста у коме је изражен ток радње и промене у односима ликова

Јоца је убацио писмо у поштанско сандуче и нестрпљиво очекује да га мајка донесе;

Мајка је узела писмо и у сандучету оставила друго;

Мајка чита прво лажно учитељево писмо;

Јоца доноси друго писмо и покушава да га сакрије;

Мајка чита друго лажно учитељево писмо;

Мајка и Јоца се прећутно споразумевају.

Уочавање промене расположења и осећања ликова са променама у драмској радњи:

Мајка је, нпр. збуњена, а Јоца нестрпљив на почетку; мајка се претвара и понаша се као да заиста верује да је писмо учитељево, а Јоца радосно трчи по друго писмо, очекујући шећер итд.

Читање текста, у пару, по улогама

Ученици се труде да у читању реплика изразе уочена расположења и осећања ликова.

121. Језичка култура – вежбање

ДВА ПИСМА – драмска импровизација

<i>Циљеви часа</i>	сценско приказивање драмског текста, слушање и вредновање говора на сцени
<i>Облици рада</i>	фронтални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка
<i>Средства</i>	реквизити за сценско извођење

Мотивација

Договарање пред сценско приказивање драмског текста, одабирање реквизита и елемената костима за маму. Обавезни реквизити су два писма, а мама може читати књигу на почетку или мутити колаче или брисати посуђе (у првом случају мама може имати топлу мараму преко рамена, наочаре, у другом повезану кецељу).

Импровизовање сцене у учионици – за декор могу послужити наставников сто (ваза, чинија са бомбонама) и столица.

Неколико парова импровизује драмску игру. Пожељно је подстицати и ослобађати повученије и стидљивије ученике.

Ученике, који су публика, упутити да пажљиво прате сценску игру, али да слободно реагују смехом, јер је сценска игра смешна, а таква њихова реакција показује глумцима да добро изводе представу. На крају, као у правом позоришту, глумце треба наградити аплаузом.

После сваког извођења води се разговор о виђеном, о томе шта је било добро, шта је могло бити боље и сл. У њему учествују и глумци, говоре о томе како су се осећали у својим улогама. Пошто је у питању драмска импровизација, у овим разговорима подстицати креативност и слободу извођача и упућивати их да сценску игру изведу друкчије од претходног пара, онако како они мисле и осећају да треба.

На крају, проценити сва извођења, одабрати најбољу, почастити се бомбонама.

122. Језик – обрада

ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова А, Е, Ј, О, К, М, Т

Циљеви часа савладавање писаних слова латинице, неговање језичке културе, уочавање некњижевних речи и њихова замена језичким стандардом

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна

Средства Учим латиницу, Чишанка

Мотивација

Ученичко читање одломка из текста *Два писма* (писмо које је написао Јоца);

уочавање и исправљање грешака (према *Учимо наш језик – Чишанка*, стр. 93).

Ученици наводе и друге некњижевне речи које чују у својој околини и налазе им облик који одговара стандардном језику (на пример, наш'о, плакајући, седу, ћерати, ћед...)

Подстицање радозналости и воље да се науче писана слова латинице.

Рад на задацима 46, 47 и 48. у уџбенику *Учим латиницу*, стр. 49.

Наставник упућује ученике да посебну пажњу обрате писању малих слова к, м и т и великог Т, која се разликују од ћириличких. На табели исписује та слова, показује њихов облик и графичку структуру, начин писања.

Провера урађеног у пару.

Коментарисање и вредновање урађеног

Домаћи задатак – урадити вежбу 49 у уџбенику *Учим латиницу*, стр. 49.

123. Језик – обрада

РОД ИМЕНИЦА

<i>Циљеви часа</i>	уочавање именица различитог рода, вежбање читања латиничног текста
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Читанка</i> , илустрације, наставни листићи

Мотивација

Наставниково интерпретативно читање народне басне *Бик и зец*.

Кратак разговор о прочитаном:

Како се понашају животиње у овој причи? Чије особине показују?

Шта је бик највише желео?

Шта је зец мислио о његовој жељи?

Чему је зец поучио бика?

Ученичко читање текста (наглас)

Наставник показује слику бика, краве и телета.

У природи се бића разликују по роду. Нека су бића мушког, а нека женског рода. Код људи и неких животиња разлике у роду веома су видљиве. Мужјаци су обично већи и снажнији, женке су мање. Упоредите бика и краву, сетите се како изгледа лав, а како лавица.

У природи не постоји средњи род, али су родне разлике међу младунцима неуочљиве и неизразите, па кажемо да су младунци средњег рода.

И речи којима се именују бића разликују се по роду, неке именице су мушког, неке женског, а неке средњег рода.

Записивање наставне јединице на табли (изглед табле)

Род именица

мушки	женски	средњи
(тај)	(та)	(то)
петао	кокошка	пиле
мачак	мачка	маче
човек	жена	дете

За разлику од бића, предмети немају род, али именице које означавају имена предмета разликују се по роду. И код њих род одређујемо помоћу речи тај, та, то.

тај сунђер та креда то перо

Рад на наставним листићима

Ученици треба да попуне табелу именицама одговарајућег рода

Мушки род (тај)

Женски род (та)

Средњи род (то)

брат, сестра, бреза, паче, орах, дрво, кревет, ћебе, цвет, ждребе, ружа, столица

124. Језик – обрада

ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова N, Nj, I

Циљеви часа савладавање графичког облика нових писаних слова латинице, писање краћих реченица, вежбање употребе знака-ва интерпункције

Облици рада фронтални, индивидуални, у пару

Методе монолошка, дијалошка, показивања

Средства Учим латиницу, свеске, графофолија

Мотивација

Диктат (реченице са већ наученим писаним словима):

Ема је моја мајка.

А моја мајка је Маја.

Како је Јока?

А како је Мома, око моје?

Упоређивање урађеног са реченицама исписаним на графофолији.

Одређивање рода именица: Ема, мајка, Маја, Јока, Мома, око.

Најава учења нових писаних слова латинице

Упућивање да је поступак вежбања исти као код штампаних слова и да ће се поново сусрести са истим задацима.

Наставник на табли исписује нова писана слова латинице, указује на њихову графичку структуру и показује начин писања.

Индивидуални рад на задацима 50 и 51 у уџбенику *Учим латиницу*, стр. 51.

Провера урађеног, у пару, исправљање грешака.

Диктат:

Маме: мама Nena, мама Nina, мама Anja, мама Kata, мама Tinka.

Упознавање ученика са правописним правилом да се речи које се набрајају одвајају запетама, а да се испред речи којом се најављује набрајање пишу две тачке.

Домаћи задатак – урадити вежбу 52, *Учим латиницу*, стр. 51.

CD-ROM *Узми миша један круї – Донеси деци њлавої зеца*, у блоку *Деци зеца враїи* има вежбу о писању две тачке и запете у набрајању.

125. Књижевносї – обрада

ЛИСИЦА И ГАВРАН – народна басна

<i>Циљеви часа</i>	доживљавање и разумевање текста, увођење ученика у појам басне
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	Чишанка, графофолије

Мотивација

Приступни разговор о баснама (причама о животињама којих се сећају из првог разреда – *Цврчак и мрави*, *Две козе*, *Два јарца*, *Лав и миш*, *причи Бик и зец*).

Најава и интерпретативно читање басне *Лисица и гавран*

Ученичко саопштавање утисака – према подстицајима из *Чишанке* (*Хајде да разговарамо о басни*, стр. 67)

Ученичко истраживачко читање

Истраживачки задаци – запазите о чему ликови у басни размишљају, шта говоре, а шта чине.

Тумачење басне

– Зашто се гавран са нађеним сиром упутио на грану?

– Како је гавран држао сир у кљуну? Чег се бојао?

– Шта можете закључити: Гавран је на почетку приче врло опрезан,

Гавран је плашљив,

Гавран је себичан (на графофолији)

– Образложите закључак.

– А онда се дрвету привукла лисица. Покушајте да објасните шта то значи. Можете и да покажете. Које су биле лијине намере?

– Да ли је лисица представљала опасност за гаврана на грани? Да ли је могла да му отме сир?

– У причи му је ипак узела сир. Како је то урадила?

– Упоредите њен опис гаврана са гаврановим стварним изгледом.

– Зашто је лисица, у својој хвали, гаврану нашла баш ту ману да не уме да пева?

– Како објашњавате да опрезни гавран није препознао лијину намеру?

– Покушајте да се ставите у његову улогу и кажите зашто је гавран желео да увери лисицу како уме и да пева.

– Шта сад закључујемо о гаврану: Гавран је опрезан
Гавран је лаковеран
Гавран је уображен (на графофонији)

– Шта је лисица помислила бежећи са пленом? Прочитајте ту реченицу.

– Шта је, по вашем мишљењу, могао мислити гавран?

– Какву је поуку извукао? Је ли то поука ове басне.

Записивање поуке басне на табли и у свескама (латиницом).

126. Језичка култура – јоворна вежба

ЛИСИЦА И ГАВРАН – препричавање према плану

Циљеви часа уочавање редоследа догађаја у причи (фабуле), утврђивање плана препричавања, препричавање према плану, сценско представљање

Облици рада фронтални, индивидуални, у пару

Методе монолошка, дијалогска, текстовна

Средства Чиџанка

Мотивација

Ученичко читање басне наглас

Препричавање басне

У *Чиџанци* (*Вежбамо изражавање*, стр. 67) дат је план за препричавање басне, али редослед догађаја у плану не одговара редоследу догађаја у басни. Наставник овом приликом може редослед догађаја означити појмом фабула.

– Лисица хвали гаврана;

– Гавран је нашао сир и чврсто га држи у кљуну;

– Лисица размишља о гаврановој глупости;

– Гавран хоће да увери лисицу како зна да пева;

– Лисица жели да отме гаврану сир;

– Гавран испушта сир и лисица га уграби.

Ученици сређују план и преписују га у свеске.

Неколико ученика препричава басну према плану.

Пажљиво слушање, коментарисање и вредновање препричавања (поштовање плана препричавања, односно редоследа догађаја у басни, уочавање узрочно-последичних веза, истицање особина ликова, јасна реченица).

У завршном делу часа могуће је организовати самостални стваралачки рад ученика, подстакнут доживљајем басне.

На предлог наставника:

Драмска импровизација – два ученика представљају лисицу и гаврана и играју представу по сценарију басне. Остали ученици су навијачи који својим коментарима и саветима усмеравају њихово понашање и дијалог и помажу им у остварењу замисли (нпр. обавештавају лисицу да је гавран нашао сир; саветују гаврана да не верује лисици и сл.).

Драмска импровизација – Два ученика изводе представу *Лисица и гавран*, с „малом“ изменом – претходног дана је гавран, у школи за наивне, лакомислене и лаковерне гавранове учио басну *Лисица и гавран*.

На предлог ученика:

Драмска импровизација или други облик представљања басне према идејама ученика.

127. Језик – обрада

ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова У, С, Ш

<i>Циљеви часа</i>	обнављање и утврђивање знања о глаголима, богаћење речника, учење нових писаних слова латинице
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	Учим латиницу, Наставни листови

Мотивација

Ученичко читање текста *Ја сам чудо видео* (Учим латиницу, стр. 41)

Сваки ученик чита по једну реченицу испод слике.

Задатак ученика је да у свакој реченици подвуку глагол – реч која означава радњу.

Ученици читају подвучене глаголе.

Рад на вежби бр. 14 (*Речи које означавају радњу*) у *Наставним листовима*, стр. 25 и 26.

Презентовање урађеног, исправљање, допуњавање, самооцењивање

У одричним реченицама, речца НЕ пише се одвојено од глагола.

Не могу доћи. Он ми не да лопту. Маја не иде у школу.

Домаћи задатак – Прочитати песму *Киша* Драгомира Ђорђевића (*Српски језик*, стр. 38) и урадити вежбање на страни 39 (*Глаголи сличној значења*).

Најава учења нових писаних слова латинице У, С, Ш

Записивање слова на табли, упућивање у начин писања слова, уочавање сличности и разлика са писаним словима ћирилице.

Индивидуални рад на вежбама 53 и 54 у уџбенику *Учим латиницу*, стр. 53

Проверавање урађеног, у пару.

Рад у групама, на наставним листићима

Језичка игра – Од слова која се појављују у речи (властитом имену) Станиша, напишите што више речи.

(Станиша: стан, Стана, Сташа, Саша, сат, сан, син, Ниш, ништа, шта, шина, Тиса, ташна, Шана...)

Домаћи задатак – урадити задатак 55 (*Учим латиницу*, стр. 53)

128. Језик – обрада

ГЛАГОЛСКИ ОБЛИЦИ ЗА ИСКАЗИВАЊЕ САДАШЊЕГ, ПРОШЛОГ И БУДУЋЕГ ВРЕМЕНА

<i>Циљеви часа</i>	разликовање основних глаголских облика за исказивање садашњег, прошлог и будућег времена
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Чишанка</i> , наставни листићи

Мотивација

Читање одломка из драмског текста *Зна он унапред* (*Чишанка*, стр. 23)

Подсећање на то шта је све Миша радио, па је закашњавао у школу: тражио (пертлу), куповао (хлеб), хватао (миша), хладио (млеко)...

Наставник записује на табли (ученици у свеске):

Миша **је каснио** на час целе претходне недеље.

Миша и данас **касни** на час.

Миша **ће каснити** и сутра.

Ученици препознају глаголе у написаним реченицама, уочавају да глагол (каснити) има различите облике за означавање прошлог, садашњег и будућег времена

Најављивање наставне јединице и записивање на табли

(пре) је каснио

(сад) касни

(после) ће каснити

– Уочавање да испред глагола који означава прошлу радњу увек може стајати реч пре; сад за садашњу радњу; после за будућу радњу.

Препознавање и примена сазнатог
Рад у паровима – ученици одређују време вршења радње одређене глаголима у реченицама из текста *Зна он унајред*:

Сећам се врло добро. Још ме **пече** језик колико **сам се опекао**.

Али, наравно, ти **не знаш** унапред да **ћеш закаснити**.

Препознавање и примена сазнатог у новим околностима и примерима
Индивидуални рад на наставним листићима.

Допуни реченице одговарајућим глаголима:

Јутрос _____ рано и _____ кроз прозор.
Напољу _____ киша. Сад више _____. За сва-
ки случај, у школу _____ кишобран. (сам устао, погледао,
је падала, не пада, ћу понети)

Презентовање, објашњавање и евентуално исправљање урађеног.

Домаћи задатак: Прочитати вежбање *Време вршења радње*, урадити вежбу 1 и 2 (*Српски језик*, стр. 41)

129. Књижевност – обрада

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ – српска народна бајка

Циљеви часа остваривање дубљег доживљаја бајке, уочавање стварног и немогућег, реалних и фантастичних ликова, редоследа догађаја (фабуле)

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалогска, текстовна

Средства текст бајке, наставни листићи

Мотивација

Разговор о народној причи *Седам љушова* и Гримовај бајци *Три браћа*; уочавање односа међу браћом.

Најава приче *Чардак ни на небу ни на земљи* и наставниково интерпретативно читање бајке

(Пре читања бајке нужно је објаснити реч чардак, јер градска деца не познају ту реч, а сеоска је знају само у једном значењу – кош за кукуруз на стубовима. Реч је турског порекла, има више значења, овде означава дворац. Остале непознате речи, као што су опута, ђогат, кулаш, ђерђеф... објашњавати у контексту, током тумачења бајке.)

Ученичко изражавање првих утисака о бајци

Наставникови подстицаји:

– У коју групу бисте сврстали ову народну причу: међу басне, бајке, шаљиве приче?

– По чему сте закључили да је ова прича бајка?
 – Како сте замислили чардак (дворац) ни на небу, ни на земљи?
 – Како сте замислили змаја? Опишите га. (Према народном веровању, змај је крилато чудовиште слично змији, са великим канцама и дугим репом, може имати више глава.)

– Које место у бајци вам је било најзбудљивије? Објасните зашто.
 – Је ли крај бајке у складу са вашим очекивањима?

Усмерено читање бајке у себи

Уочити места, догађаје и поступке ликова који изазивају даљи ток радње у бајци.

Тумачење бајке

– Зашто браћа крећу на пут?
 – Када се међу њима први пут јавља неслога?
 – Уз чију помоћ је најмлађи брат савладао змаја?
 – Шта су браћа урадила из зависти?
 – Како је најмлађи царевих два пута опоменуо браћу да рђаво чине?
 – Како је казнио чобанина?
 – Како је цар поступио откривши истину?

Групни рад на наставним листићима – уочавање мањих целина у бајци, одређивање подналова.

130. *Књижевности – обрада*

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ – српска народна бајка

<i>Циљеви часа</i>	даљи рад на тумачењу бајке, уочавање везе између личности и поступака ликова и исхода, откривање порука бајке
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	текст бајке

Мотивација

Читање басне *Чардак ни на небу ни на земљи* – ученици, штафетно

Тумачење бајке

– Ко су ликови у овој бајци?
 – Како су у бајци насликана фантастична бића? Које особине имају?
 – Који ликови у бајци су стварна бића? Ко је главни лик?
 – Које је све препреке савладао најмлађи царевих?
 – Које особине је у тим приликама показао? (Када је показао одлучност, пожртвованост, када храброст, племенитост, братску љубав, несегбичност, истинољубивост, правичност?)

– Које особине препознајете код старије браће? Наведите поступке у којима се оне испољавају. Како су браћа кажњена?

– Шта мислите о цару и његовом поступку на крају бајке?

Откривање порука бајке

Рад у групама: Свака група добија по неколико народних пословица, међу којима треба да препозна поруке бајке. Затим треба да напише поруке бајке које су сами ученици открили, својим речима.

1. Како ко ради, онако и пролази.

Ко се на туђим колима вози, неће далеко стићи.

Ко тебе каменом, ти њега хлебом.

Ко пре девојци, онога је девојка.

2. У лажи су кратке ноге.

Боље виде два ока него једно.

Какви смо да смо, своји смо.

Ко зло чини, и дочека га.

3. Добро се брзо заборави

С ким си, онакав си.

На муци се познају јунаци.

Кога нема на делу, нема му дела.

4. Ко другоме јаму копа, сам у њу пада.

Чини добро – не кај се, чини зло – надај се.

Боље је неправду трпети, него неправду чинити.

Ко пита, не скита.

Читање, коментарисање и вредновање.

131. Језик – обрада

ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова С, Џ, Ћ

Циљеви часа савладавање нових писаних слова латинице, неговање језичке културе

Облици рада фронтални, индивидуални, у пару

Методе монолошка, дијалошка, показивања

Средства графофолија, *Учим латиницу*

Мотивација

Прегледање домаћих задатака

Диктат (latīnica)

Миш Мишко станује у шуми. Шума је њему стан. Шума миша штити. Он у шуми шета, шумом се шуња, њушка. Миш Мишко и машта о шуми. Сања о њој. Сања и смеши се у сну.

(Самоконтрола тачности урађеног уз помоћ текста на графофолији.)

Најава учења нових слова латинице

Уочавање писаних слова Ц, Ч и Ћ у абеди (Учим латиницу, стр. 9)

Индивидуални рад на задацима 56 и 57 (Учим латиницу, стр. 55).

Провера урађеног, прво у пару, а затим фронтално.

Домаћи задатак – Решити ребус, урадити задатак 58 у уџбенику Учим латиницу, стр. 35.

CD-ROM Узми миша један круи – Путиј Земљом дајки, у блоку Како сјасији ириницу, садржи више вежбања о главним деловима реченице – субјекту и предикату. Такође, у сегменту Буди дејектив – Зајонетни случајеви, налази се неколико вежбања посвећених основним глаголским облицима за означавање садашње, прошле и будуће радње.

132. Систематизација и провера знања

УЧИЛИ СМО

Циљеви часа	систематизација наставне теме и провера наученог
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	дијалошка, тест
Средства	наставни листићи

Шта смо учили – дијалошка размена између наставника и ученика.

Ученици истичу и оно што се њима посебно допало на претходним часовима, о чему су радо сазнавали, на којим часовима су уживали.

Тест за проверу знања

(Напомена: у неким задацима треба заокружити два слова.)

Заокружи слова испред тачних одговора.

1. Драмски текст:

а) изводи се на сцени	б) написан је у дијалогу
в) подељен је на строфе	г) приповеда о неком догађају

2. Главни лик у тексту Два писма воли:

а) да пише писма	б) да се шали
в) да се игра	г) да једе слаткише

3. У басни Лисица и гавран, гавран је:

а) лукав	б) лакомислен
в) уображен	г) лакован

4. Народна прича Чардак ни на небу ни на земљи је:

а) бајка
б) басна
в) шаљива прича

5. Које натприродно биће се не појављује у причи *Чардак ни на небу ни на земљи*:

- а) аждаја б) крилати коњ в) змај

6. Одреди род именица у реченици: Стојећи на грани дрвета, гавран је држао сир у кљуну.

7. Која реч је глагол: а) читати б) читалац в) читанка

8. У којој реченици је глагол у садашњем времену:

- а) Саша иде на излет.
б) Саша је ишао на излет.
в) Саша ће ићи на излет.

9. Глагол у реченици **Говорићемо о томе касније** означава:

- а) прошлу радњу б) садашњу радњу в) будућу радњу

10. Глагол **радити** има слично значење као и глагол:

- а) седети
б) пословати
в) уморити се

133. Анализа и провере знања

НАУЧИЛИ СМО, ИДЕМО ДАЉЕ – писана слова латинице V, В

<i>Циљеви часа</i>	утврђивање и вредновање наученог, савладавање нових писаних слова латинице
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка
<i>Средства</i>	тест, графофолије, <i>Учим латиницу</i>

Наставник збирно коментарише ученичке одговоре на тестовима, истиче оно што је добро научено, као и оно што још није довољно савладано. Наставник закључује и да су неки нетачни одговори последица брзоплетости, недовољног размишљања, погрешно схваћених питања.

Ученици прегледају своје тестове, уочавају тачне одговоре и питања на која нису тачно одговорили. Постављају питања у вези са нечим што им није јасно.

Пројектовање теста (део по део) на графоскопу. Један по један ученик излази и на фолији заокружује тачан одговор, претходно објаснивши зашто је то решење тачно.

Посебна пажња поклања се питањима на која већи број ученика није дао тачан одговор. Та питања се додатно коментаришу, објашњавају и илуструју новим примерима, која се исписују на табли.

Најава учења нових писаних слова латинице В и Б

Рад на задацима 59 и 60 (*Учим латиницу*, стр. 57)

Провера урађеног, прво у пару.

Писање властитих имена са новонаученим словима

(Вук, Вања, Весна, Вукашин, Бане, Бобан, Бојан, Беба, Сава, Јован...)

Домаћи задатак – урадити вежбу 61 (*Учим латиницу*, стр. 57)

У СВЕТУ ЖИВОТИЊА

Месеци: април	Број часова:	16
	Књижевност:	6
	Језик:	3
	Језичка култура:	4
Провера знања, анализа и провере знања, систематизација		3

Васпитно-образовни задаци

Општи

Уочавање појава (у стварности, књижевним и некњижевним текстовима); Упознавање са људским стремљењима, настојањима да се живот учини вреднијим, али и са људским манама, које не доносе никад добро

Развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује

Подстицање ученика на самостално језичко и ликовно стваралаштво

Подстицање ученика на самосталан рад и учење, али и неговање спремности да се од друга затражи помоћ, као и да се другу пружи помоћ, да се радује заједничком успеху

Васпитавање за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности.

Књижевност

Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевних и некњижевних текстова

Упућивање ученика да доживљено у књижевном делу повезују са сопственим искуством

Уочавање тока радње (фабуле), места и времена одвијања догађаја, уочавање главног и споредног, главних и споредних ликова, откривање порука

Уочавање и издвајање ужих целина у тексту, одређивање подналова

Даље упознавање особина бајке и басне

Перманентно подстицање ученика на дружење са књигом.

Језик

Учење латинице

Главни делови реченице – субјекат и предикат

Род и број именица (обнављање)

Језичка култура

Даљи рад на неговању језичке културе путем ортоепских и ортографских вежбања, вежбања читања и представљања текста у стрипу
Препричавање по плану

Скица за најаву седме наставне теме

У свету животиња дешавају се, бар тако нам казују приче и песме, много тога што и у нашем свету, па ћемо на тај начин открити нешто и о самим себи. Неки текстови, које ћемо читати, говоре о суровој борби за опстанак, а неки су ведрији, понеки и смешни. Досад смо се упознали са гавраном и лисицом, биком и зецом, а очекује нас познанство са паткама и жабама, кокошкама и пилићима, ластвама и врапцима... и неким другим животињама, по вашем избору.

Вежбаћемо оно што смо научили о свом језику, а научићемо и нова слова латинице и главне делове реченице.

134. Књижевност – обрада

СТАРО ЛИЈИНО ЛУКАВСТВО – народна прича; писана слова латинице Р, R, G

Циљеви часа	упознавање са народном причом, неговање поштовања према народном искуству и мудрости, неговање језичке културе, учење нових писаних слова латинице
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	монолошка, дијалогска, текстовна
Средства	Читанка, Учим латиницу, графофолија

Мотивација

Кратак разговор о басни *Лисица и гавран*, са нагласком на понашању лисице и њеном лику.

Најава наставне јединице и наставничково интерпретативно читање приче *Старо лијино лукавство*

Ученичко саопштавање доживљеног и сазнатог

О каквом догађају говори прича – стварном, немогућем, смешном?
Шта сте из приче сазнали о лисици? Шта вас је изненадило?

Ученичко читање приче (у себи)

Задатак – упоредите понашање лисице у овој причи и у басни *Лисица и гавран*.

Тумачење приче (Користити методичку апаратуру из *Читанке*, стр. 68).

- У каквој је опасности била лисица?
- Како је она успела да избегне опасност?
- Коју особину је том приликом показала?
- Зашто народ каже: Не веруј ни мртвој лисици?

Најава учења нових писана слова латинице П, Р, Г

Слова латинице, која ће се обрађивати, налазе се у речима – решењима загонетака:

О клину виси, о злу мисли. (Пушка)

Шта увек иде, а никад се не умори? (Река)

Бела њива, црно семе,

мудра глава која сеје. (Књига)

Наставник исписује решења загонетки на табли. Уочавају се нова слова латинице.

Индивидуални рад на задацима 62 и 63 у уџбенику *Учим латиницу*, стр. 59

Проверавање урађеног, прво у пару

Преписивање загонетке са графофолије (или табле).

Преко шуме шум-шум,

преко горе кас-кас,

па у бару тумбас. (Жаба)

135. Књижевност – обрада

ПАС И ЊЕГОВА СЕНКА – Доситеј Обрадовић

<i>Циљеви часа</i>	препознавање басне као кратке приче о животињама, које имају људске особине и понашају се као људи, откривање поуке, богаћење речника, читање латиничног текста
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Чишанка</i> , <i>Српски језик</i> , наставни листићи

Мотивација

Лексичко-семантичка вежба, рад у групи

Групе добијају листиће са исписаним особинама људи. Задатак је да их разврстају на мане и врлине и да их објасне или илуструју одговарајућим понашањем.

1. пажљив, пакостан, вредан, лукав, подмитљив, штедљив
2. уображен, племенит, толерантан, упоран, плашљив, пргав
3. глуп, поверљив, насилан, правичан, препреден, стидљив
4. тврдоглав, поуздан, привржен, разборит, себичан, лакомислен
5. марљив, поштен, злобан, лењ, скроман, похлепан

Најава басне *Пас и његова сенка* Доситеја Обрадовића (Доситеј Обрадовић је својим баснама хтео да покаже људима да их само врлине могу учинити срећним и задовољним) и наставниково интерпретативно читање басне

Ученичко изражавање првих утисака о басни

Усмерено читање басне у себи

Учити:

Која је људска мана у овој басни приписана псу?

Тумачење басне

Користити методичке подстицаје из *Чишњанке*, стр. 69.

Како се понаша пас у овој басни.

– Шта се њему учинило?

– Какви су људи којима се увек чини да је туђе лепше, боље и веће, који би да приграбе туђе.

– О којој људској мани говори басна? (о лакомости, похлепи)

– Како пролазе они који не цене вредност онога што имају?

– Упоредите поуку басне са народном пословицом Ко тражи веће, изгуби из вреће.

– Исажите својим речима поуку басне.

У завршном делу часа, на основу басне, ученици објашњавају народне пословице:

Зле очи никад добро не виде.

Ако је и колиба, наша је.

136. Језичка култура – вежбање

ПРИЧАЊЕ ПРИЧЕ ПРЕМА ДАТИМ РЕЧИМА – говорна и писмена вежба

<i>Циљеви часа</i>	препричавање приче помоћу одговора на питања, састављање приче на основу кључних речи
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	Српски језик

(Час организовати према апаратури из вежбања *Јесу ли неке речи важније од других, Српски језик*, стр. 26.)

Мотивација

Читање басне *Пас и његова сенка* Доситеја Обрадовића (*Српски језик*, стр. 26)

Ученици у пару препричавају басну. Један ученик поставља (чита) питања, а други одговара на њих.

Уочавање да су сви ученици својим речима испричали (препричали) басну, али да се у препричавању свих, неке речи понављају. То су речи без којих се не би могла испричати прича.

Ученици означавају кључне речи у басни *Пас и његова сенка* (пас, месо, река, сенка, учинити, веће, скочити, испустити, вода, однети)

Задатак је да ученици смисле и напишу кратку причу о псу, у којој ће кључне речи бити:

пас, мачка, свађати се, невоља, помоћи, пријатељи.

Дати причи наслов.

Читање, коментарисање и вредновање састава.

137. Књижевност – обрада

БАСНА КОЊ И МАГАРЕ

<i>Циљеви часа</i>	упознавање са басном <i>Коњ и магаре</i> , обнављање знања о басни, препознавање рода именица
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	брејнсторминг, монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Чишанка</i> , наставни листићи

Мотивација (рад у групама)

На великом наставном листу (на коме, подстицајно, могу бити цртежи коња и магарца), ученици исписују своје прве асоцијације на ове две животиње – речи, реченице, поређења, пословице, вицеве.

Представник сваке групе обавештава о написаном.

Могуће је очекивати овакве одговоре:

Кад неког хоћеш да увредиш, кажеш му да је магарац; магарац је тврдоглав, коњ је глуп, каже се глуп си као коњ; коњ је леп а магарац није; коњ је вредан; коњ много ради, мој тата каже да он ради као коњ; ја волим коње; коњ њишти, а магарац њаче; слични су, само магарац има дуже уши...)

Наставник сумира најинтересантније ученичке одговоре и подстиче радозналост ученика за упознавање нове басне, најављује басну *Коњ и магаре*.

Наставничко интерпретативно читање басне

Ученичко саопштавање доживљаја басне

Могући наставнички подстицаји:

– Који лик је стекао ваше симпатије? Чији поступак осуђујете?

Доживљајно читање басне (у себи)

Тумачење басне (према подстицајима из *Чишанке*, стр. 69)

– Ко је путовао заједно?

– Магаре је – стари магарац, женка магарца, младунче магарца?

- Шта је магаре тражило од коња?
- Магаре је – захтевало, наредило, молило?
- Како разумете реченицу: А коњ ни да чује? (Додатни подстицај: коњ је био глув, коњ је био безобзиран и неосетљив, коњ је био тврдоглав.)
- Шта се догодило са магаретом?
- Шта је коњ схватио носећи тежак товар?
- Шта сте ви научили из ове басне?
- Како не треба поступати?
- Шта треба ценити?

У завршном делу часа, према подстицајима из *Чишанке*, стр. 68. осмислити лексичко-семантичку вежбу у којима ће се говорити о народним поређењима:

лукав као лисица,	вредан као мрав,	веран као пас,
плашљив као зец,	јак као бик,	марљив као пчела

Језичка вежба

Ученици подвлаче именице у тексту и одређују им род.

138. Језичка култура – вежбање

ЕНЦИКЛОПЕДИЈСКИ ТЕКСТОВИ О ЖИВОТИЊАМА

<i>Циљеви часа</i>	читање и упознавање информативних и популарних текстова, повезивање стварних животиња са њиховим ликовима у песмама и причама, подстицање читалачке радозналости
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	енциклопедијски текстови, наставни листићи

Мотивација

Приступни разговор о животињама о којима говоре песме и приче које ученици читају у школи и које гледају у емисијама на телевизији. Упоређивање. Изражавање жеља о свестранијем упознавању појединих животиња.

(У складу са ученичким жељама, организује се рад на часу. Потребно је неколико примерака енциклопедија које говоре о животињама, или више копираних енциклопедијских одредница.)

Рад у групама

Свака група бира и представља осталима једну животињу. Представник групе чита одређени текст, а затим га остали из групе коментаришу, дају нове податке и нове илустративне примере о изабраној животињи, одговарају на питања која постављају заинтересовани ученици.

Индивидуални рад на наставним листићима – лексичко-семантичка вежба

једна животиња – много особина

На наставном листићу ученици исписују име животиње коју најбоље познају и уз њега карактеристичне особине те животиње (нпр. мачка: умиљата, мазна, чиста, лења, спора, брза, лукава, осветољубива...)

139. Језик – обрада

ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова D, Dž, Đ

<i>Циљеви часа</i>	савладавање нових писаних слова латинице, обнављање знања о субјекту и предикату
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна, показивања
<i>Средства</i>	Учим латиницу, графофолија

Мотивација

Прегледање домаћег задатка

Састављање две реченице од записаних речи.

Најава нових писаних слова латинице, записивање на табли.

Индивидуални рад на задацима 65 и 66 (*Учим латиницу*, стр. 61)

Провера урађеног, прво у пару.

Домаћи задатак – Смисли и напиши по једну реченицу о Дарку, Џавиду и Ђорђу.

Обнављање знања о субјекту и предикату

На графофолији су исписане реченице

Марко пише домаћи задатак.

Његов млађи брат трчкара око стола.

Марко се љути на брата.

Мама бесно улази у собу.

Долази и тата за мамом.

Мама и тата изводе брата у шетњу.

Ученици уочавају и подвлаче у реченицама субјекат и предикат.

Добијене реченице преписују у свеске (Марко пише. Брат трчкара...)

140. Књижевност – обрада

ВРАБАЦ И ЛАСТЕ – Лав Толстој

Циљеви часа	доживљавање књижевног текста, повезивање догађаја у причи са животним искуством, уочавање фабуле
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	монологска, дијалогска, текстовна
Средства	Чишанка, слајдови, слике

Мотивација

Приступни разговор који разбија или доводи у сумњу извесне стереотипе о животињама у књижевним текстовима за децу, нпр. о медама и ластвама као милим и слатким животињама. (Меда, снажна и опасна звер, у причама једе само крушке, јагоде и мед, а ластва – птица грабљивица, редовно се везује за пролећни идилични штимунг.) Разговор започети новим сазнањима о животињама приликом обраде енциклопедијских текстова. У мотивисању ученика за доживљај Толстојеве приче могу се користити филмови, слајдови или слике о борби за опстанак у природи.

Најава и наставничково интерпретативно читање текста *Врабац и ласте*

Ученичко саопштавање првих утисака, изражавање личног става

Усмерено читање ради продубљивања доживљаја, уочавања места и времена, тока радње, поступака ликова.

Тумачење текста

Поћи од задатака за усмерено читање и методичких подстицаја у *Чишанци* (стр. 85)

- Када су ласте одлетеле из свога гнезда, ко је у њега ускочио?
- Ко је све то посматрао?
- Како писац описује врапца (промоли отуд главицу и зацвркута)?
- Како је реаговала ластва када се вратила?
- Како се осећао врабац када су ласте у јату долетале и одлетале до гнезда?

- Зашто се није плашио? Шта је мислио?
- Шта су ласте урадиле?
- Шта се догодило са врапцем (У почетку се врапцу видео врат, затим само глава, затим кљунић...)?

Утврђивање особина ликова на основу њихових поступака

- Које особине има врабац?
- Какве су ласте?
- Чије поступке не одобравате (Врабац се сакрио у туђем гнезду и заслужио је сурову казну. Врабац није заслужио тако сурову казну)?

Говорна вежба – препричавање приче са променом стајалишта
Ученици препричавају причу као да су они посматрачи испричаног догађаја. Препричавање завршавају изношењем личног става о „виђеном“.

141. *Језик – обрада*

ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова Z, Ž

<i>Циљеви часа</i>	савладавање нових писаних слова латинице, вежбање читања латиничног текста, вежбање рода и броја именица
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару, групни
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстовна, показивања
<i>Средства</i>	<i>Читанка</i> , <i>Учим латиницу</i> , наставни листићи

Мотивација

Ученичко читање приче *Врабац и ластве* (вежбање читања латиничног текста)

У прва два пасуса ученици подвлаче именице, одређују им род и број.

Најава нових писаних слова латинице – Z и Ž

Индивидуални рад на задацима 68, 69 и 70 (*Учим латиницу*, стр. 63)

Провера урађеног, прво у пару.

Домаћи задатак – Преписати текст *Може* (писан писаним словима) из *Наставних листова*, стр. 70.

Рад по групама

Познате животиње – позната писана слова латинице

На наставним листићима ученици исписују имена животиња латиницом (у обзир долазе само она имена састављена од научених писаних слова латинице).

(срна, коњ, мече, ћуран, врабац, жаба, зебра, веверица...)

142. *Књижевност – обрада*

ПАТАК И ЖАБЕ – Јован Јовановић Змај

<i>Циљеви часа</i>	остваривање дубљег доживљавања песме, повезивање песме са басном и стварним животом, откривање поуке, богаћење речника
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Читанка</i>

Мотивација

Слушање музичке композиције на текст Љубивоја Ршумовића *Вук и овца*, кратак разговор о „односима“ вука и овце, али и роде и жабе, мачке и миша...

Најава песме *Пайак и жабе* Ј. Ј. Змаја

Наставниково интерпретативно читање песме

Ученичко саопштавање доживљаја песме

Током разговора о утисцима објаснити непознате речи у контексту песме, ради њеног потпунијег разумевања.

Наставник упућује ученике да обрате пажњу и на илустрацију песме у *Читанци* и кажу у којој мери им она помаже да замисле патка из песме.

Ученичко читање песме ради продубљивања доживљаја

Тумачење песме

(према подстицајима у *Читанци*, стр. 89)

- О чему је патак држао говор?
- Ко је с пажњом и одушевљењем слушао његов говор? Зашто?
- Шта је патак понављао и истицао у говору?
- Шта се о патку може закључити на основу његових речи?
- Понаша ли се патак у складу са оним што говори?
- Ко је био његова жртва? Зашто баш он?
- У којим стиховима се налази поука песме? На кога се она све односи?
- По чему вас ова песма подсећа на басну?
- Упоредите патка из песме и лисицу из басне *Лисица и јавран*. Које су им особине заједничке?

У завршном делу часа, наставник или ученик (добар читач) још једном чита песму, која се, протумачена, дубље и комплетније доживљава.

143. Језик – обрада

ПИШЕМО ЛАТИНИЦОМ – писана слова Л и Љ

Циљеви часа	савладавање нових писаних слова латинице, увежбавање читања
Облици рада	фронтални, индивидуални, у пару
Методе	монологска, дијалогска, текстовна
Средства	<i>Читанка</i> , <i>Учим латиницу</i>

Мотивација

Прегледање домаћих задатака (латинична писана слова З и Ж)

Записивање наслова песме *Пайак и жабе* латиницом

Читање Змајеве песме *Пайак и жабе*

Разговор на тему ко се кога боји у животињском свету.
Како би изгледао свет да нико никог не дира, да свуда влада мир и љубав?

Најава нових писаних слова латинице – Л и Љ

Записивање слова на табли (и у свескама)

Показивање и објашњавање графичке структуре и начина писања слова

Индивидуалан рад на задацима 72 и 74 (*Учим латиницу*, стр. 65)

Провера урађеног (*Учим латиницу*, стр. 66)

Домаћи задатак – одговорити на питања (*Учим латиницу*, стр. 66)

144. Књижевност – обрада

ДЕВЕТОРО – Ханс Кристијан Андерсен

Циљеви часа дубље доживљавање бајке, подстицање и неговање интеракције, социјализација, превазилажење егоизма

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалогска, текстовна

Средства текст бајке

Мотивација

Разговор о ученичким непосредним доживљајима и искуствима – (Кад) ми је лепо (није лепо) што сам сам (што имам брата и сестру).

Најава и интерпретативно читање бајке *Деветоро*

Изражавање првих утисака о бајци

Подстицаји:

Да је била сама, шта би се догодило Жући?

На почетку бајке Жућа каже: Штета што нас има деветоро. Шта каже на крају?

Ученичко читање бајке (штафетно)

Обраћање пажње на редослед догађаја (фабулу), ликове, њихово понашање и осећања.

Тумачење бајке

– Ко је главни лик у бајци?

– По чему се Жућа издвајала од браће и сестара?

– Шта је једнога дана Жућа урадила?

– Шта бисте рекли? То је било: непромишљено
добро испланирано
погрешно

– Како се Жућа осећала на дну јаме?

– Ко је спасао Жућку? Како се тада осећала?

– Шта је Жућка схватила?

У завршном делу часа ученици уочавају редослед догађаја у бајци и добијају домаћи задатак да према њему направе план за препричавање бајке.

145. Језичка култура – вежбање

ДЕВЕТОРО – препричавање бајке; писана слова латинице F, H

<i>Циљеви часа</i>	неговање језичке културе, неговање сарадње и заједништва
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	текст бајке, свеске, <i>Учим латиницу</i>

Мотивација

Ученичко изражајно читање бајке *Девейоро*

Утврђивање плана препричавања

Постоје две опције за организацију рада на часу:

Сваки ученик препричава бајку према свом индивидуалном плану, који је направио код куће (прво прочита план, а затим препричава бајку);

На основу неколико индивидуалних планова ствара се најбољи, заједнички план, који се исписује на табли, и према коме ученици препричавају бајку.

Препричавање бајке према индивидуалном (заједничком) плану

Неколико ученика препричава бајку, остали ученици пажљиво прате, коментаришу, допуњују, вреднују.

Најава нових писаних слова латинице

Индивидуални рад на задацима 75 и 77 (*Учим латиницу*, стр. 67)

Провера урађеног на страни 68 (*Учим латиницу*), затим у пару

Домаћи задатак

Напиши четири реченице о својим жељама. Свака реченица нека почне речима: хтео(ла) бих.

146. Језичка култура – вежбање

ДЕВЕТОРО – представљање бајке у стрипу

<i>Циљеви часа</i>	продубљивање доживљаја бајке, самостални стваралачки рад подстакнут сазнатом бајком
<i>Облици рада</i>	фронтални, групни
<i>Методе</i>	дијалошка, ученичких радова, приказивања
<i>Средства</i>	текст бајке, наставни листићи

Мотивација

Ученичко изражајно читање бајке *Девеџоро* Ханса Кристијана Андерсена

Лексичко-семантичка игра

Наставник као подстицај чита прве три реченице бајке: Била једна кокошка па имала деветоро пилића. Свако је пиле имало своје име. Девето је било најмање и звало се Жућка.

Дајмо имена осталим пилићима – према боји, расту (величини), дебелини, или према некој другој особини (умиљатости, тврдоглавости, лењости, бистрини, хитрости...). Одредимо им том приликом и род.

Рад у групама

Свака група се договара, припрема, записује на наставним листићима, а затим предлаже имена за ликове.

После предлога свих група, бира се 8 најинтересантнијих имена.

Цртање стрипа, рад у групама

(Бајка је погодна за израду стрипа због динамичне промене слика и јер је ликове у њој једноставно представити. Има доста дијалога и монолога који се могу представити у облачићима.)

Групе добијају један велики папир и више мањих папира на коме ће цртати секвенце стрипа, лепак.

Договор о начину рада, одређивање броја и садржаја секвенци (коришћење плана за препричавање у сликању), подела задатака – цртачи, састављачи дијалога (коришћење властитих имена)...

У заједничком раду треба да буду искоришћене индивидуалне способности сваког члана групе.

Презентовање урађеног, коментарисање, вредновање.

Излагање стрипова на одељењском или школском панону.

147. Систематизација

ШТА СМО УЧИЛИ

<i>Циљеви часа</i>	систематизација наставне теме, увежбавање наученог
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна, упоређивања
<i>Средства</i>	Читанка, свеске

Мотивација

Наставниково интерпретативно читање песме *Два јарца* Душка Трифуновића

Кратак разговор о ученичким доживљајима – шта их је у песми изне-
надило; упоређивање песме са басном *Два јарца*, уочавање разлика.

Шта нам говори песма:

– животиње су незадовољне како их људи представљају у песмама и причама;

– у песмама и причама о животињама, у ствари, говори се о људима;

– животиње се у природи понашају другачије него у песмама и при-
чама;

– у причама које животиње причају деци, животиње имају људске осо-
бине.

Разговор о причама и песмама о животињама (које су обрађиване претходног месеца); издвајање ликова, коментарисање њиховог понашања, истицање особина; уочавање различитог описивања животиња у енци-
клопедијским текстовима, народној причи *Старо лијино лукавство*, Тол-
стојевој причи *Врабац и ласт* и осталим причама и Змајевој песми *Пајлак и жаба*; утврђивање књижевних појмова басна и бајка, истицање њихових карактеристика.

Новонаучено о реченици – субјекат и предикат (вежбање)

Написати три реченице у којима ће субјекти бити речи: дечак, мач-
ка, лопта.

Понављано о именицама – род и број (вежбање)

У реченицама које су ученици написали, учити именице и одредити
им род и број.

Научена писана слова латинице (вежбање)

Написати латиницом пословицу *Доћи ће маца на враћанца*.

148. Провера знања
ШТА СМО НАУЧИЛИ

Циљеви часа	провера наученог
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	тест
Средства	наставни листићи

Могућа питања и задаци

1. Препознај басне: а) *Старо лијино лукавство*
б) *Врабац и ласте*
в) *Пас и његова сенка*
г) *Коњ и мајаре*
 2. Који је од наведених текстова бајка: а) *Паћак и жабе*
б) *Девејоро*
в) *Врабац и ласте*
 3. Које животиње се не помињу у песми *Паћак и жабе*:
а) пас б) рода в) патак г) жабац
 4. Имаш ти и сјаја и гласа, само немаш памети – каже:
а) лисица гаврану
б) ластва врапцу
в) коњ магарету
 5. Прича *Пас и његова сенка* нам поручује:
а) Не треба шетати поред реке
б) Не треба веровати очима
в) Не треба бити себичан
г) Не треба бити нескроман
 6. Заокружи тачно:
а) субјекат и предикат су главни делови реченице
б) субјекат означава радњу која се врши у реченици
в) предикат означава радњу која се врши у реченици
 7. Подвуци субјекат и предикат у реченицама:
На школском дворишту играју се деца.
Милан свако поподне тренира фудбал.
 8. У реченици **Стојећи на грани, гавран је чврсто држао комад сира у кљуну.**
субјекат је реч: грана, гавран, комад, сир.
 9. Која слова у абеди се пишу са два сједињена знака (слова)?
-
10. Препиши писаним словима: Ако је i koliba, naša је.
-

149. *Анализа њровере знања*

НАУЧИЛИ СМО

<i>Циљеви часа</i>	утврђивање нивоа наученог
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, ученичких радова
<i>Средства</i>	ученички радови, графофолије, табла

(После прегледања и оцењивања ученичких радова, наставник утврђује на која питања су ученици нетачно одговарали, где су највише грешили и којим питањима у наредном периоду треба поклонити више времена и вежбања.)

У приступном разговору, наставник истиче оно што је добро урађено, а потом скреће пажњу на оно што није научено, што је ученицима остало нејасно, што није увежбано. Томе ће се у наредном месецу поклонити већа пажња, а неке ствари биће увежбаване и на овом часу.

Ученици и сами критички процењују своје радове, уочавају где су погрешили, коментаришу и објашњавају зашто су негде погрешили – нису знали, нису добро прочитали питање, нису добро схватили питање, били су брзоплети, нису много размишљали.

На графоскопу се пројектују тачни одговори.

Ученици упоређују своје одговоре са тачним решењима, коментаришу, допуњују, исправљају.

Наставник, уз помоћ ученика који су тачно одговорили, објашњава, тумачи, исправља и илуструје задатке новим примерима.

Домаћи задатак – вежбање латинице

Урадити вежбу број 2 у *Наставним листовима*, стр. 72.

У СВЕТУ ЛИВАДА И ШУМА

Месеци: децембар	Број часова:	21
	Књижевност:	9
	Језик:	3
	Језичка култура:	6
Провера знања, анализа и провере знања, систематизација:		3

Васпитно-образовни задаци

Општи

Уочавање и доживљавање лепог у природи, породичним и људским односима (у стварности и књижевним текстовима)

Развијање осећања љубави, сарадње и упућености једних на друге међу члановима породице; међу људима и животињама, неговање поштовања, показивање пажње и привржености

Развијање осећања љубави према завичају

Развијање самосталности у раду, али и подстицање заједништва и међусобне сарадње међу ученицима

Књижевност

Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевних текстова

Упућивање ученика да доживљено у књижевном делу повезују са сопственим искуством

Уочавање тока радње (фабуле), места и времена одвијања догађаја, уочавање главног и споредног, главних и споредних ликова, откривање порука

Уочавање и издвајање ужих целина у тексту, одређивање подналова

Перманентно подстицање ученика на дружење са књигом

Језик

Придеви (речи које означавају какво је нешто), придеви сличног и супротног значења

Обнављање знања о реченици

Вежбање латинице

Језичка култура

Даљи рад на неговању језичке културе путем ортоепских и ортографских вежбања, вежбања читања и писања

Препричавање по плану, препричавање одломка, сажето препричавање

Описивање

Скица за најаву осме насловне теме

Пролеће је свуда око нас, свуда око нас је лепота коју треба открити. Песме и приче које ћемо наредних часова читати говоре о природи, о свету ливада и шума – о цвећу, трави, скакавцима, лептирима, али и о животињама које живе под земљом, о мишевима и кртицама. Упознаћемо не само цвеће које расте на ливадама, већ и оно које расте у Земљи цвећа, упознаћемо и друге становнике те чудесне земље и мајушну девојчицу Палчицу.

У свету о коме нам казују приче и песме, дешава се много тога што и у нашем свету, па ћемо, на тај начин, открити нешто о другим људима и о самим себи. Неки текстови су ведри, неки смешни, неки тужни, али сви се лепо завршавају.

Уз такве текстове и ми ћемо се учити да откривамо у свету нове и лепе ствари, учићемо да другоме опишемо оно што смо видели, да користимо речи које су важне за описивање.

150. Језичка култура – вежбање

ЛЕПОТА КОЈУ СМО ОТКРИЛИ – говорна вежба

Циљеви часа неговање љубави према природи, уочавање лепоте природе, неговање свести о заштити природе

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалошка, показивања, брејнсторминг

Средства

Час одржати у природи, на ливади, у шуми, у парку...

Посматрање и слушање:

Боје су се разиграле, све се зашаренило и заблистало; свуда се нешто дешава – зуји, цвркуће, мрда, лети, скакуће;

Емоционално доживљавање визуелних и акустичких слика:

Слободно изражавање осећања усхићености и одушевљења;

Проналажење одговарајућих речи и израза за доживљене слике:

– Којим речима бисте описали ливаду, траву у парку, дрвеће;

- На шта вам личе маслаци, а беле раде;
- Коју бисте реч употребили да одредите птичји цвркул, зујање инсеката...

Уколико час није могуће одржати изван учионице, на часу организовати говорну вежбу о ученичком боравку у природи за време пролећног распуста (описивање места где су били, шта су све запазили, чему су се дивили, шта им је било најлепше, којих су се игара играли, с ким су се дружили).

151. Књижевност – обрада

БАМБИ – Феликс Салтен (одломак)

<i>Циљеви часа</i>	остваривање дубљег доживљавања текста, подстицање радозналости и богаћење чулног сензибилитета, уочавање ликова и њихових особина, изазивање емпатије
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	Читанка

Мотивација

Описивање виђеног и доживљеног на претходном часу у природи.

Најава и интерпретативно читање одломка из књиге *Бамби* Феликса Салтена – *Ено је лепо цвеће*

Ученичко изражавање доживљаја

Препознавање у тексту сопствених доживљаја природе у пролеће, саосећање са малим, неискусним и радозналим ланетом.

Усмерено читање текста (у себи)

Учити како је, којим речима, описана ливада у пролеће, како је описан Бамби, како лептири, скакавац.

Тумачење текста

(У тумачењу текста поћи од задатака за усмерено читање и методичких подстицаја у *Читанци*, стр. 95)

– Како је описана ливада у пролеће? Пронађите у тексту реченице које описују ливаду. Поново их прочитајте. Које цвеће је расло на ливади?

– Које су боје главице процветале детелине?

– На шта личе беле раде и маслаци?

– Како су у тексту описани лептири? Зашто они Бамбију личе на цвеће које лети?

– Како је описан скакавац? Зашто је он опрезан? Шта је Бамби помислио када је угледао скакавца?

– Које особине има Бамби? (неискусан, радознао, себичан, дружељубив, лаковеран)

– Која Бамбијева осећања препознајемо у тексту? (равнодушност, ускићеност, збуњеност, страх, тугу...)

У завршном делу часа, ученици још једном (штафетно) читају текст и издвајају из њега изразе, реченице, описе који им се највише допадају.

152. Књижевност – утврђивање

БАМБИ (одломак) – Феликс Салтен

Циљеви часа	продубљивање доживљаја текста, уочавање описа и њихове функције у тексту, богаћење речника
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	монологска, дијалогска, текстовна
Средства	Читанка, Наставни листови

Мотивација

Ученичко читање текста

Повезивање неискуства главног јунака (он је први пут на ливади) и његових запажања, питања, чуђења и одушевљења.

Индивидуални рад на вежби број 23 – Бамби – Уочавање ојиса у иричи (Наставни листови, стр. 40 и 41)

Презентовање урађеног, коментарисање, допуњавање, уопштавање.

153. Језичка култура – вежбање

ПОСМАТРАМО, УОЧАВАМО, ОПИСУЈЕМО – говорна и писмена вежба

Циљеви часа	припрема за самостално описивање
Облици рада	фронтални, групни
Методе	монологска, дијалогска, текстовна
Средства	Српски језик, Наставни листови

Мотивација

Приступни разговор о описивању: важност пажљивог посматрања, уочавања, издвајања битних особина, проналажења одговарајућих речи како би онај коме нешто описујемо могао то да замисли.

Као подстицај за разговор, или током разговора, као илустрација, може се користити уводни текст у вежбу Ојисивање (Српски језик, стр. 49)

Групни рад на вежби *Припрема за самостално описивање (Наставни листови, стр. 42–45).*

У *Наставним листовима* је, поред задатака, дата и артикулација часа. Домаћи задатак – вежбање бр. 2 у *Српском језику*, стр. 49.

154. Језик – обрада

ПРИДЕВИ – Када описујемо, које речи тражимо

<i>Циљеви часа</i>	упознавање са придевима, речима које означавају какво је нешто, које означавају особину нечега, уочавање функционалности употребе придева у описима
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна, брејнсторминг
<i>Средства</i>	<i>Чићанка, Српски језик</i> , апликације

Мотивација

Игра римовања и допуњавања

(Игра се одвија према моделу песме Душана Радовића *Да ли је небо једро*, коју наставник и ученици могу користити у настављању набрајања. Наставник треба да припреми одговарајуће апликације. Уз апликације се уписују реченице.)

Да ли је небо ЈЕДРО?

Не. Небо је (ведро),

а нешто друго је једро.

Јабука је једра (апликација)

Да ли је пут МАЉАВ?

Не. Пут је (каљав),

а неко други је маљав.

Мајмун је маљав (апликација)

Настављање игре:

Да ли је воће ВРЕЛО?

Не. Воће је (зрело),

а нешто друго је врело.

Млеко је врело (апликација)

Да ли је Миша ХЛАДАН?

Не. Миша је (гладан),

а неко други је хладан.

Змија је хладна (апликација)

Уочавање речи које означавају какво је нешто, особину нечега или некога (једра, маљав, врело, хладна)

Најављивање наставне јединице и бележење на табли

Креативно писање – једна воћка – много особина

Ученици, у велику јабуку коју је наставник нацртао на табли, уписују речи које означавају каква она може да буде (зелена, жута, румена, зрела,

црвена, кисела, слатка, сочна, укусна, глатка, увела, сасушена, трула, црвљива, смежурана...)

Коментарисање написаног, истицање важности придева у комуникацији (Дај ми јабуку. Не ту киселу, већ ону жуту, слатку.)

Одређивање: Придеви су речи које означавају особину бића или предмета уз чије име стоје.

Препознавање и уочавање придева у књижевном тексту

Индивидуалан рад на вежби *Какве су речи њридеви (Српски језик, стр. 44)*

Примена сазнатог

Ученици (писмено) описују друга из клупе. Довољна је једна реченица у којој ће бити побројано више придева.

Читање и коментарисање урађеног.

Домаћи задатак – Урадити вежбање у *Српском језику*, стр. 45.

155. Књижевност – обрада

ПРОЛЕЋНО ЈУТРО У ШУМИ – Момчило Тешћ

Циљеви часа остваривање дубљег доживљаја песме и уживања у њеној лепоти, подстицање радозналости и богаћење чулног и поетског сензибилитета

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалошка, текстовна, брејнсторминг

Средства *Читанка*

Мотивација

Емоционална припрема слушањем музичке композиције (Вивалди – одломак из *Пролећа*)

Најава и интерпретативно читање песме

Ученичко изражавање доживљаја

Могући подстицаји (према *Читанци*, стр. 50):

Како изгледа шума у пролећно јутро?

Шта су борови показали када су се поклонили Сунцу?

Како бисте ви поздравили Сунце да сте тада били у шуми?

Шта је песника задивило?

Шта вас у природи задивљује својом лепотом?

Ученичко читање песме у себи ради продубљивања доживљаја

Задаци за усмерено читање: Прочитајте пажљиво и лагано песму у себи. Покушајте да откријете место где се налазио песник. Заузмите његово место и пратите његов поглед, осетите у машти Сунчеву чаролију.

Објашњавање непознатих речи.
 Тумачење песме
 Како је у песми описана бреза?
 Шта је прастари храст добио од пролећа?
 Шта се дешава на пропланку?
 Како разумете стихове Побеђена ноћ је црна/ осванком? Ко је победио ноћ?
 Како су то Сунчеви зраци залили целу шуму? Како сте ви то видели у машти?
 Док се није појавило Сунце, у шуми је било не само мрачно него и тихо. Шта се онда зачуло? Којим речима је песник описао цвркут птица?
 Које је промене у шуми изазвао долазак пролећа?
 Шта се у шуми мења са Сунчевим изласком?
 Како изгледа шума у пролећно јутро? Покушајте да то искажете једном речју.
 Ученички одговори се записују на табли, потом коментаришу.

156. Књижевност – утврђивање

ПРОЛЕЋНО ЈУТРО У ШУМИ – Момчило Тешић

<i>Циљеве часа</i>	продубљивање доживљаја песме, подстицање самосталног стваралачког рада изазваног доживљајем песме
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, текстозна
<i>Средства</i>	Читанка, наставни листићи, Наставни листови

Мотивација

Ученичко изражајно читање песме.

Уочавање у песми речи које се гласовно слажу (римују) и њихово повезивање са доживљајем песме.

Уочавање необичног редоследа речи у реченицама. Упоређивање уобичајеног редоследа и оног у песми: нпр – Вити ластари се њишу на брези, Прастари храст се кити новим лишћем (На брези се њишу вити / ластари./ Новим лишћем храст се кити / прастари.) Изражавање утисака.

Индивидуалан рад на наставном листићу

Сваки ученик упућује свој поздрав Сунцу и пролећу – цртеж, реченица, краћи састав.

Презентовање, коментарисање, вредновање (оригиналност, маштовитост, креативност).

Рад у групама – плакат (позивница) „Дочекајте пролећно јутро у шуми“

Представљање, вредновање (изражавање битног, провокативност, духовитост, занимљивост).

Домаћи задатак
 Урадити вежбу 25 у *Наставним листковима*, стр. 46.
 Ученици сами бирају хоће ли насликати пролеће у свом дворишту, башти, улици, шуми...

157. Језичка култура – вежбање

ПРОЛЕЋЕ У МОЈОЈ УЛИЦИ – описивање (писмена вежба)

<i>Циљеви часа</i>	неговање језичке културе, усвајање основних елемената описивања, овладавање овим обликом изражавања; придеви супротног значења
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	молошко, дијалошко, ученичких радова
<i>Средства</i>	домаћи задаци, наставни листићи, <i>Српски језик</i>

Мотивација

Синтаксичка и правописна вежба – допуни реченице

Ја живим у _____. Станујем у _____.

Моја улица је најлепша у _____.

Читање, анализа и вредновање домаћих задатака.

Уочавање и издвајање лепих описа. Записивање добро одабраних (функционалних) придева.

У завршном делу рад у пару, на придевима супротног значења (*Српски језик*, стр. 46)

Домаћи задатак:

Урадити вежбање 1 и 2 у уџбенику *Српски језик*, стр. 47 (Није све слатко).

Вежбати придеве супротног значења (запажање и меморију) на вежби *Повежи сујројно*, блок *Уочи, зајамити*, у играма *Буди гејкејив* – CD-ROM *Узми миша један крућ*.

158. Књижевност – обрада

ПАЛЧИЦА – Ханс Кристијан Андерсен

<i>Циљеви часа</i>	доживљавање бајке, уочавање фабуле, повезивање поступака ликова и њихових особина
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	молошко, дијалошко, текстозна
<i>Средства</i>	текст бајке

Мотивација

Приступни разговор о бајкама, о чудесним догађајима и ликовима, борби између добрих и злих, завршетку и порукама

Најава бајке *Палчица* и интерпретативно читање кратког одломка са почетка бајке

Пошто је бајка веома дуга, ученици се упознају са њом код куће, са задатком да уоче најважније догађаје у бајци и њихов редослед.

Ученичко саопштавање доживљаја бајке

Шта вас је у бајци зачуло, подстакло на маштање? Када сте, читајући бајку, били тужни, када сте се уплашили? Који ликови су побрали ваше симпатије? Како сте замислили земљу цвећа?

Уочавање фабуле

Ученици, уз помоћ наставника, уочавају важније догађаје у бајци и њихов редослед:

- Жеља за дететом
- Из чаробног зрнца рађа се Палчица
- Жаба краде Палчицу за свога сина
- Рибе помажу Палчици
- Доживљај са гундељом
- Сусрет са старом мишицом
- Познанство с кртом и просидба
- Спасвање ластавице
- Палчица се опрашта од Сунца
- Ластавица односи Палчицу у земљу цвећа
- Палчица постаје краљица, добија име Маја

Уочавање ликова и њихових поступака

- Каква је Палчица. Којим придевима је писац описао њене особине?
- Пронађите речи којима су описани жаба и њен син.
- Ко се у бајци понаша слично као жаба и њен син?
- Шта о крту мисли стара мишица? Какво је ваше мишљење о њему?
- Које особине има ластва?
- Зашто је Палчица задовољна и срећна у земљи цвећа?

У завршном делу часа – разговор о односу реалног и нереалног, откривање порука бајке.

159. Језичка култура – вежбање

ПАЛЧИЦА – препричавање одломка (говорна вежба)

<i>Циљеви часа</i>	неговање језичке културе, вежбање препричавања
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка
<i>Средства</i>	табла, свеске, графофолија

Мотивација

Подсећање на редослед догађаја у бајци, утврђен на прошлом часу (графофолија)

Наставниково интерпретативно читање одломка из бајке (од познa-
нства Палчице са кртом до њеног опраштања са Сунцем)

Уочавање места одломка у редоследу догађаја у бајци

– Познанство с кртом и просидба

– Спасавање промрзле ластавице

– Палчица се опрашта од Сунца

Стварање плана за препричавање одломка

– Мишица хвали крта и најављује његов долазак

– Крт се заљубљује у Палчицу

– Сусрет Палчице и промрзле птице

– Палчица пожртвовано негује ласту

– Припреме за свадбу

– Долазак младожење крта, опраштање од Сунца

Препричавање

Ученици препричавају одломак према плану. План и разговор током
прављења плана омогућавају ученицима да се у препричавању не држе
само хронологије, већ и узрочно-последичне повезаности догађаја, да иста-
кнуте особине ликова, њихова осећања, ставове и искуства.

У завршном делу часа – лексичко-семантичка вежба *Све мало – све ве-
лико* (према *Српском језику*, стр. 33).

Домаћи задатак – преписати једну реченицу из текста бајке (по избо-
ру) латиницом.

160. Језик – вежбање

ВЕЖБАМО ЛАТИНИЦУ – преписивање са једног писма на друго

<i>Циљеви часа</i>	овладавање другим писмом
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методe</i>	монологска, дијалогска, писаних радова
<i>Средства</i>	<i>Читанка, Наставни листови</i>

Мотивација

Прегледање домаћег задатка

Преписивање ћириличног текста латиницом

Индивидуални рад на вежби број 3 (*Наставни листови*, стр. 73)

Самооцењивање

Сваки ученик пажљиво прегледа урађено и записује запажања.

Уочавање и исправљање типичних погрешака

Наставник прегледа ученичко самооцењивање и неколико задатака у целини, коментарише и исправља карактеристичне погрешке, правилно бележи на табли.

Посебно се обраћа пажња на преношење речи у нови ред и правило да се то чини на граници слога.

Домаћи задатак – корективна вежба за ученике који су имали већи број грешака.

161. Књижевност – обрада

КАД ПОЧНЕ КИША ДА ПАДА – Стеван Раичковић

Циљеви часа остваривање дубљег доживљаја песме, одређивање расположења, подстицање стваралачке маште, обнављање знања о упитној реченици

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе брејнсторминг, монолошка, дијалогска, текстозна

Средства ЧИП-анка, наставни листићи

Мотивација

Неспутано и креативно прикупљање и низање идеја (асоцијација) на подстицајну реч киша или пљусак

Ученичке речи, синтагме, реченице наставник записује у велики облак нацртан на табли (из којег лија киша), или се, на исти начин, организује рад у групама (облак је тада нацртан на наставном листу).

Читање, коментарисање, објашњавање.

Најава и интерпретативно читање песме *Кад почне киша да пада*

Саопштавање доживљаја

Упоредивање песниковог виђења са ученичким доживљајем изненадног пљуска, утврђивање расположења које стварају слике у песми.

Усмерено читање (у себи) ради продубљивања доживљаја

Задатак (према подстицајима из *ЧИП-анке*, стр. 45): Песник вас позива да замислите шта се дешава у пољу, на крову, у парку, под стрехом, на дворишту... кад почне киша да пада.

Тумачење песме

У песми се не говори о томе шта се дешава кад почне да пада киша, већ се читаоци позивају на учествовање, на размену искустава:

– Шта раде деца?

- Шта раде стари?
- Шта раде шетачи у парку?
- Шта се дешава на крову, под стрехом, на дворишту...?
- Зашто се рибе издвајају својим понашањем?

У завршном делу часа – језичка вежба (обнављање знања о упитној реченици)

Препознавање и читање упитних реченица у песми.

Рад на вежби број 8, задаци од 1 до 4 (*Наставни листови*, стр. 18)

Читање, коментарисање, допуњавање урађеног.

Домаћи задатак – урадити и задатке 5, 6 и 7 (*Наставни листови*, стр. 19).

162. Језик – вежбање

ПАДАЈ, ПАДАЈ, КИШИЦЕ – заповедне реченице

<i>Циљеви часа</i>	вежбање и обнављање знања о упитној и заповедној реченици, о писању упитне речце ЛИ и НЕ
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, у пару
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Чишћанка</i> , <i>Наставни листови</i> , графофолија, CD-ROM

Мотивација

Ученичко изражајно читање песме *Кад њочне киша да њада*

Анализа домаћег задатка (вежба о упитним реченицама и писању речце ЛИ), читање, коментарисање, евентуално исправљање, записивање на табли и у свескама.

Препознавање заповедних реченица

На графофолији су написане реченице, а задатак ученика је да препознају заповедну:

Пада ли киша?

Пада киша.

Падај, падај, кишице!

Увежбавање

Индивидуални рад на вежби 11 (*Наставни листови*, стр. 22)

Провера урађеног, прво у пару; коментарисање, евентуално исправљање, објашњавање, илустровање новим примерима.

Провера увежбаног

Решавање задатака на CD-ROMУ *Узми миша један круї (Пуїуј Земљом бајки – Користи знање о реченици, део Како избећи ојасносїи).*

163. *Књижевност* – *обрада*
МАЧАК ОТИШАО У ХАЈДУКЕ –
Бранко Ђопић

<i>Циљеви часа</i>	доживљавање књижевног текста, препознавање фабуле, уочавање главног лика и његових особина
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Читанка</i>

Мотивација

Питалице, загонетке, брзалице (о мачки и мишу)

(Наставник их може наћи у *Читанци*, стр. 55)

Најава и интерпретативно читање текста

Изражавање доживљаја

Ученици изражавају своје утиске о причи – о мачку, његовом односу према деда Триши, о његовој авантури...

Ученичко читање текста ради продубљивања доживљаја (штафетно)

(Пре читања објашњавају се непознате речи – *Читанка*, стр. 59)

Тумачење текста

– Ко је главни лик у овој причи?

– Шта о њему сазнајемо на почетку приче?

– Због чега мачак хоће у хајдуке?

– Шта је доживео међу јазавцима?

– Какву је поуку извукао?

– Како се вратио из хајдука?

– Које особине се могу везати за мачка: лењ, размажен, мрзовољан... наставите.

– Зашто је деда Триша пустио мачка да оде у хајдуке?

– Зашто му је допустио да се врати?

– Писац за деда Тришу каже да је стар и доброћудан чичица. Које сте још деда Тришине особине уочили?

У завршном делу часа, у свескама, ученици исписују особине мачка и деда Трише.

164. Књижевност – утврђивање

МАЧАК ОТИШАО У ХАЈДУКЕ – Бранко Ћопић

Циљеви часа запажање карактеристичних детаља у описивању ликова и амбијента, схватање важнијих целина у тексту и одређивање подналова

Облици рада фронтални, индивидуални, у пару

Методе монолошка, дијалогска, текстовна

Средства Читањка, свеске

Мотивација

Ученичко читање приче *Мачак отишао у хајдуке*

На наставников подстицај, ученици проналазе, коментаришу и тумаче места у тексту у којима се описују:

деда Тришина воденица,
пут којим се мачак упутио,
јазавчева јазбина,
прва ноћ без деда Трише.

Ученици у свеске бележе речи и реченице којима се најупечатљивије слика мачак

(дебели, дрема, поспан, лијен, Мрзи ме да за мишевима јурим, љенчина, охоло подиже брк, би му жао што није послушао дједа, мачак се од страха помете, бежећи као слијеп, загребе уз брвна под кров...)

Читање, коментарисање, допуњавање

Рад у пару – уочавање важнијих целина у причи, одређивање подналова

Могући поднаслови:

Незадовољни мачак хоће у хајдуке

Ступање у хајдучку дружину

Одлазак у крађу

Повратак у воденицу

Домаћи задатак – сажето препричати причу. Поднаслов користити као план препричавања.

165. Језичка култура – вежбање

МАЧАК ОТИШАО У ХАЈДУКЕ – сажето препричавање (писмена вежба)

Циљеви часа неговање језичке културе, анализа домаћег задатка

Облици рада фронтални, индивидуални, групни

Методе монолошка, дијалогска, ученичких радова

Средства домаћи задаци, Наставни листови

Мотивација
 Пословице о мачки и мишу
 Мачки је до игре, а мишу до плача.
 Слажу се као миш и мачка.
 Доћи ће маца на вратанца.
 Где мачке нема, мишеви коло воде.
 Разговор о народним пословицама.
 Препознавање пословице која одговара причи *Мачак оџишао у хај-дуке*

Читање и анализа домаћих задатака.
 У анализи посебно истицати задовољавање захтева да се прича преприча сажето, а да се ништа битно не изостави.
 Коментарисање и вредновање урађеног.
 Лексичко семантичка и синтаксичка вежба
 Сређивање неповезаних слогова, речи и реченица – рад на вежби 19 (*Насџавни лисџови*, стр. 34 и 35), у групама.
 Саопштавање урађеног, коментарисање, вредновање.
 Домаћи задатак – записати две пословице о мачки и мишу латиницом.

166. *Књижевност – обрада*

ЋИЛИМ-ПОЉЕ КАЛИПОЉЕ – Добрица Ерић

<i>Циљеви часа</i>	остварити дубље доживљавање песме, јачање језичког и литерарног сензибилитета
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, текстовна, брејнсторминг
<i>Средства</i>	текст песме, наставни листићи

Мотивација
 Читање одломака из приче *Палчица* и *Мачак оџишао у хајдуке*, у којима се слика природа:

(Одмах поред шуме у којој се била нашла простира се једна велика њива. Пшеница је на њој давно била пожњевена, само је суха стрњика стрчала из смрзнуте земље... Бруји весело воденички точак, глас му путује сунчаним пољима и губи се у старој буковој шуми, пуној тишине и влажних сјенки...)

Ученици препознају текстове, води се разговор о лепоти, улози и значају описа природе у овим причама.

Најава и интерпретативно читање песме *Ћилим-поље Калипоље* Добрице Ерића

Ученичко саопштавање доживљаја песме

Могући наставникови подстицаји:

- Шта нам је песник на почетку песме обећао да ћемо видети?
- Како сте се осећали док сте слушали песму?
- Чему се диви песник?
- Чему сте се ви дивили?

Ученичко читање песме, у себи, ради продубљивања доживљаја и уочавања песничких слика.

Тумачење песме

- Зашто песнику Калипоље личи на ћилим?
- Шта је све уткано у тај ћилим?
- Које је годишње доба описано у песми?
- У песми није поменута ниједна боја. Које сте ви боје ипак видели у песми?

- Које сте звуке чули?
- Како сте разумели то да у Калипољу зриче трава?
- Како сте разумели стих: *Доле: војска дуба, мрава?* (Мрави и бубе ратују у трави; Бубе и мрави праве велику буку; буба и мрава има небројено много, као војске.)

- Издвојте најлепшу слику и образложите свој избор.

- Шта чини лепоту песниковог завичаја?

То је моје место, рад у групама

На наставном листићу ученици именују, цртају – нижу, спонтано и неспутано, не водећи рачуна о форми, лепе ствари о свом родном граду, селу, ужој или широј области.

Читање и коментарисање урађеног.

167. Језичка култура – вежбање

ТО ЈЕ МОЈЕ МЕСТО – говорна и писмена вежба

Циљеви часа неговање језичке културе, самостално описивање, истицање битног у описивању

Облици рада фронтални, индивидуални

Методе монолошка, дијалогска, ученичких радова

Средства

Мотивација

Ученичко читање песме *Ћилим-поље Калипоље* Добрице Ерића

Подсећање на најлепше слике родног места које су ученици записали на претходном часу.

Усмено описивање родног места

Неколико ученика, користећи се тим сликама, описују своје родно место.

Слушање, допуњавање, коментарисање, вредновање.

Закључивање, истицање лепих и функционалних појединости, вредновање описиваног у целини.

Писмено описивање – То је моје родно место

Читање, слушање, анализирање и вредновање ученичких састава.

168. Систематизација

ОТКРИВАЛИ СМО ЛЕПОТУ ПРИРОДЕ

Циљеви часа	систематизација наставне теме, понављање и увежбавање наученог
Облици рада	Фронтални, индивидуални, у пару
Методе	монолошка, дијалошка, текстовна
Средства	Читанка, свеске, наставни листићи

Мотивација

Ученичко читање песме *Ћилим-џоље Калиџоље* Добрице Ерића

Разговор о песми и другим песмама и причама у којима је истицана лепота природе.

Током разговора, ученици читају поједина места из текстова, описе који су на њих оставили најјачи утисак.

Обнављање знања о придевима, речима које доприносе упечатљивости описа.

– Препознавање придева у обрађиваним текстовима;

– Уочавања значаја придева у свакодневној комуникацији на примерима типа: Улица се не прелази на црвеном светлу; Пази, степенице су стрме; Дај ми танку свеску; Ја волим слана пецива...);

– Дописивање придева уз дате именице (оловка, кућа, ограда, облак...)

Придеви сличног и супротног значења – вежбање у паровима

Изглед наставног листића:

Придев	Придев сличног значења	Придев супротног значења
снажан	_____	_____
таман	_____	_____
врућ	_____	_____
весео	_____	_____

Сваки ученик на наставном листу дописује придев сличног значења, затим се листићи размењују, утврђује тачност урађеног и дописују се придеви супротног значења. Следи поновна размена и оцењивање.

169. Провера знања

ПРОВЕРИМО ШТА СМО НАУЧИЛИ

<i>Циљеви часа</i>	провера наученог и увежбаваног у претходном месецу
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	тест
<i>Средства</i>	наставни листићи

Могућа питања и задаци:

1. У својој песми Момчило Тешић је описао пролећно јутро:
 - а) у шуми
 - б) на ливади
 - в) у парку
2. Подвучи Бамбијеве особине: радознао, искусан, дружељубив, себи-чан, уображен, усхићен, збуњен.
3. Цветом који лети Бамби означава: а) детелину, б) скакавца, в) лептира
4. Наведи бар три особине Палчице:

5. Које особине има мачак на почетку приче *Мачак отишао у хајдуке*?
Подвучи их!

вредан, пажљив, лењ, размажен, послушан, лакомислен, незахвалан

6. Шта је утицало да се мачак промени?
 - а) сталне деда Тришине опомене
 - б) боравак у хајдуцима
 - в) непријатељство са јазавцима
7. Подвучи придев у потврдној заповедној реченици!

Упознај се са малим ланетом на ливади!
Лењи створе, немој ићи у хајдуке!
Ко је добар, њега сви воле.
8. Подвучи придеве који имају слично значење:

мало, ситно, хладно, неразвијено, ниско, ретко, кратко, дубоко, вредно
9. Шта означавају дате именице:

паркић _____
стазица _____
ручурда _____
кућерина _____
10. Означи реч којој није место у скупу:

девојчица, кућица, улица, баштица, шумица

170. Анализа ђровере знања

ШТА СМО НАУЧИЛИ

<i>Циљеви часа</i>	анализа показаног знања, понављање, утврђивање вежбање
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, ученичких радова
<i>Средства</i>	ученички радови, графофолије, табла

(После прегледања и оцењивања ученичких радова, наставник утврђује на која питања су ученици нетачно одговарали, где су највише грешили и којим питањима на овом часу треба поклонити више времена и вежбања.)

У приступном разговору, наставник истиче оно што је добро урађено, а потом скреће пажњу на оно што није научено, што је ученицима остало нејасно, што није увежбано. Томе ће се на наредним часовима поклонити пажња, а неке ствари биће увежбаване и на овом часу.

Ученици и сами критички процењују своје радове, уочавају где су погрешили, коментаришу и објашњавају зашто су негде погрешили – нису знали, нису добро прочитали питање, нису добро схватили питање, били су брзоплети, нису много размишљали.

На графоскопу се пројектују тачни одговори.

Ученици упоређују своје одговоре са тачним решењима, коментаришу, допуњују, исправљају.

Наставник, уз помоћ ученика који су тачно одговорили, објашњава, тумачи, исправља и илуструје задатке новим примерима.

ШТА ЈЕ ЛЕПО ДА СЕ РАДИ ЛЕТИ

Месец: јун	Број часова:	10
	Књижевност:	3
	Језик:	2
	Језичка култура:	3
Провера знања, анализа и провере знања, систематизација:		2

Васпитно-образовни задаци

Општи

Развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује

Развијање и неговање правих вредности у природи, животу и литератури

Подстицање животног оптимизма, жеља за сазнавањем и откривањем

Подстицање ученика на самосталан рад и учење, али и неговање спремности да се од друга затражи помоћ, као и да се другу пружи помоћ, да се радује заједничком успеху

Књижевност

Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевних и некњижевних текстова

Упућивање ученика да доживљено у књижевном делу повезују са сопственим искуством

Уочавање осећања и расположења у песми

Перманентно подстицање ученика на дружење са књигом

Језик

Вежбање латинице

Обнављање и утврђивање знања из правописа (велико слово, састављено и растављено писање речи, знаци интерпункције)

Обнављање и утврђивање знања из граматике (именице, глаголи, придеви, реченица, главни делови реченице)

Језичка култура

Даљи рад на неговању језичке културе путем усмених и писмених вежбања, вежбања читања;

Проширивање приче

Скица за најаву деветіе насїавне їеме

Ускоро ћемо закорачити у лето, летњи распуст се приближава. Разговараћемо о вашим жељама и плановима. И песме које ћемо читати говоре о дечјим жељама, о томе шта се све лепо може радити лети. У школској библиотеци ћемо видети и шта се лепо преко лета може прочитати.

Време до распуста искористићемо и да обновимо оно што смо научили, да, као и обично, проверимо колико знамо

171. *Књижевносї – обрада*

ДАЈ МИ КРИЛА ЈЕДАН КРУГ –
Владимир Андрић

<i>Циљеви часа</i>	остваривање дубљег доживљаја песме, подстицање жеља за сазнавањем и откривањем света, неговање стваралачке маште
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монологска, дијалогска, текстозна
<i>Средства</i>	<i>Чишанка</i>

Мотивација

Приступни разговор о ученичким жељама: о томе где би желели да отпутују, шта да виде, упознају, шта да раде...

Најава и наставниково интерпретативно читање песме *Дај ми крила један круг* Владимира Андрића

Ученичко саопштавање доживљаја

(према методичким подстицајима из *Чишанке*, стр. 99)

– Шта мислите о дечаку чији се глас чује у песми: да је радознао, усамљен, дружељубив, уображен?

– Куда он све жели да отпутује?

– Шта жели да види?

– Какве моћи жели да има?

– Шта бисте са њим могли разменити на један круг?

Усмерено читање ради продубљивања доживљаја

Тумачење песме

Рад на вежби 32, питања од 1 до 5, у *Насїавним лисїовима*, стр. 57.

Читање и коментарисање одговора, допуњавање.

Домаћи задатак – урадити 6. и 7. задатак у *Насїавним лисїовима*, стр. 58.

172. Језичка култура – вежбање

НА КРИЛИМА МАШТЕ – путовање са дечаком из песме В. Андрића

Циљеви часа	неговање језичке културе, подстицање стваралачке маште
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	монолошка, дијалогска, ученичких радова
Средства	Читанка, ученички радови, графофолија, свеске

Мотивација

Ученичко читање песме *Дај ми крила један круј* Владимира Андрића
Разговор о дечаку из песме и ученички одговори на питање (6) у *Наставним листовима* – За које путовање прихваташ дечаков позив.

Ученици су имали задатак (*Наставни листови*, 8) да замисле и опишу заједничко путовање са дечаком из песме, да својој причи о заједничким доживљајима дају наслов.

Читање, слушање, коментарисање и вредновање писаних састава. Вредновање изабране грађе, значајних појединости, компоновања структурних елемената, језичког обликовања. Истицање јасности и занимљивости, лепих идеја, неочекиваних обрта, функционалних описа и сл.

Правописна вежба – писање великог слова у географским називима

У вежбању поћи од неког примера из ученичких радова, а онда организовати индивидуалан рад. Контрола урађеног прво у пару, а затим на нивоу целог одељења.

Задатак ученика је да са графофолије препишу текст писаним словима. Он је на графофолији исписан великим латиничним словима.

Могући текст на графофолији:

MAJA ŽIVI U SMEDEREVU. LETI ODLAZI KOD UJAKA U STAJKOVCE. TO JE LEPO SELO NA JUGU SRBIJE. DESETAK DANA RASPUSTA PROVEDE NA ZLATIBORU, A OSTATAK NA DUNAVU.

173. Књижевност – обрада

ШТА ЈЕ ЛЕПО ДА СЕ РАДИ ЛЕТИ – Љубивоје Ршумовић

Циљеви часа	остваривање дубљег доживљаја песме, богаћење чулног и поетског сензибилитета, неговање љубави према раду и учењу
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	монолошка, дијалогска, текстова
Средства	текст песме

Мотивација
Приступни разговор о ученичким плановима за летњи распуст
Најава и наставниково интерпретативно читање песме *Шта је лепо да се ради лети* Љубивоја Ршумовића

Ученичко саопштавање првих утисака о песми
Подстицај може бити наставниково понављање питања (које се у песми јавља шест пута): Шта је лепо да се ради лети? Шта се о томе каже у песми?
Наставник може повести ученике трагом песме и поставити питање: Шта је још, по вашем мишљењу лепо да се ради лети?

Усмерено читање песме, у себи, са циљем продубљивања доживљаја и проналажење свих активности које им открива песник за разноврстан и динамичан одмор.

Тумачење песме
– Колико строфа има ова песма?
– Којим стихом се завршава свака строфа?
– Осим лепог што се може радити преко лета, песма упућује и на то где је лепо провести лето. Јесте ли то открили током читања? (У природи, на свежем ваздуху...)

– У којој строфи се говори о дружењу преко лета? О чему се још у тој строфи говори?

– Који стихови говоре о летњим играма? Које се игре ту помињу? Којих се још игара деца могу играти лети?

- Како се преко лета може ојачати?
- У којим пословима деца могу помагати одраслима?
- Шта се у песми каже о учењу?
- Шта се може научити лети кад нема школе?

Откривање порука песме
– Шта је сваком од вас поручио песник? Како, у којим активностима, треба да проведете распуст?

У завршном делу часа ученици преписују у свеске по 5 глагола – речи које означавају радњу.

174. Језичка култура – вежбање

ШТА ЈЕ ЛЕПО ДА СЕ ЧИТА ЛЕТИ – час у школској библиотеци

Циљеви часа	упознавање ученика са књигама које могу прочитати за време летњег распуста, са писцима које ће упознати у наредној школској години, са занимљивим текстовима у дејој штампи
Облици рада	фронтални, групни
Методе	монолошка, дијалогска, текстовна
Средства	одабране књиге, дечји листови

Мотивација

Библиотекар упознаје ученике са њиховом читалачком активношћу – које су књиге из школске библиотеке позајмљивали, која књига је била најчитанија међу ученицима другог разреда. То може бити подстицај да их они ученици који их нису прочитали, прочитају током распуста.

Библиотекар или наставник представљају и друге књиге погодне и занимљиве за овај узраст, као и књиге писаца који ће бити обрађивани у трећем разреду. Представљање књига и подстицање радозналости за читање може се остварити читањем песме из збирке или кратког одломка из приче, или, пак, истицањем занимљивости њихове теме, ликова блиских узрасту и сл.

Библиотекар или наставник подстичу ученике да постављају питања о свему што их у вези са препорученим и другим књигама интересује.

Разговор и договор о могућностима позајмљивања књига током лета, о лепим навикама – уредном враћању књига, чувању, пажљивом руковању, правилном држању, окретању страна, уредном одлагању на полица...

У завршном делу часа, ученици у групама прегледају последње бројеве дечјих листова, а затим информишу остале ученике о занимљивим прилозима.

175. Језик – вежбање

ДА СЕ ПОДСЕТИМО – систематизација и обнављање знања из граматике

<i>Циљеви часа</i>	обнављање и утврђивање знања из граматике (реченица, врсте; именице, глаголи, придеви; слог и глас
<i>Облици рада</i>	фронтални, групни
<i>Методе</i>	молошко, дијалошко
<i>Средства</i>	Српски језик

Мотивација

Наставник укратко подсећа ученике на оно што се у току године учили и научило из језика. Учили смо о томе како се споразумевамо (о обавештајним, упитним и заповедним реченицама); о речима – о именицама, глаголима, придевима; о језичким јединицама мањим од речи – о слоговима и гласовима, о самогласницима и сугласницима; о правилима писања – о великом слову и знацима које користимо у писању; научили смо да читамо и пишемо латиницу.

Да се подсетимо – рад по групама

1. група – рад на вежбању у *Српском језику*, стр. 19.

2. група – рад на вежбању у *Српском језику*, стр. 36.
3. група – рад на вежбању у *Српском језику*, стр. 42.
4. група – рад на вежбању у *Српском језику*, стр. 52 и 53.
5. група – рад на вежбању у *Српском језику*, стр. 62 (прва четири задатка)
6. група – рад на вежбању у *Српском језику*, стр. 62 (последња три задатка)

Представник сваке групе извештава о томе шта је био њихов задатак и како су га урадили.

Слушање, коментарисање, исправљање, допуњавање.

176. Језик – вежбање

ДА СЕ ПОДСЕТИМО – систематизација и обнављање наученог из правописа

<i>Циљеви часа</i>	обнављање употребе великог слова; писања речци ли и не; знакова интерпункције
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалошка, текстовна
<i>Средства</i>	<i>Српски језик</i> , свеске, графофолија

Мотивација

У фронталном раду користе се „подсетници“ у *Српском језику* на странама 71 и 81.

Диктат за проверу савладаних правописних правила

Могући текст:

Зовем се Марија, али ме сви у кући зову Маја. Идем у Основну школу „Вук Караџић“. До ње идем врло прометном Београдском улицом. Мама ми увек говори: да пазим, да гледам лево, да гледам десно, да не претрчавам. Слушаш ли ти мене? То обавезно пита док ме љуби у косу. Запамти, не претрчавај улицу ван пешачког прелаза! О, како се мама беспотребно брине! До школе размишљам о бајци „Сликарка зима“ и мало о мами.

Пројектовање тачног записа на графоскопу.

Самоконтрола, исправљање, оцењивање.

Домаћи задатак – увежбавање читања текстова на латиници – прочитати песму Станка Раките *У јуну, Насијавни лисјови*, стр. 76.

НОЋИ КАД НАМ ЈЕ ЖАО ДА ЗАСПИМО –
Добрица Ерић

<i>Циљеви часа</i>	остваривање дубљег доживљаја песме и уживања у њеној лепоти, изазивање емпатије, јачање језичког и литерарног сензибилитета
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални, групни
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска, текстовна
<i>Средства</i>	текст песме

Мотивација

Кратак приступни разговор о „зову“ потока, река и мора, о жељама које се у јуну „разгоре“, које открива песма *У јуну* Станка Раките.

Најава и наставничко интерпретативно читање песме у прози Добрице Ерића *Ноћи кад нам је жао да заспимо*.

Ученичко саопштавање доживљаја

Могући наставнички подстицаји:

- У каквим ноћима је деци жао да заспе?
- Препознајете ли у тексту и нека своја расположења и размишљања?
- Текст није написан у стиховима. По чему бисте га ви, ипак, назвали песмом а не причом?

Ученичко читање песме, у себи, са циљем продубљивања доживљаја, уочавања песничких слика, осећања и расположења.

Тумачење песме

- Како песник описује ноћи када је деци жао да заспе?
- На шта у таквим ноћима миришу баште?
- Шта се чује у таквим ноћима?
- Како тада изгледа небо? Како разумете поређење неба са столетном трешњом на којој стоји месец?
- Како разумете реченицу: „Месечина је тако плава и густа да би се по њој могло пливати“?
- Куда би деца у таквим ноћима?
- Препознајете ли у реченици „Хтели бисмо некуда, ни сами не знамо куда“ и своје жеље и бојажливости?

У завршном делу часа ученици још једном читају текст песме и издвајају најлепша места. Коментаришу свој избор.

178. Језичка култура – вежбање

СВАКО ИМА ЖЕЉУ – проширивање приче

Циљеви часа	подстицање стваралачке маште, неговање језичке културе, вежбање латинице
Облици рада	фронтални, индивидуални, у пару
Методе	монологска, дијалогска, текстовна
Средства	Читанка, Наставни листови, графофолија

Мотивација

Ученичко читање песме У јуну Станка Раките, разговор о ђачким жељама које се у јуну „разгоре“, разговор о жељама јунака о којима смо читали, о малим, великим, нескромним, смешним, чудним жељама (*Каг бих знао, Дај ми крила један круи, Бајка о рибару и рибци, Мачак отишао у хајдуке, Бик и зец*).

Ученичко читање познате басне *Бик и зец* (Читанка, стр. 64)

Припрема за говорну вежбу – проширивање приче (*Наставни листови*, стр. 29), рад у паровима:

– Уочавање бројних појединости које су у причи неизречене (Како је изгледао сусрет зеца и бика, где су се срили, када, зашто је бик пожелео брзе ноге – имао је много непријатеља, био је већ стар и изнемогао, млад и невешт у борбама, зашто му је зец дао онакав одговор, шта је зецу досадило...);

– Састављање плана за проширену причу.

Причање приче

Неколико ученика прича причу, остали пажљиво слушају, коментаришу и вреднују. Наставник подстиче ученике да процењују повезаност догађаја у приповедању, јасност намера и осећања ликова, изабране детаље у описивању ликова и амбијента.

Синтаксичка вежба – проширивање реченице (писање латиницом)

Задатак ученика је да са графофолије или табле препишу реченице, проширивши их новим појединостима:

Зец је срео бика.

Бик и зец су разговарали.

179. Провера знања

ШТА СВЕ ЗНАМО

Циљеви часа	провера наученог и увежбаваног
Облици рада	фронтални, индивидуални
Методе	тест
Средства	наставни листићи

Могућа питања и задаци

1. Заокружи тачно:
 - а) Прича је текст написан у стиху.
 - б) Прича говори о неком догађају.
 - в) Људи и животиње о којима говоре приче називају се ликови.
 - г) Све приче говоре о нестварним догађајима.
2. Текст *Дај ми крила један круї* је:
 - а) шаљива народна прича
 - б) бајка
 - в) песма
 - г) драмски текст
3. Заокружи тачно:
 - а) Басне су дуге приче.
 - б) У баснама се животиње понашају природно.
 - в) Животиње у баснама имају особине људи.
 - г) Басне имају поуку.
4. Басна *Лисица и јавран* нам поручује:
 - а) Не треба јести сир.
 - б) Не треба бити нескроман.
 - в) Не треба бити лакомислен и брзоплет
 - г) Сир треба поделити на једнаке делове
5. Препознај и означи пословице:
 - а) Без коже уђе, с кожом изађе.
 - б) Без алата нема заната.
 - в) Ко ради, не боји се глади.
 - г) Кога ударају највише по глави?
6. Пословица *Исиџи ња реџи* значи:
 - а) Добро научи занат па онда пеци хлеб!
 - б) Добро испеци колач па сеџи деџи!
 - в) Добро размисли па онда кажи!
 - г) Направи шалу на туђ рачун!
7. Подвуци придеве у реченици: Мењам брзину за оштре и снажне ро-
гове.
8. Уз сваку реч допиши глагол, направи реченицу.
Зеџ _____ Аутомобили _____ Ветар _____
9. Из дате реченице издвој именице и одреди им род и број:
Иза нас су остала поља и шуме, море и градић у коме смо провели
распуст.
_____, _____, _____,
_____, _____.
10. Препиши реченице писаним словима:
BEOGRAD SE NALAZI NA UŠĆU SAVE U DUNAV. ON JE GLAVNI
GRAD SRBIJE.

180. Систематизација

СРЕЋНИ СМО ШТО ЗНАМО

<i>Циљеви часа</i>	анализа провере знања, преглед и систематизација научног, изражавање задовољства што се много научило
<i>Облици рада</i>	фронтални, индивидуални
<i>Методе</i>	монолошка, дијалогска
<i>Средства</i>	Читанка, ученички радови, графофолија

После прегледања и оцењивања ученичких радова, у приступном разговору, наставник истиче оно што је добро урађено, а потом скреће пажњу на оно што није научено, што је ученицима остало нејасно, што није увежбано.

Ученици и сами критички процењују своје радове, уочавају где су погрешили, коментаришу и објашњавају зашто су негде погрешили – нису знали, нису добро прочитали питање, нису добро схватили питање, били су брзоплети, нису много размишљали.

На графоскопу се пројектују тачни одговори.

Ученици упоређују своје одговоре са тачним решењима, коментаришу, допуњују, исправљају.

Наставник, уз помоћ ученика који су тачно одговорили, објашњава, тумачи, исправља и илуструје задатке новим примерима.

Систематизација свега учионог (ученици)

- шта смо читали,
- о чему су говориле песме и приче,
- којим ликовима смо се дивили,
- поруке које смо открили,
- научили смо о свом језику,
- научили смо правилно да пишемо,
- научили смо ново писмо,
- Издајамо оно што смо најрадије учили,
- Шта је било тешко, шта незанимљиво...

Заслужени распуст

Слободно причање о свему интересантном и занимљивом што се догодило у току школске године, о неспоразумима који су превазиђени, о пријатељствима која су се развила, о излетима који се памте, о расположењима пред распуст.